

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ: ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

& ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
ΒΑΣΙΚΩΝ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ
ΑΠΟ ΤΗ ΒΑΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΗΣ EUROSTAT»**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ:

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

ΠΑΤΡΑ 2012

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) δημιουργήθηκε μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και αποτελεί μια μοναδική μορφή οικονομικής και πολιτικής συνεργασίας μεταξύ 27 ευρωπαϊκών χωρών. Το πρώτο στάδιο ήταν η σφυρηλάτηση μιας οικονομικής συνεργασίας και στη συνέχεια η Ένωση μετασχηματίστηκε σε μια τεράστια ενιαία αγορά με κοινό νόμισμα το ευρώ. Η ΕΕ προάγει ενεργά τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία και έχει θέσει τους πιο φιλόδοξους στόχους μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου με στόχο την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής στον κόσμο. Χάρη στην κατάργηση των συνοριακών ελέγχων μεταξύ των χωρών της ΕΕ, οι πολίτες μπορούν πλέον να ταξιδεύουν, να διαμένουν και να εργάζονται ελεύθερα στις περισσότερες χώρες της Ένωσης. Βασικά μακροοικονομικά μεγέθη χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση των στόχων, της ανάπτυξης και της πορείας της Ε.Ε.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα μελέτη πραγματοποιήθηκε με σκοπό την ταξινόμηση και περιγραφή βασικών μακροοικονομικών μεγεθών από τη βάση δεδομένων της Eurostat.

Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.). Γίνεται ιστορική αναφορά, παρουσιάζονται οι βασικές Συνθήκες που οδήγησαν στην εξέλιξή της, το νομοθετικό πλαίσιο και η Οικονομική και Νομισματική Ένωση (Ο.Ν.Ε.).

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται η θέση της Ελλάδας στην Ε.Ε. Γίνεται αναφορά για την πορεία της ένταξης, τις δυσκολίες που προέκυψαν και τις αλλαγές που επήλθαν στη χώρα.

Το τρίτο κεφάλαιο αναφέρεται στην ταξινόμηση και περιγραφή βασικών μακροοικονομικών μεγεθών από τη βάση δεδομένων της Eurostat για την ΕΕ- 27 και την ΕΕ- 12.

Στο τέταρτο κεφάλαιο αναπτύσσονται τα συμπεράσματα από την παρούσα μελέτη. Επίσης, παρατίθενται σχετικές προτάσεις.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.)	2
1.1. Ιστορική αναδρομή	2
1.2. Συνθήκες	3
1.3. Νομοθετικό πλαίσιο	5
1.4. Οικονομική Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ)	7
1.5. Βασικά Μακροοικονομικά μεγέθη στην Ε.Ε.	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η Ελλάδα στην Ε.Ε.	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Ταξινόμηση, περιγραφή και διαχρονική πορεία βασικών μακροοικονομικών μεγεθών στην Ε.Ε.	18
3.1. Διαχρονική πορεία βασικών μακροοικονομικών μεγεθών στην ΕΕ-27	22
3.2. Διαχρονική πορεία βασικών μακροοικονομικών μεγεθών στην ΕΕ-12	46
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Συμπεράσματα	54
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	56

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) είναι μια από τις μεγαλύτερες οικονομικές και πολιτικές οντότητες στον κόσμο, με περισσότερους από 500 εκατομμύρια κατοίκους ή 7,3% του παγκόσμιου πληθυσμού. Αποτελεί μια οικονομική και πολιτική ένωση είκοσι επτά κρατών, η οποία καθιερώθηκε το 1992 από τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Συνθήκη του Μάαστριχτ). Η Ε.Ε. είναι μια ενιαία αγορά με κοινή εμπορική πολιτική, κοινή αγροτική και αλιευτική πολιτική και περιφερειακή πολιτική για τη στήριξη τις φτωχότερων περιφερειών. Η Ε.Ε. έχει εισάγει ενιαίο νόμισμα, το ευρώ, το οποίο υιοθετήθηκε από 17 κράτη μέλη. Οι πολίτες των κρατών μελών της ΕΕ είναι επίσης πολίτες της ΕΕ και εκλέγουν άμεσα το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Έχουν το δικαίωμα να ζήσουν, να ταξιδέψουν, να εργαστούν, και να επενδύσουν σε άλλα κράτη μέλη, με μερικούς περιορισμούς μόνο στα νέα κράτη μέλη.

Ο Ευρωπαϊκός προσανατολισμός της Ελλάδας απέκτησε συγκεκριμένη διάσταση το 1981, όταν η Ελλάδα έγινε μέλος της Ε.Ε. Η ευρωπαϊκή πορεία της χώρας μας, παρά τις όποιες δυσκολίες και ατέλειες υπήρξε συνολικά επιτυχής. Η βελτίωση των υποδομών, η θεμελίωση της δημοκρατίας αλλά και η οικονομική ανάπτυξη, αναμφίβολα βελτίωσαν τα τελευταία 30 χρόνια την εικόνα της Ελλάδας.

Η εξέλιξη της Ε.Ε. και οι θετικές και αρνητικές προεκτάσεις της παρατηρούνται με τη χρήση βασικών μικροοικονομικών μεγεθών, όπως το ΑΕΠ, το χρέος, ο πληθωρισμός, εισαγωγές, εξαγωγές, κατανάλωση, επιτόκια κ.λπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ (Ε.Ε.)

1.1. Ιστορική αναδρομή

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) είναι μία συννομοσπονδία είκοσι επτά κρατών, η οποία δημιουργήθηκε μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο με κύριο σκοπό το τέλος των συχνών καταστροφικών πολέμων μεταξύ των γειτονικών χωρών. Το έδαφος της Ε.Ε. διαμορφώνεται από τα εδάφη των κρατών μελών της, και επεκτείνεται με την προσχώρηση των νέων μελών. Καλύπτει έναν τομέα 4.422.773 τετραγωνικών χιλιομέτρων με έκταση βορειοανατολικά ως τη Φινλανδία, βορειοδυτικά ως την Ιρλανδία, νοτιοανατολικά ως την Κύπρο και νοτιοδυτικά ως την Πορτογαλία. Αντιπροσωπεύει την έβδομη μεγαλύτερη περιοχή στον κόσμο σε έκταση ενώ υπολογίζεται ότι η ακτογραμμή της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι 65.992 χλμ. Ο πληθυσμός των 27 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, τον Ιανουάριο του 2009 ήταν 499.628.529 άτομα. Πρόκειται για τον τρίτο μεγαλύτερο πληθυσμό στον κόσμο μετά την Κίνα και την Ινδία. Ο πληθυσμός της ΕΕ δεν είναι ομοιόμορφα κατανεμημένος στην ευρωπαϊκή ήπειρο. Πολυπληθέστερη χώρα είναι η Γερμανία, με 82 εκατομμύρια κατοίκους. Η Γαλλία έχει 64,1 εκατ., το Ηνωμένο Βασίλειο 61,1 εκατ., η Ιταλία 60 εκατ. και η Ισπανία 45,85 εκατ. κατοίκους. Η χώρα με το μικρότερο πληθυσμό είναι η Μάλτα με μόλις 0,4 εκατομμύρια κατοίκους.^{1,2}

Η ένωση των ευρωπαϊκών χωρών σε οικονομικό και πολιτικό επίπεδο ξεκίνησε από το 1950, με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα, η οποία στόχευε στη διασφάλιση διαρκούς ειρήνης. Τα έξι ιδρυτικά μέλη της είναι το Βέλγιο, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο και οι Κάτω Χώρες. Το 1957, με τη Συνθήκη της Ρώμης ιδρύθηκε η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ), ή «Κοινή Αγορά».

Η δεκαετία του '60 παρουσιάστηκε ανθηρή. Μια πραγματική «κουλτούρα των νέων» εμφανίστηκε, με κίνητρα για πολιτιστική επανάσταση, διευρύνοντας το χάσμα μεταξύ των γενεών. Το διάστημα αυτό ήταν ευνοϊκό για την οικονομία και αποφασίστηκε η κατάργηση των δασμών στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε. Επίσης, τα κράτη μέλη συμφώνησαν να ελέγχουν από κοινού την παραγωγή τροφίμων, ούτως ώστε να υπάρχει επάρκεια τροφίμων για όλους, με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί πλεόνασμα στη γεωργική παραγωγή.

Την 1η Ιανουαρίου 1973 προσχώρησαν στην Ε.Ε. η Δανία, η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο, αυξάνοντας τον αριθμό των κρατών μελών σε εννέα. Τον Οκτώβριο του 1973 ο σύντομος και βίαιος αραβοϊσραηλινός πόλεμος δημιούργησε την ενεργειακή κρίση και σειρά οικονομικών προβλημάτων για την Ευρώπη. Η πτώση των τελευταίων ακροδεξιών δικτατοριών στην Ευρώπη οδήγησε την Ε.Ε. στη μεταφορά τεραστίων ποσών προς τις φτωχότερες περιφέρειες με στόχο τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και την ανάπτυξη υποδομών. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αύξησε την επιρροή του στις υποθέσεις της Ε.Ε. και το 1979 όλοι οι πολίτες μπόρεσαν για πρώτη φορά να εκλέξουν απευθείας τα μέλη του.

¹ Eurostat

² Στεφάνου Κ. (2002). Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση. Εκδόσεις Σάκκουλας Αντ.

Το 1981 η Ελλάδα προσχώρησε στην Ε.Ε. ως δέκατο μέλος, ενώ πέντε χρόνια αργότερα ακολούθησαν η Ισπανία και η Πορτογαλία. Το 1986 υπογράφηκε η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, η οποία παρείχε τη βάση για ένα φιλόδοξο εξαετές πρόγραμμα που αποσκοπούσε στην εξάλειψη των εμποδίων στο ελεύθερο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε. Με τον τρόπο αυτό, η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη οδήγησε στη δημιουργία της «Ενιαίας Αγοράς». Ωστόσο, σοβαρή πολιτική αναταραχή επήλθε από την πτώση του Τείχους του Βερολίνου, στις 9 Νοεμβρίου 1989, όπου τα σύνορα μεταξύ της Ανατολικής και της Δυτικής Γερμανίας άνοιξαν για πρώτη φορά σε διάστημα 28 ετών και σύντομα επήλθε η επανένωση της χώρας.

Ωστόσο, η κατάρρευση του κομμουνισμού στην κεντρική και ανατολική Ευρώπη οδήγησε στη δημιουργία προσφιλών γειτονικών σχέσεων των Ευρωπαίων. Το 1993, η Ενιαία Αγορά ολοκληρώθηκε με την καθιέρωση των «τεσσάρων ελευθεριών»: της ελεύθερης κυκλοφορίας αγαθών, υπηρεσιών, προσώπων και κεφαλαίων. Στη δεκαετία του '90 υπογράφηκαν δύο συνθήκες: το 1993, η συνθήκη του Μάαστριχτ για την Ευρωπαϊκή Ένωση και, το 1999, η συνθήκη του Άμστερνταμ. Βασικά ζητήματα που απασχολούσαν την Ευρώπη ήταν η προστασία του περιβάλλοντος, η ασφάλεια και η άμυνα. Το 1995 εντάχθηκαν στην Ε.Ε. τρία ακόμη νέα μέλη, η Αυστρία, η Φινλανδία και η Σουηδία. Ένα μικρό χωριό στο Λουξεμβούργο έδωσε το όνομά του στις συμφωνίες του Σένγκεν, οι οποίες επέτρεπαν σταδιακά στους Ευρωπαίους πολίτες να ταξιδεύουν χωρίς να υποβάλλονται σε έλεγχο διαβατηρίων στα εσωτερικά σύνορα. Επίσης, το ευρώ αποτέλεσε το νέο νόμισμα για πολλούς Ευρωπαίους. Οι χώρες της Ε.Ε. άρχισαν να συνεργάζονται στενότερα για την καταπολέμηση του εγκλήματος. Το 2004 δέκα νέες χώρες (οκτώ εκ των οποίων ήταν στο παρελθόν κομμουνιστικές χώρες) προσχώρησαν στην ΕΕ. Στα τέλη του 2004 ένα Ευρωπαϊκό Σύνταγμα υπογράφηκε στη Ρώμη, αν και δεν επικυρώθηκε ποτέ πλήρως, ύστερα από την απόρριψη των Γάλλων και των Ολλανδών ψηφοφόρων σε δημοψηφίσματα. Το 2007 συμφωνήθηκε να τροποποιηθούν κάποια τμήματα του Συντάγματος έτσι ώστε η νέα Μεταρρυθμιστική Συνθήκη να μην αντικαταστήσει όλες τις υπάρχουσες συνθήκες. Επίσης, το 2007, η Ρουμανία και η Βουλγαρία προσχώρησαν στην ΕΕ και το ευρώ υιοθετήθηκε και από την Σλοβενία. Το 2008 η Κύπρος και η Μάλτα υιοθέτησαν το ευρώ ενώ το 2009 το υιοθέτησε και η Σλοβακία. Αυτήν την περίοδο πέντε χώρες είναι υποψήφιες προς ένταξη: η Ισλανδία, η Κροατία, το Μαυροβούνιο, η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας και η Τουρκία. Επιπλέον, οι βαλκανικές χώρες, Αλβανία, Βοσνία Ερζεγοβίνη και Σερβία αναγνωρίζονται επίσημα ως πιθανές υποψήφιες.^{3,4,5, 6,7}

1.2. Συνθήκες

Η Ε.Ε. βασίζεται στο κράτος δικαίου και όλες οι πράξεις της βασίζονται σε συνθήκες που θεσπίζονται δημοκρατικά. Οι προηγούμενες συνθήκες έχουν κατά καιρούς τροποποιηθεί και ενημερωθεί σύμφωνα με τα νέα δεδομένα. Βασισόμενα στις συνθήκες, τα θεσμικά όργανα της ΕΕ μπορούν να εκδίδουν νομοθετικές πράξεις, οι οποίες εφαρμόζονται από τα κράτη μέλη.

³ Δικτυακός τόπος www.europa.eu

⁴ Δικτυακός τόπος el.wikipedia.org

⁵ Μούσης Ν. (2005). Ευρωπαϊκή Ένωση: Δίκαιο, οικονομία, πολιτική. Εκδόσεις Παπαζήσης.

⁶ Σιάκαρης Κ. (2006). Από την ΕΟΚ στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Εκδόσεις Gutenberg.

⁷ Γιαννακούρου, Γ. (2008). Η χωροταξία στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Εκδόσεις Παπαζήσης.

Η πρώτη συνθήκη για την Ε.Ε. είναι η Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ) το 1952. Σκοπός της συνθήκης ήταν η δημιουργία αλληλεξάρτησης των συμμετεχόντων χωρών στον κλάδο του άνθρακα και του χάλυβα, έτσι ώστε να μην μπορεί πλέον μία χώρα να κινητοποιήσει τις ένοπλες δυνάμεις της χωρίς να το γνωρίζουν οι υπόλοιπες χώρες. Με αυτόν τον τρόπο καλλιεργήθηκε κλίμα εμπιστοσύνης και εκτονώθηκαν οι εντάσεις μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Η Συνθήκη ΕΚΑΧ έπαυσε να ισχύει το 2002.

Οι Συνθήκες της Ρώμης, Συνθήκες ΕΟΚ και EURATOM υπεγράφησαν το 1958 με σκοπό την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ) και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (Euratom). Οι Συνθήκες υπογράφηκαν στις 25 Μαρτίου 1957 από εκπροσώπους της Γαλλίας, της Δυτικής Γερμανίας, της Ιταλίας, της Ολλανδίας, του Βελγίου και του Λουξεμβούργου, και η ημερομηνία υπογραφής τους θεωρείται η επίσημη ημερομηνία δημιουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι συνθήκες προέβλεπαν τη δημιουργία μιας ενιαίας εσωτερικής αγοράς και την τελωνειακή Ένωση των συμμετεχόντων κρατών. Με τη συνθήκη αυτή επίσης αποφασίστηκε η συγκρότηση ειδικού συμβουλευτικού οργάνου, με έδρα το Στρασβούργο και αποτελούμενο από 142 μέλη, διοριζόμενα από τα κοινοβούλια των έξι κρατών, το οποίο το 1962 ονομάστηκε Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η συνθήκη τέθηκε επισήμως σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 1958.

Με τις συνθήκες αυτές προβλέπονταν τα εξής:

- ◆ Η δημιουργία μιας κοινής αγοράς χωρίς εσωτερικά σύνορα στη διακίνηση αγαθών και υπηρεσιών και την απαγόρευση διακρίσεων κατά φυσικών και νομικών προσώπων λόγω εθνικότητας από τις αρχές κάθε κράτους-μέλους.
- ◆ Η υιοθέτηση κοινής δασμολογικής πολιτικής, με την κατάργηση των δασμών και των τελωνειακών ελέγχων μεταξύ των κρατών μελών της Συνθήκης και την εφαρμογή κοινού δασμολογίου για τα εξωτερικά σύνορα.
- ◆ Κανόνες προστασίας του ανταγωνισμού από καρτέλ, μονοπώλια και αθέμιτες κρατικές ενισχύσεις (προστατευτισμό).
- ◆ Κοινή Αγροτική Πολιτική, και εφαρμογή εναρμονισμένου συστήματος υποστηρίξεώς της. Σε εφαρμογή αυτού του όρου προβλεπόταν η ίδρυση κοινού Γεωργικού ταμείου.
- ◆ Κοινή Πολιτική Μεταφορών.
- ◆ Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Τραπεζής Επενδύσεων.
- ◆ Ίδρυση Ευρωπαϊκού κοινωνικού κεφαλαίου-ταμείου.
- ◆ Συγκρότηση μονίμων οργάνων για τη συνεργασία μεταξύ των κρατών-μελών.
- ◆ Εξουσία των μονίμων οργάνων να θεσπίζουν κανόνες για την επίτευξη των στόχων της Συνθήκης και δημιουργία μιας νέας υπερεθνικής έννομης τάξης, της κοινοτικής.

Το 1967 υπεγράφη η Συνθήκη Συγχωνεύσεως - Συνθήκη των Βρυξελλών, με σκοπό τον εξορθολογισμό της λειτουργίας των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων. Οι κυριότερες αλλαγές που επέφερε η Συνθήκη είναι η δημιουργία μιας ενιαίας Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ενός ενιαίου Συμβουλίου και για τις τρεις -την εποχή εκείνη- Ευρωπαϊκές Κοινότητες (ΕΟΚ, ΕΥΡΑΤΟΜ, ΕΚΑΧ). Η Συνθήκη καταργήθηκε με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ.

Το 1986 υπεγράφη η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, στοχεύοντας στη μεταρρύθμιση των θεσμικών οργάνων ενόψει της προσχώρησης της Πορτογαλίας και της Ισπανίας και την επιτάχυνση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων εν όψει της ενιαίας αγοράς. Με τη Συνθήκη επήλθαν η επέκταση της ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία στο Συμβούλιο, καθώς επίσης και η θέσπιση των διαδικασιών συνεργασίας και σύμφωνης γνώμης που αυξάνουν την επιρροή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η Συνθήκη του Μάαστριχτ υπεγράφη το 1993, με κύριο σκοπό την προετοιμασία της Ευρωπαϊκής Νομισματικής Ένωσης και την εισαγωγή ορισμένων στοιχείων μιας πολιτικής ένωσης. Με τη Συνθήκη αυτή ιδρύθηκε η Ευρωπαϊκή Ένωση και θεσπίστηκε η διαδικασία συναπόφασης που ενισχύει τον ρόλο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στη λήψη αποφάσεων, ενώ δημιουργήθηκαν νέες μορφές συνεργασίας μεταξύ των κυβερνήσεων της Ε.Ε., π.χ. στους τομείς της άμυνας, της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων. Με τη συνθήκη του Μάαστριχτ άλλαξε η ονομασία της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας σε «Ευρωπαϊκή Κοινότητα».

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ το 1999, με σκοπό τη μεταρρύθμιση των θεσμικών οργάνων της ΕΕ εν όψει της προσχώρησης νέων χωρών μελών στην Ένωση, επέφερε την τροποποίηση, νέα αρίθμηση και ενοποίηση των Συνθηκών Ε.Ε. και ΕΟΚ. Άμεσο αποτέλεσμα ήταν η μεγαλύτερη διαφάνεια στη λήψη αποφάσεων, μέσω εκτενέστερης χρήσης της διαδικασίας της συναπόφασης.

Με στόχο τη μεταρρύθμιση των θεσμικών οργάνων, ώστε να μπορέσει η Ε.Ε. να λειτουργεί αποτελεσματικά μετά την αύξηση των χωρών μελών της σε 25, δημιουργήθηκε η Συνθήκη της Νίκαιας το 2003. Οι κυριότερες αλλαγές που έφερε ήταν στις μεθόδους τροποποίησης της σύνθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ο επανακαθορισμός του συστήματος ψηφοφορίας στο Συμβούλιο.

Η Συνθήκη της Λισαβόνας υπεγράφη το 2009, με σκοπό να γίνει η ΕΕ πιο δημοκρατική, πιο αποτελεσματική και πιο ικανή να αντιμετωπίσει παγκόσμια ζητήματα, όπως η παγκοσμιοποίηση, οι κλιματικές και δημογραφικές αλλαγές, η ασφάλεια και η ενέργεια. Οι κυριότερες αλλαγές που προέκυψαν με τη Συνθήκη είναι η αύξηση της ισχύος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η αλλαγή των διαδικασιών ψηφοφορίας στο Συμβούλιο, η αυξημένη πρωτοβουλία των πολιτών, η θέση του μόνιμου Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, η θέση του νέου Ύπατου Εκπροσώπου για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και το νέο διπλωματικό σώμα της Ε.Ε.^{8,9,10, 11, 12}

⁸ Δικτυακός τόπος www.europa.eu

⁹ Δικτυακός τόπος eur-lex.europa.eu

¹⁰ Δικτυακός τόπος e-edc.eu

¹¹ Κανελλόπουλος Π. (2010). Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και η Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε.

¹² Ίωακειμίδης Π. (1995). Ευρωπαϊκή πολιτική ένωση Θεωρία-διαπραγμάτευση, θεσμοί και πολιτικές: Η συνθήκη του Maastricht και η Ελλάδα. Εκδόσεις Θεμέλιο.

1.3. Νομοθετικό πλαίσιο

Το θεσμικό σύστημα της Ε.Ε. περιλαμβάνει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, όπου συνεδριάζουν οι ηγέτες σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, θέτει τις γενικές προτεραιότητες της ΕΕ, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο οι άμεσα εκλεγμένοι ευρωβουλευτές εκπροσωπούν τους ευρωπαίους πολίτες, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, της οποίας τα μέλη διορίζονται από τις εθνικές κυβερνήσεις, προωθεί τα συμφέροντα της ΕΕ ως συνόλου και στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι κυβερνήσεις προασπίζουν τα εθνικά συμφέροντα των χωρών τους.

Στη θέσπιση της νομοθεσίας της Ε.Ε. συμμετέχουν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το οποίο αντιπροσωπεύει τους πολίτες της ΕΕ και εκλέγεται άμεσα από αυτούς, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο αντιπροσωπεύει τις κυβερνήσεις των κρατών μελών, καθώς επίσης και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία προασπίζει τα συμφέροντα της Ένωσης συνολικά. Τα τρία αυτά θεσμικά όργανα παράγουν μαζί μέσω της λεγόμενης τριπλής πολιτικής και τους νόμους που τίθενται σε εφαρμογή σε όλη την Ε.Ε. Άλλα θεσμικά όργανα της Ε.Ε. είναι το Δικαστήριο, που εξασφαλίζει την τήρηση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας, και το Ελεγκτικό Συνέδριο, που ελέγχει τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων της Ένωσης.

Το ευρωπαϊκό κοινοτικό δίκαιο πηγάζει από το πρωτογενές δίκαιο, που ορίζεται από τις Συνθήκες, τις διεθνείς συμφωνίες και το «παράγωγο δίκαιο». Το «παράγωγο δίκαιο» είναι το σύνολο των κανονιστικών πράξεων που εκδίδουν τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα σύμφωνα με τις διατάξεις των Συνθηκών. Στο παράγωγο δίκαιο εμπίπτουν τόσο δεσμευτικές νομικές πράξεις (κανονισμοί, οδηγίες και αποφάσεις) όσο και μη δεσμευτικές (ψηφίσματα, γνώμες) που προβλέπονται στις Συνθήκες, αλλά επίσης και μια σειρά άλλων πράξεων, όπως π.χ. οι εσωτερικοί κανονισμοί των κοινοτικών οργάνων και τα κοινοτικά προγράμματα δράσης.

Ο κανονισμός είναι μια γενική και υποχρεωτική νομοθετική πράξη ως προς όλα τα μέρη της και εγκρίνεται από το Συμβούλιο μαζί με το Κοινοβούλιο ή μόνον από την Επιτροπή. Ο κανονισμός απευθύνεται σε όλους, σε αντίθεση με τις οδηγίες που απευθύνονται στα κράτη μέλη και τις αποφάσεις που έχουν συγκεκριμένους αποδέκτες. Εφαρμόζεται άμεσα, δηλαδή δημιουργεί δικαιώματα που δεσμεύουν αμέσως όλα τα κράτη μέλη, όπως οι εθνικοί νόμοι και χωρίς καμία άλλη παρέμβαση εκ μέρους των εθνικών αρχών.

Η οδηγία, η οποία έχει στόχο την προσέγγιση των νομοθεσιών, εκδίδεται από το Συμβούλιο μαζί με το Κοινοβούλιο ή μόνο από την Επιτροπή και απευθύνεται στα κράτη μέλη. Η οδηγία δεσμεύει τα κράτη μέλη ως προς το αποτέλεσμα που πρέπει να επιτευχθεί, αφήνει όμως στις εθνικές αρχές την επιλογή του τύπου και των μέσων υλοποίησης των κοινοτικών στόχων σύμφωνα με τις διαδικασίες που ισχύουν στα επιμέρους κράτη μέλη. Οι ενδιαφερόμενοι έχουν το δικαίωμα να επικαλεστούν απευθείας την εν λόγω οδηγία ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, σε περίπτωση που η οδηγία δεν έχει μεταφερθεί στην εθνική νομοθεσία από τα κράτη μέλη ή αν έχει μεταφερθεί κατά τρόπο πλημμελή ή με καθυστέρηση.

Η απόφαση είναι η νομοθετική πράξη με την οποία τα κοινοτικά θεσμικά όργανα αποφαινόμενα σχετικά με ατομικές περιπτώσεις και εκδίδεται είτε από το Συμβούλιο είτε από αυτό μαζί με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είτε από την Επιτροπή. Μέσω μιας απόφασης, τα θεσμικά όργανα μπορούν να απαιτήσουν από ένα κράτος μέλος ή από έναν υπήκοο της Ένωσης να δράσει ή να απέχει από δράση, να του αναθέσουν δικαιώματα ή να του επιβάλουν υποχρεώσεις.

Η σύσταση επιτρέπει στα θεσμικά όργανα να αποφαινόμενα κατά μη δεσμευτικό τρόπο, προτείνοντας μια γραμμή συμπεριφοράς χωρίς να δημιουργούν νομική υποχρέωση για τους αποδέκτες (τα κράτη μέλη, λοιπά κοινοτικά όργανα, σε ορισμένες περιπτώσεις πολίτες της Ένωσης).

Η γνώμη είναι μια πράξη που επιτρέπει στα κοινοτικά όργανα να εκφράζονται κατά τρόπο μη δεσμευτικό, δηλαδή χωρίς να επιβάλλουν νομική υποχρέωση στους αποδέκτες της. Ο σκοπός είναι να καθοριστεί η άποψη του κοινοτικού οργάνου σχετικά με ένα ζήτημα.

Η κοινή δράση είναι ένα νομικό μέσο του τίτλου V της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Πρόκειται επομένως για ένα μέσο διακυβερνητικού είδους. Εγκρίνεται από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ομόφωνα ή, σε ορισμένες περιπτώσεις, με ειδική πλειοψηφία, και είναι δεσμευτική για τα κράτη μέλη, που οφείλουν να επιτύχουν τους στόχους που ορίζονται εκτός από την περίπτωση σημαντικών δυσκολιών.

Η απόφαση και η απόφαση-πλαίσιο αντικαθιστούν, ύστερα από την έναρξη ισχύος της συνθήκης του Άμστερνταμ, την κοινή δράση στον τομέα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας στον ποινικό τομέα. Πρόκειται για δικαστικά μέσα του τίτλου VI της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση που είναι διακυβερνητικού τύπου. Η απόφαση και η απόφαση-πλαίσιο εκδίδονται από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ομόφωνα κατόπιν πρωτοβουλίας της Επιτροπής ή ενός κράτους μέλους.

Η απόφαση-πλαίσιο δεσμεύει τα κράτη μέλη όσον αφορά το προς επίτευξη αποτέλεσμα και παρέχει στις εθνικές αρχές την ελευθερία να αποφασίσουν για τη μορφή και τα μέσα για την επιβολή τους (όπως η οδηγία στον κοινοτικό τομέα). Η απόφαση χρησιμοποιείται για την επιδίωξη κάθε στόχου αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας στον ποινικό τομέα, με εξαίρεση την προσέγγιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών, η οποία γίνεται με την απόφαση-πλαίσιο.^{13,14, 15, 16}

1.4. Οικονομική Νομισματική Ένωση (ONE)

Το 1971 οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, στην προσπάθειά τους να καταργήσουν το σταθερό δεσμό που υπήρχε μεταξύ του δολαρίου και της επίσημης τιμής του χρυσού, κάτι που διασφάλιζε τη νομισματική σταθερότητα μετά το Δεύτερο

¹³ Δικτυακός τόπος www.europa.eu

¹⁴ Δικτυακός τόπος eur-lex.europa.eu

¹⁵ Σακελλαρόπουλος Θ. (2011). Η κοινωνική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εκδόσεις Διόνικος.

¹⁶ Σπηλιόπουλος Ο. (2010). Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οικονομική ολοκλήρωση. Εκδόσεις Διόνικος.

Παγκόσμιο Πόλεμο, έθεσαν τέρμα στο σύστημα σταθερών ισοτιμιών. Τα κράτη μέλη της ΕΕ θέλοντας να έχουν τη δική τους νομισματική ένωση, δημιούργησαν το ευρωπαϊκό νομισματικό σύστημα (ΕΝΣ), το οποίο τέθηκε σε ισχύ το Μάρτιο του 1979 και είχε τρία βασικά χαρακτηριστικά:

- ♦ ένα νόμισμα αναφοράς που ονομαζόταν ECU: ένα «καλάθι» στο οποίο υπήρχαν νομίσματα από όλα τα κράτη μέλη,
- ♦ ένα μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών: κάθε νόμισμα είχε μια συναλλαγματική ισοτιμία που συσχετιζόταν με το ECU. Οι διμερείς συναλλαγματικές ισοτιμίες μπορούσαν να διακυμαίνονται μέχρι 2,25%,
- ♦ έναν πιστωτικό μηχανισμό: κάθε χώρα μετέφερε το 20% του συναλλάγματός της και των αποθεμάτων της σε χρυσό σε ένα κοινό ταμείο.

Στη συνέχεια, με σκοπό την αποφυγή μεγάλων συναλλαγματικών διακυμάνσεων ανάμεσα στα ευρωπαϊκά νομίσματα και προκειμένου να εξαλειφθούν οι υποτιμήσεις, οι κυβερνήσεις των κρατών μελών της ΕΕ, αποφάσισαν να δημιουργήσουν μία νομισματική ένωση μέσω ενός ενιαίου νομίσματος. Τον Ιούνιο του 1988, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ανέθεσε σε μια επιτροπή, υπό την προεδρία του Jacques Delors, τότε Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, να μελετήσει και να προτείνει συγκεκριμένα στάδια που θα οδηγούσαν στην εν λόγω ένωση. Η επιτροπή απαρτιζόταν από τους διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών της τότε Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΕΚ), τον Alexandre Lamfalussy, ο οποίος τότε κατείχε τη θέση του γενικού διευθυντή της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών, τον Niels Thygesen, καθηγητή Οικονομικών στη Δανία, και τον Miguel Boyer, τότε πρόεδρο της Banco Exterior de España. Στο Συμβούλιο της Μαδρίτης τον Ιούνιο του 1989, οι αρχηγοί των κρατών μελών της ΕΕ ενέκριναν ένα σχέδιο για την οικονομική και νομισματική ένωση, το οποίο εντάχθηκε στη συνθήκη του Μάαστριχτ για την Ευρωπαϊκή Ένωση, που περιλάμβανε τρία στάδια..

Το πρώτο στάδιο, ξεκίνησε την 1η Ιουλίου 1990 και περιλάμβανε απόλυτα ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων εντός της ΕΕ με κατάργηση των συναλλαγματικών ελέγχων, αύξηση των πόρων που αποσκοπούσαν στην εξάλειψη των ανισοτήτων ανάμεσα στις περιοχές της Ευρώπης μέσω των διαρθρωτικών ταμείων και οικονομική σύγκλιση μέσω πολυμερούς εποπτείας των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών.

Το δεύτερο στάδιο ξεκίνησε την 1η Ιανουαρίου 1994 και προέβλεπε την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος (ΕΝΙ) στη Φρανκφούρτη, την ανεξαρτησία των εθνικών κεντρικών τραπεζών και οδηγίες για να μειωθούν τα δημοσιονομικά ελλείμματα των κρατών μελών.

Το τρίτο στάδιο ήταν η δημιουργία του ευρώ. Την 1η Ιανουαρίου 1999 υιοθέτησαν το ευρώ έντεκα χώρες, η Αυστρία, το Βέλγιο, η Φινλανδία, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιρλανδία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο, οι Κάτω Χώρες, η Πορτογαλία και η Ισπανία. Την 1η Ιανουαρίου του 2001 υιοθέτησε το ευρώ και η Ελλάδα. Από εκείνη τη στιγμή, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα ανέλαβε την ευθύνη για τη νομισματική πολιτική, η οποία καθορίζεται και εφαρμόζεται σε ευρώ.

Χαρτονομίσματα και κέρματα του ευρώ τέθηκαν σε κυκλοφορία την 1η Ιανουαρίου 2002 στις δώδεκα χώρες της ευρωζώνης. Τα εθνικά νομίσματα αποσύρθηκαν από την κυκλοφορία δύο μήνες αργότερα. Σήμερα, το ευρώ είναι το

μοναδικό νόμιμο μέσο πληρωμής για όλες τις συναλλαγές σε μετρητά και τις τραπεζικές συναλλαγές στις χώρες της ευρωζώνης, οι οποίες αντιπροσωπεύουν πάνω από τα δύο τρίτα του πληθυσμού της Ε.Ε.

Προκειμένου να περάσουν στο τρίτο στάδιο, κάθε κράτος μέλος της ΕΕ πρέπει να πληρεί πέντε κριτήρια σύγκλισης. Αυτά είναι:

- ◆ σταθερότητα των τιμών: δεν μπορεί να υπάρχει απόκλιση μεγαλύτερη του 1,5% σε σχέση με το μέσο όρο του ποσοστού του πληθωρισμού των τριών κρατών μελών με το χαμηλότερο πληθωρισμό,
- ◆ επιτόκια: όσον αφορά τα μακροπρόθεσμα επιτόκια, δεν μπορεί να υπάρχει απόκλιση μεγαλύτερη του 2% σε σχέση με το μέσο όρο των επιτοκίων των τριών κρατών μελών με τα χαμηλότερα επιτόκια,
- ◆ έλλειμμα: το έλλειμμα του προϋπολογισμού των κρατών μελών δεν πρέπει να υπερβαίνει το 3% του ΑΕγχΠ,
- ◆ δημόσιο χρέος: δεν μπορεί να υπερβαίνει το 60% του ΑΕγχΠ,
- ◆ σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας: οι συναλλαγματικές ισοτιμίες πρέπει να παραμείνουν εντός των επιτρεπτών περιθωρίων διακύμανσης κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων ετών.

Τον Ιούνιο του 1997 το Συμβούλιο ενέκρινε ένα σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης. Αυτό σήμαινε ρητή δέσμευση στη δημοσιονομική σταθερότητα και άνοιγε το δρόμο για την επιβολή κυρώσεων σε οποιαδήποτε χώρα της ευρωζώνης, το δημοσιονομικό έλλειμμα της οποίας υπερέβαινε το 3%. Το σύμφωνο κρίθηκε πολύ αυστηρό και αναθεωρήθηκε τον Μάρτιο του 2005.

Τα νέα κράτη μέλη της ΕΕ αναμένεται να υιοθετήσουν το ευρώ όταν θα πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις. Η Σλοβενία ήταν η πρώτη από τις χώρες της διεύρυνσης του 2004 που πληρούσε τις προϋποθέσεις αυτές και μπήκε στην ευρωζώνη το 2007. Ακολούθησαν η Κύπρος και η Μάλτα το 2008 και έπεται η Σλοβακία το 2009.^{17,18,19}

1.5. Βασικά Μακροοικονομικά μεγέθη στην Ε.Ε.

Τα οικονομικά μεγέθη που αναφέρονται στο σύνολο της οικονομίας αποτελούν τα μακροοικονομικά μεγέθη. Τα βασικά μακροοικονομικά μεγέθη είναι

- ◆ το ΑΕΠ, το οποίο μετρά το συνολικό εισόδημα της οικονομίας και είναι στενά συνδεδεμένο με το συνολικό προϊόν της οικονομίας
- ◆ το εισόδημα,
- ◆ η απασχόληση,
- ◆ η ανεργία, ένα μέτρο του αριθμού των ανθρώπων που καταγράφονται ότι ενώ μπορούν και θέλουν να εργασθούν δε μπορούν να βρουν δουλειά
- ◆ ο πληθωρισμός, δηλαδή ο ρυθμός μεταβολής του γενικού επιπέδου τιμών

¹⁷ Δικτυακός τόπος www.europa.eu

¹⁸ Δικτυακός τόπος www.ecb.int

¹⁹ Κότιος, Λιαργκόβας, Κορρές. (2010). Οικονομική της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε.

- ♦ το επιτόκιο, που είναι το κόστος του χρήματος, δηλαδή η τιμή για τη χρήση συγκεκριμένου χρηματικού κεφαλαίου για συγκεκριμένη χρονική περίοδο κ.ά.

Τα μεγέθη αυτά καθορίζουν την πορεία της οικονομίας των χωρών και της Ε.Ε. προς την μακροχρόνια ανάπτυξη και ευημερία. Το λογιστικό σύστημα των Εθνικών Λογαριασμών είναι ένα σύστημα κανόνων και ορισμών για την μέτρηση των βασικών μακροοικονομικών μεγεθών.²⁰

²⁰ Mankiw N. Gregory. (2002). Μακροοικονομική Θεωρία. Εκδόσεις Gutenberg.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΗΝ Ε.Ε.

Η ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (Ε.Ο.Κ.) πραγματοποιήθηκε την 1^η Ιανουαρίου 1981. Ωστόσο, οι διαδικασίες ένταξης είχαν ξεκινήσει πολύ νωρίτερα. Το πρώτο κράτος που υπέγραψε Συμφωνία Σύνδεσης με την Ε.Ο.Κ. ήταν η Ελλάδα, με την υπογραφή Συμφωνίας Σύνδεσης τον Ιούλιο του 1961. Η αίτηση της Ελλάδας για Σύνδεση με την νεοϊδρυθείσα τότε Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (Ε.Ο.Κ.) έγινε στις 8 Ιουνίου του 1959. Όμως, λόγω της επιβολής της δικτατορίας, η εισχώρηση της Ελλάδας στην Ε.Ο.Κ. πάγωσε και οι διαπραγματεύσεις συνεχίστηκαν μετά την πτώση της δικτατορίας. Ο στόχος της ελληνικής κυβέρνησης και ειδικότερα του τότε πρωθυπουργού Κ. Καραμανλή ήταν η επιδίωξη της ενσωμάτωσης της χώρας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα ως πλήρες μέλος. Στις 12 Ιουνίου 1975 η Ελλάδα κατέθεσε αίτηση για πλήρη ένταξη στην Ε.Ο.Κ., με επιστολή που ο Κ. Καραμανλής απηύθυνε στον τότε πρόεδρο του Συμβουλίου Υπουργών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, Υπουργό Εξωτερικών της Ιρλανδίας G. Fitzgerald. Η πρώτη αντίδραση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στην Ελληνική αίτηση εκδηλώθηκε αρχικά από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (European Commission) η οποία σύμφωνα με το άρθρο 237 της Συνθήκης της Ρώμης, έπρεπε να διατυπώσει «γνώμη» πάνω στην αίτηση χώρας για ένταξη στην Κοινότητα. Η Επιτροπή δημοσίευσε τη «γνώμη» της στις 28 Ιανουαρίου 1976, στην οποία, ενώ τόνισε ότι πρέπει να δοθεί «σαφώς θετική απάντηση» στο αίτημα της Ελλάδας για ένταξη, πρότεινε θέσπιση προενταξιακής μεταβατικής περιόδου πριν από την πλήρη θεσμική ενσωμάτωση της χώρας προκειμένου να πραγματοποιηθούν οι αναγκαίες οικονομικές μεταρρυθμίσεις. Με παρέμβαση του πρωθυπουργού Κ. Καραμανλή προς τις κυβερνήσεις των εννέα χωρών – μελών και ιδιαίτερα τη Γαλλία και Γερμανία, η πρόταση αυτή της Επιτροπής απορρίφθηκε. Έτσι, τον Ιούλιο 1976 άρχισαν οι διαπραγματεύσεις για την ένταξη, οι οποίες ολοκληρώθηκαν το Μάιο 1979 με την υπογραφή της Πράξης Προσχώρησης στην Αθήνα, στο Ζάππειο Μέγαρο. Το Ελληνικό Κοινοβούλιο κύρωσε την Πράξη Προσχώρησης της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα στις 28 Ιουνίου 1979.

Η συμμετοχή της Ελλάδας στην Ε.Ε. στην περίοδο 1981-2002 μπορεί να διακριθεί σε τρεις βασικές χρονικές υπό-περιόδους. Η πρώτη περίοδος, μεταξύ 1981-1985, χαρακτηρίζεται από έντονη αμφισβήτηση κάποιων σοβαρών πτυχών της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Επιδιώχθηκε η αναθεώρηση της θέσης της χώρας στην Κοινότητα με τη διαμόρφωση ενός «ειδικού καθεστώτος» σχέσεων και ρυθμίσεων. Για το σκοπό αυτό, το Μάρτιο του 1982 η Ελλάδα με Υπόμνημά της ζήτησε πρόσθετες αποκλίσεις από την εφαρμογή ορισμένων κοινοτικών πολιτικών καθώς και πρόσθετη οικονομική ενίσχυση για την αναδιάρθρωση της ελληνικής οικονομίας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνώρισε ως βάσιμο μόνο το δεύτερο αίτημα το οποίο ουσιαστικά ικανοποιήθηκε με την έγκριση των Μεσογειακών Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων (ΜΟΠ) το 1985. Η σημασία των ΜΟΠ ήταν πολύ μεγαλύτερη των πρόσθετων πόρων που εγκρίθηκαν τότε για την Ελλάδα γιατί αποτέλεσαν το εφαλτήριο για την ανάπτυξη διαρθρωτικής πολιτικής από πλευράς Ε.Ε., η οποία αποκρυσταλλώθηκε το 1988 στη νέα διαρθρωτική πολιτική με το πρώτο «πακέτο Delors».

Στη δεύτερη περίοδο της συμμετοχής της, μεταξύ 1985-1995, η Ελλάδα πρόβαλε έντονη ενοποιητική θέση. Ιδιαίτερα από το 1988 και μετά, υποστήριξε την ανάπτυξη κοινής πολιτικής σε νέους τομείς όπως η παιδεία, η υγεία, το περιβάλλον, καθώς επίσης και την ενίσχυση των υπερεθνικών θεσμών της Επιτροπής και του

Κοινοβουλίου και την ανάπτυξη κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας από την Ένωση. Ωστόσο, στον οικονομικό τομέα η Ελλάδα απείχε από το μέσο «κοινοτικό» επίπεδο ανάπτυξης, όσο και στον πολιτικό, με το πρόβλημα της ονομασίας της πΓΔΜ που εκτονώθηκε με την υπογραφή της ενδιάμεσης Συμφωνίας. Παράλληλα, από το 1987, η Ελλάδα άρχισε να παρουσιάζει ως βασικό στόχο την προοπτική ένταξης της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και έτσι υποστήριξε την κυβέρνηση της Λευκωσίας στην υποβολή από την τελευταία αίτησης για ένταξη, τον Ιούνιο του 1990.

Η τρίτη περίοδος της συμμετοχής της Ελλάδας στην Ε.Ε., από το 1996 έως σήμερα χαρακτηρίζεται από τη μεγάλη υποστήριξη της ιδέας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και της ενοποίησης σε όλους τους τομείς. Στην περίοδο αυτή παρουσιάστηκε ακόμα υψηλότερη οικονομική και κοινωνική σύγκλιση με την επίτευξη των «κριτηρίων σύγκλισης» της Συνθήκης του Μάαστριχτ και τη συμμετοχή της χώρας ως πλήρες μέλος στο ενιαίο νόμισμα, το ευρώ, και την Οικονομική και Νομισματική Ένωση (Ο.Ν.Ε.) από την 1η Ιανουαρίου 2002. Η τέταρτη ελληνική Προεδρία της Ε.Ε., το πρώτο εξάμηνο 2003, ολοκληρώθηκε με επιτυχία ενώ συντελέστηκε η μεγαλύτερη διεύρυνση στην ιστορία της Ενωμένης Ευρώπης, στην οποία εισήλθαν 10 νέα κράτη μέλη.

Η συμμετοχή της Ελλάδας στην Ε.Ο.Κ. κρίθηκε αναγκαία για ποικίλους λόγους. Πρώτα από όλα, η συμμετοχή στην Κοινότητα θα βοηθούσε το ελληνικό κράτος στην σταθεροποίηση του δημοκρατικού του πολιτεύματος και των θεσμών του. Η ένταξη της Ελλάδας στην Ε.Ε. δημιούργησε ένα θεσμικό πλαίσιο μέσα στο οποίο η χώρα κατόρθωσε να σταθεροποιήσει το δημοκρατικό πολιτικό της σύστημα και τους θεσμούς που το διέπουν, μετά τη περίοδο της δικτατορίας. Επιπρόσθετα, η Κοινότητα θα στήριζε τις προσπάθειες του ελληνικού κράτους για την ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό της οικονομίας και της κοινωνίας του, γεγονός που τελικά συνέβη μέσω ολοκληρωμένων προγραμμάτων στήριξης. Επιπλέον, η Ελλάδα θέλησε μέσα από την συμμετοχή της στην Κοινότητα να ενισχύσει την θέση της έναντι της μεγαλύτερης απειλής της, της Τουρκίας. Τέλος, επιθυμούσε την ενεργό συμμετοχή της στις διαδικασίες της ευρωπαϊκής ενοποίησης.²¹

Τα αποτελέσματα από την συμμετοχή της Ελλάδας στην Ε.Ε. διαφαίνονται κυρίως θετικά. Η ελληνική οικονομία και η χώρα συνολικά σημείωσαν αλματώδη πρόοδο, με αποκορύφωμα την ένταξη στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση και την καθιέρωση του ευρώ ως επίσημου νομίσματος. Παράλληλα, σημειώθηκε γενική άνοδος του βιοτικού επιπέδου, που είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση του εισοδήματος και του ΑΕΠ. Επιπρόσθετα, δημιουργήθηκε αμφίδρομη σχέση με την Ε.Ε., με σημαντικά οφέλη και για τις δύο πλευρές.

Επιπλέον, η Ελλάδα ενίσχυσε την πολιτική της θέση και την ανεξαρτησία της στο διεθνές σύστημα. Αναφορικά με την εθνική ασφάλεια, η Ελλάδα είχε την ευκαιρία να αναδειχθεί σε παράγοντα σταθερότητας, ειρήνης και συνεργασίας στην περιοχή των Βαλκανίων και, παράλληλα, να στηρίζει τη διεύρυνση της Ε.Ε. με γνώμονα τις αρχές του διεθνούς δικαίου και τη δημοκρατία. Ταυτόχρονα, με τη συμμετοχή της στην ΕΕ, η Ελλάδα έλαβε πρόσθετη οικονομική ενίσχυση, μέσω των

²¹ Μαραβέγιας Ν. (2008). Η Ελλάδα στην Ευρωπαϊκή Ένωση Παρελθόν, παρόν, μέλλον. Εκδόσεις Θεμέλιο.

Ολοκληρωμένων Μεσογειακών Προγραμμάτων και των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης, για την αναδιάρθρωση της ελληνικής οικονομίας. Κατά συνέπεια, αναπτύχθηκε η περιφέρεια και βελτιώθηκαν οι υποδομές της χώρας, ενώ δημιουργήθηκαν νέες προοπτικές και δυνατότητες για την ελληνική οικονομία και κοινωνία. Αξιοσημείωτο είναι και το γεγονός ότι η Ελλάδα κατόρθωσε να ενδυναμώσει τη θέση και το κύρος της και να συμμετέχει ισότιμα στις αποφάσεις της Ευρώπης.^{22, 23}

Κατά καιρούς έχουν αναπτυχθεί αρκετές απόψεις και κριτικές για την ένταξη της Ελλάδας στην Ε.Ε. και την Ο.Ν.Ε. Παρατηρώντας τους σχετικούς με την Ευρωπαϊκή Ένωση δείκτες κοινής γνώμης θα διαπιστώσει κανείς ότι η Ελλάδα καταγράφεται σταθερά ως μια εκ των πλέον φίλο-ευρωπαϊκών χωρών. Με βάση τα δεδομένα του Ευρωβαρομέτρου της περιόδου 1995-2004 διαφαίνεται ότι η άποψη της ελληνικής κοινωνίας σχετικά με το αν «η συμμετοχή της Ελλάδος στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ένα καλό πράγμα» υπερέχει συντριπτικά της αντίθετης άποψης καταγράφοντας ποσοστά από 56-70%. Αναφορικά με τη γνώμη της ελληνικής κοινωνίας σχετικά με το κατά πόσον η Ελλάδα έχει σε γενικές γραμμές ωφεληθεί ή όχι από τη συμμετοχή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σύμφωνα με το Ευρωβαρόμετρο της ίδιας περιόδου, η γνώμη αυτή καταγράφεται συστηματικά υψηλή, σε ποσοστά που κυμαίνονται από 65-80%.

Σύμφωνα με πολλούς μελετητές, ο «φιλοευρωπαϊσμός» της ελληνικής κοινωνίας είναι άμεσα συναρτημένος με τις προσδοκίες οικονομικής ανάπτυξης και πολιτικού εκσυγχρονισμού της χώρας. Επομένως, η ελληνική κοινή γνώμη είναι φιλοευρωπαϊκή στο μέτρο που αναμένει από τη συμμετοχή της στην Ευρώπη υψηλότερο οικονομικό, βιοτικό και καταναλωτικό επίπεδο. Ο φιλοευρωπαϊσμός της ελληνικής κοινωνίας για μια μεγάλη χρονική περίοδο που ξεκινά από την αποκατάσταση της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας το 1974 και φτάνει έως τις μέρες μας, ταυτίζεται με την έννοια της ανάπτυξης και την αποβολή των συμπτωμάτων κοινωνικής καθυστέρησης.

Ο φιλοευρωπαϊσμός των Ελλήνων πηγάζει από ένα πρόσθετο στοιχείο, το αίσθημα ασφάλειας που τους προσφέρει η Ε.Ε. απέναντι στην Τουρκία και τις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Η ελληνική κοινή γνώμη θεωρεί ότι η Ε.Ε. αποτελεί ουσιαστικά μια «ομπρέλα ασφαλείας» απέναντι στις εξωτερικές απειλές της Τουρκίας και θεωρεί ότι με την ένταξη της Τουρκίας στην Ε.Ε. η Ελλάδα θα κινδύνευε λιγότερο, παρόλο που σε σχετική έρευνα που διεξήχθη το 2005 από τη VPRC οι Έλληνες σε μεγαλύτερο ποσοστό προτίμησαν τη μη ένταξη της Τουρκίας στην Ε.Ε. Ωστόσο, το αίσθημα εξασφάλισης στο μέλλον αποτελεί τη μεταβλητή που καθορίζει σε σημαντικό βαθμό τη στάση των Ελλήνων απέναντι στην Ε.Ε., γεγονός που αποδεικνύει επίσης την τάση των φτωχότερων πολιτών και γενικότερα των κατώτερων κοινωνικά στρωμάτων προς τις «ευρωσκεπτιστικές» ιδέες.²⁴

Οι κριτικές για την ένταξη της Ελλάδας στην Ε.Ε. αφορούν κυρίως τη συμμετοχή της στην Ο.Ν.Ε. Αναμφισβήτητο είναι ότι η χώρα επωφελήθηκε από τα εξορισμού πλεονεκτήματα ενός ενιαίου νομίσματος, όπως είναι η εξάλειψη των

²² Δικτυακός τόπος ec.europa.eu

²³ Δικτυακός τόπος www1.mfa.gr

²⁴ Βερναρδάκης Χ. (2007). «Ευρωπαϊσμός και Ευρωσκεπτικισμός στην Ελλάδα: Ιδεολογικές Διαστάσεις και Πολιτικές Εκπροσωπήσεις». Δικτυακός τόπος www.vernardakis.gr

συναλλαγματικών κινδύνων και νομισματικών διαφορών στις συναλλαγές της με τις άλλες χώρες της ευρωζώνης. Επίσης, βελτιώθηκε η ρευστότητά της για εξωτερικές συναλλαγές, δεδομένου ότι διεκπεραίωσε σε Ευρώ το εμπόριό της εντός της Ευρωζώνης, ενώ και με τρίτες χώρες σημαντικό μέρος της τιμολόγησης και πληρωμής των εισαγωγών διεξάγεται σε Ευρώ. Έτσι επήλθε η άρση της συναλλαγματικής στενότητας που χαρακτήριζε τη χώρα επί δεκαετίες. Από την άλλη όμως διευκόλυνε και τις εισαγωγές, αφενός λόγω της απουσίας στενότητας συναλλάγματος και αφετέρου λόγω της πραγματικής ανατίμησης του Ευρώ έναντι του δολαρίου. Η απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων και η συμμετοχή της χώρας σε μια σταθερή νομισματική ένωση επέτρεψε τουλάχιστον μέχρι το 2007 την εισροή κεφαλαίων και την τεράστια μείωση των επιτοκίων δανεισμού της χώρας με επιτόκια σχεδόν ίδια με τα γερμανικά. Από την άλλη, θα πρέπει να τονιστεί ότι οι εισροές κεφαλαίων στη χώρα είχαν τη μορφή δανεισμού του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, ο οποίος όμως προοδευτικά επιβάρυνε τα μέγιστα το ισοζύγιο εμπορευμάτων λόγω των υψηλών πληρωμών για τόκους. Ωστόσο, η χώρα δεν κατάφερε να προσελκύσει ξένες επενδύσεις.

Ως προς τη νομισματική σταθερότητα, η χώρα κινήθηκε σε επίπεδα χαμηλότερα από τα επίπεδα των προηγούμενων δεκαετιών. Όμως, ο πληθωρισμός στην Ελλάδα ήταν σταθερά κατά περίπου 50% υψηλότερος από τον μέσο όρο της Ευρωζώνης, γεγονός που προκάλεσε μια αύξηση των ελληνικών τιμών κατά 32,8% την περίοδο 1999-2007 καθώς και μια συγκριτικά μεγάλη πραγματική ανατίμηση (μεταξύ 15-20%) του ευρώ έναντι των άλλων εταίρων της. Συνεπώς, σε σχέση με το παρελθόν η χώρα βελτίωσε τη νομισματική της σταθερότητα, όχι όμως σε σχέση με τις άλλες χώρες της Ο.Ν.Ε., με αρνητικές συνέπειες για την ανταγωνιστικότητα τιμών και το εξωτερικό εμπόριό της. Η απώλεια της ελληνικής ανταγωνιστικότητας την τελευταία 10ετία εκτιμάται σε 25% από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ). Επίσης, οι χοντρικές τιμές των διεθνώς εμπορεύσιμων αγαθών της χώρας συνέχισαν την πορεία ισχυρής σύγκλισής τους με τις τιμές των άλλων χωρών της Ο.Ν.Ε., με αποτέλεσμα το επίπεδο τιμών της χώρας να προσεγγίζει αυτό των πλέον αναπτυγμένων, ενώ ταυτόχρονα η σύγκλιση των εισοδημάτων υπήρξε βραδύτερη.

Ωστόσο, στο ζήτημα της δημοσιονομικής σταθερότητας η Ελλάδα δεν κατάφερε να επιτύχει. Καθ' όλη την περίοδο μετά την ένταξη, τα δημοσιονομικά ελλείμματα της χώρας ήταν σταθερά πάνω από το επιτρεπόμενο όριο του 3% ως προς το ΑΕΠ, με αποτέλεσμα τη συνεχή αύξηση του δημόσιου χρέους. Παρόλο που η χώρα τέθηκε σε επιτήρηση τα έτη 2006-2007, εξήλθε με τεράστια δημοσιονομική σπατάλη, με αποκορύφωμα τα έτη 2008 και 2009.

Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφερθεί το ελληνικό παράδοξο²⁵: η χώρα κατόρθωσε να επιδείξει, σε σύγκριση με το μέσο όρο της ευρωζώνης, υψηλούς ρυθμούς ετήσιας αύξησης του ΑΕΠ της και να συγκλίνει σε πραγματικούς όρους, παρόλο που δεν προχώρησε στις απαραίτητες προσαρμογές. Όμως, οι παράγοντες που συνέβαλαν σ' αυτήν την εξέλιξη ήταν, είτε συγκυριακοί, είτε βραχυπρόθεσμοι. Ειδικότερα, πρόσκαιρη οικονομική μεγέθυνση της χώρας κατά τα έτη 2001-2007 οφείλεται στην αύξηση της ρευστότητας της ελληνικής οικονομίας λόγω του εύκολου και φθηνού δανεισμού, τα υψηλά ελλείμματα του ελληνικού κράτους που ενίσχυσαν

²⁵ Mitsopoulos M. & Pelagidis Th. (2009), Economic and Social Turbulence in Greece: the Product Markets are a No-Brainer, the Labour Market is Not, Intereconomics, July/August, pp. 246-254.

την εσωτερική δημόσια και ιδιωτική κατανάλωση, την αύξηση της παραγωγικότητας σε ορισμένους κλάδους της ελληνικής οικονομίας, την απελευθέρωση ορισμένων αγορών, την αξιοποίηση της αγοράς των βαλκανικών χωρών για εξαγωγές και επενδύσεις, τις εισροές από τα Κοινοτικά διαρθρωτικά ταμεία, το τεράστιο κόστος των Ολυμπιακών υποδομών κ.α.

Σύμφωνα με τις κριτικές ερευνητών, οι λόγοι που οδήγησαν στην αποτυχία της ένταξης της Ελλάδας στην Ο.Ν.Ε. είναι συγκεκριμένοι. Πρώτα από όλα, περισσότερο πολιτικός παρά οικονομικός ήταν ο στόχος ένταξης για την Ελλάδα. Η ηγετική πολιτική τάξη της χώρας επιθυμούσε την ισότιμη πορεία της Ελλάδος με τα άλλα κράτη μέλη στη διαδικασία της ευρωπαϊκής ενοποίησης και την αποφυγή της κατάταξής της στις χώρες με χαλαρότερη συμμετοχή στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

Ένας άλλος λόγος που οδήγησε στη μη επιτυχία του εγχειρήματος είναι η ανεπαρκής πολιτική προσαρμογή και η ελλιπής προετοιμασία της Ελλάδας. Η πολιτική προσαρμογή της χώρας στην Ο.Ν.Ε. ξεκίνησε με μεγάλη καθυστέρηση, ουσιαστικά κατά τα έτη μετά το 1997. Συνεπώς, η χώρα εστίασε στην επίτευξη των πολύ περιορισμένων και αμιγώς οικονομικών κριτηρίων σύγκλισης της Συνθήκης, κριτηρίων που αγνοούσαν την πραγματική οικονομία και τις ουσιαστικές προϋποθέσεις συμμετοχής σε μια νομισματική ένωση μεταξύ διαφορετικών κρατών. Συμπερασματικά, η χώρα εισήλθε στην Ο.Ν.Ε. βασιζόμενη σε μια πολιτική περιορισμένης προσαρμογής, με βάση λίγους ονομαστικούς μακροοικονομικούς δείκτες, κάνοντας χρήση και της δημιουργικής λογιστικής, όπως αποδείχθηκε εκ των υστέρων, με υψηλό δημόσιο χρέος, με υπερτιμημένη τη δραχμή και, συνεπώς, με μόνιμο ανταγωνιστικό μειονέκτημα, με ελλειπείς διαρθρώσεις, με μειωμένη ανταγωνιστικότητα, με κοινωνικές αναταραχές και με ένα πολιτικό σύστημα που χαρακτηριζόταν από πελατειακές σχέσεις. Συνεπώς, η χώρα εισήλθε στην Ο.Ν.Ε. χωρίς να εκπληρώνει τις αναγκαίες προϋποθέσεις μιας ομαλής συμπόρευσης με ανταγωνιστικότερες οικονομίες.

Επιπρόσθετο λόγο αποτελεί και η κατάργηση των εθνικών οικονομιών, με την ταυτόχρονη δημιουργία ενός ενιαίου χώρου που πολύ απείχε από το θεωρητικό υπόδειγμα του «βέλτιστου νομισματικού χώρου». Το νέο ανταγωνιστικό περιβάλλον που διαμορφώθηκε απαιτούσε την πλήρη επίγνωση των όρων που επικρατούσαν στο πλαίσió του, κάτι που δε συνέβη στην περίπτωση της Ελλάδας. Η χώρα μετά την κόπωση της βραχύβιας μακροοικονομικής προσαρμογής στα κριτήρια σύγκλισης, επανήλθε μετά την ένταξή της στη δημοσιονομική κακοδιαχείριση και εξυπηρέτηση των ομάδων συμφερόντων. Τα δημοσιονομικά ελλείμματα συνέχισαν να βρίσκονται σταθερά πάνω από τα όρια του Συμφώνου Σταθερότητας και το δημόσιο χρέος συνέχισε να αυξάνεται. Το εσωτερικό οικονομικό περιβάλλον υποβαθμίστηκε περισσότερο, με αποτέλεσμα τις μειωμένες επενδύσεις από το εξωτερικό. Επιπλέον, μειώθηκε η ιδιωτική αποταμίευση, ενώ η δημόσια παρέμενε αρνητική. Διαφαίνεται λοιπόν καθαρά ότι η χώρα απέτυχε να προσαρμοστεί στις νέες συνθήκες.

Πρόσθετο λόγο αποτελούν οι μακροοικονομικές ανισορροπίες και τα διαφορετικά επίπεδα ανταγωνιστικότητας μεταξύ των χωρών της Ο.Ν.Ε. Στην Ελλάδα και στις άλλες χώρες της περιφέρειας παρατηρήθηκε ισχυρή ανάπτυξη της εσωτερικής ζήτησης, συγκριτικά υψηλότερες τιμές, χαμηλή ανταγωνιστικότητα τιμών. Σε αντίθεση με την Ελλάδα και τις άλλες χώρες της περιφέρειας, οι βόρειες χώρες της Ε.Ε. βελτίωσαν την ανταγωνιστική τους θέση μέσω μιας πειθαρχημένης

δημοσιονομικής και εισοδηματικής πολιτικής και μέσω βελτίωσης της καινοτομίας, επιχειρηματικότητας και της τεχνολογίας. Λόγω του πληθωρισμού και της αύξησης μισθών μειώθηκε ο δείκτης ανταγωνιστικότητας ως προς τις τιμές στην Ελλάδα έναντι των άλλων εταίρων της Ο.Ν.Ε. συνολικά.

Επομένως, τα κριτήρια σύγκλισης για την ένταξη στην Ο.Ν.Ε. επέτρεψαν τη συμμετοχή ανομοιογενών χωρών στην ευρωζώνη. Η Ελλάδα εντάχθηκε με ένα χρέος πάνω από το 100% του ΑΕΠ. Με τέτοιο δημόσιο χρέος, με αποστέρηση της νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής της και με αδύνατες ανταγωνιστικές δομές μια χώρα εντός της ΟΝΕ είναι καταδικασμένη είτε σε μακρόχρονη λιτότητα, είτε σε μια κρίση χρέους. Επιπλέον, η Συνθήκη και το Σύμφωνο Σταθερότητας προβλέπουν κανόνες δημοσιονομικής πειθαρχίας για τα κράτη μέλη της Ο.Ν.Ε. Στόχος αυτής της πειθαρχίας είναι ο εκ των προτέρων έλεγχος της δημοσιονομικής εξέλιξης κάθε κράτους μέλους ώστε να αποφευχθούν δημοσιονομικές κρίσεις με αρνητικές συνέπειες για τα άλλα κράτη μέλη και μια συνολική κρίση της Ευρωζώνης. Όμως, δεν προβλέπονται κυρώσεις για το δημόσιο χρέος, παρά μόνο για τα δημοσιονομικά ελλείμματα. Βέβαια, η πολιτικοποίηση της εποπτείας της δημοσιονομικής πειθαρχίας, η παραβίαση των ορίων από χώρες όπως η Γερμανία και η Γαλλία και η χαλάρωση του Συμφώνου Σταθερότητας κατήργησαν στην πράξη τη δημοσιονομική πειθαρχία, με αποτέλεσμα χώρες σαν την Ελλάδα να αποκλίνουν συστηματικά και σχεδόν χωρίς κυρώσεις. Ένα άλλο σημαντικό κενό της Ευρωζώνης αποτελεί η αδυναμία εξισορρόπησης των ανισοροπιών καθώς και ενός μηχανισμού διαχείρισης κρίσεων. Λόγω της απώλειας της νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής, μεγάλο βάρος της πραγματικής προσαρμογής το φέρουν οι μισθοί και οι τιμές, μεγέθη με αναγκαία ευελιξία, η οποία εξέλιπε στη χώρα μας.

Η ελληνική κρίση και η εφαρμογή του Μνημονίου αποτέλεσαν εφιαλτήρια για την κριτική πολλών μελετητών αλλά και απλών πολιτών για το μέλλον της Ελλάδας στην ευρωζώνη. Ορισμένοι πολιτικοί και ερευνητές υποστηρίζουν την έξοδο της Ελλάδας από την Ο.Ν.Ε., ελπίζοντας στη σταθεροποίησή της. Ωστόσο, η Ο.Ν.Ε., όπως και το σύνολο της Ε.Ε., στηρίζεται σε κανόνες δικαίου και σε κατοχυρωμένες διαδικασίες και στη Συνθήκη δεν υπάρχει πρόβλεψη για αναγκασμό εξόδου μιας χώρας από την Ο.Ν.Ε., ενώ παραμένει δικαίωμα μίας χώρας να επανέλθει στο εθνικό νόμισμά της. Ωστόσο, φαίνεται πως κυρίαρχη είναι η άποψη ότι η Ελλάδα θα συνεχίσει τις προσπάθειες προσαρμογής της εντός της Ο.Ν.Ε., με τη μακροχρόνια δανειακή στήριξη των εταίρων της Ελλάδας και του ΔΝΤ. Η έξοδος όμως από την κρίση θα εξαρτηθεί από τις δικές της προσπάθειες για βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και αύξησης του ΑΕΠ.

Μία πιθανή επιστροφή της Ελλάδας στη δραχμή θα της επανέφερε το εργαλείο της εθνικής νομισματικής πολιτικής και τη δυνατότητα χρήσης της μηχανής έκδοσης χρήματος σε περιόδους κρίσης, όπως συμβαίνει εδώ και τρία έτη με τις ΗΠΑ. Επίσης, με ελεύθερα κυμαινόμενη τη δραχμή θα βίωνε μια σημαντική υποτίμηση για την ενίσχυση των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών, ενώ παράλληλα θα μπορούσε να ασκήσει μια επεκτατική νομισματική πολιτική για την τόνωση της εσωτερικής ζήτησης και των επενδύσεων. Η υποτίμηση δεν επιδρά όμως πάντοτε θετικά στις εξαγωγές, είτε λόγω χαμηλών ελαστικότητας της εξαγωγικής ζήτησης, είτε λόγω αύξησης του κόστους εξ αιτίας υψηλότερων τιμών των εισαγομένων πρώτων υλών και ενδιάμεσων προϊόντων καθώς και λόγω προσαρμογής των μισθών στον πληθωρισμό. Από την άλλη όμως, το εξωτερικό χρέος της χώρας, που είναι

κυρίως σε ευρώ, θα αυξάνονταν σημαντικά σε δραχμές και η αποπληρωμή του θα ήταν εξαιρετικά δύσκολη. Το ίδιο ισχύει και για τα ιδιωτικά χρέη και κυρίως των τραπεζών. Ο μεγαλύτερος όμως κίνδυνος είναι ο πληθωρισμός. Πολύ πιθανό η χώρα να εισέλθει σ' ένα φαύλο κύκλο υποτίμησης και πληθωρισμού, με πολύ πιθανή την εξέλιξη του σε υπερπληθωρισμό.^{26, 27}

²⁶ Κότιος Α. Η Ελλάδα η ΟΝΕ και η Κρίση. (2011). Σειρά ερευνητικών εργασιών 17(1):1-20. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Πολυτεχνική Σχολή, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης.

²⁷ Χυτοπούλου - Παππά, Ε. (2007). Ο απολογισμός μιας κοινής πορείας: Ελλάδα και Ευρωπαϊκή Ένωση 1981 – 2006. Εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3:

ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ, ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΒΑΣΙΚΩΝ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ ΣΤΗΝ Ε.Ε.

Στο παρόν κεφάλαιο θα γίνει μία ανάλυση της διαχρονικής πορείας βασικών μακροοικονομικών μεγεθών στην Ε.Ε. Στο σημείο αυτό, καλό θα ήταν να γίνει μία σύντομη παρουσίαση των μεγεθών αυτών.

Το **Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν**- Α.Ε.Π. (Gross Domestic Product - GDP) είναι το σύνολο όλων των προϊόντων και αγαθών που παράγει μια οικονομία, εκφρασμένο σε χρηματικές μονάδες. Με άλλα λόγια είναι η συνολική αξία όλων των τελικών αγαθών (υλικών και άυλων) που παράχθηκαν εντός μιας χώρας σε διάστημα ενός έτους, ακόμα και αν μέρος αυτού παράχθηκε από παραγωγικές μονάδες που ανήκουν σε κατοίκους του εξωτερικού.

Το **Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν** - Α.Ε.Π. (Gross National Product - GNP) είναι το Προϊόν ή Εισόδημα που αποκτούν οι κάτοικοι μιας χώρας ανεξάρτητα του σε ποια χώρα το αποκτούν. Με άλλα λόγια είναι η συνολική αξία όλων των τελικών αγαθών (υλικών και άυλων) που αποκτούν οι κάτοικοι μιας χώρας σε διάστημα ενός έτους. Διαφέρει από το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν κατά το ότι συμπεριλαμβάνει και το Εισόδημα που απέκτησαν οι κάτοικοι μιας χώρας στο εξωτερικό.

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν εκφράζεται μαθηματικά ως εξής:

$$GDP = C + I + G + NX$$

όπου: (C) κατανάλωση, (I) επένδυση, (G) δημόσιες δαπάνες για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών και (NX) καθαρές εξαγωγές.

Κατανάλωση (consumption) είναι η δαπάνη που πραγματοποιούν τα νοικοκυριά για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών, δηλαδή η συνολική τους κατανάλωση.

Επένδυση (investment) είναι η δαπάνη για την αγορά κεφαλαιουχικού εξοπλισμού, αποθεμάτων και κτιρίων, συμπεριλαμβανόμενης και της δαπάνης για την αγορά νέων κατοικιών. Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται και έξοδα αγοράς άυλων αγαθών, όπως τα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης.

Δημόσιες δαπάνες (government expenses) είναι οι δαπάνες για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών τις οποίες πραγματοποιούν η τοπική αυτοδιοίκηση, οι κυβερνήσεις των πολιτειών και η ομοσπονδιακή κυβέρνηση.

Καθαρές εξαγωγές (net exports) είναι η δαπάνη για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται στην εγχώρια οικονομία και αγοράζονται από αλλοδαπούς (εξαγωγές) μείον τη δαπάνη για την αγορά ξένων αγαθών και υπηρεσιών που πωλούνται στην εγχώρια οικονομία (εισαγωγές).

Οι εξαγωγές αποτελούν το τμήμα εκείνο του εθνικού προϊόντος, το οποίο εξάγεται σε άλλες χώρες για κατανάλωση ή επένδυση. Επομένως, οι εξαγωγές αποτελούν τμήμα της συνολικής δαπάνης επί της παραγωγής και δημιουργούν εισόδημα για τους απασχολούμενους στην παραγωγική διαδικασία. Το άμεσο

αποτέλεσμα της μεταβολής του ύψους των εξαγωγών εκδηλώνεται στο ύψος του εισοδήματος. Αύξηση των εξαγωγών σημαίνει αύξηση του επιπέδου του εισοδήματος. Το αντίθετο συμβαίνει με τη μείωση των εξαγωγών.

Από την άλλη, ένα μέρος των επενδύσεων και της κατανάλωσης μιας χώρας καλύπτεται από προϊόντα τα οποία εισάγονται από άλλες χώρες. Η εγχώρια δαπάνη για τις εισαγωγές δημιουργεί εισόδημα για τους παραγωγούς των εισαγόμενων προϊόντων. Φυσικά το εισόδημα αυτό δεν περιλαμβάνεται στον υπολογισμό του εθνικού εισοδήματος, γιατί διαρρέει στο εξωτερικό. Ενώ οι εξαγωγές δημιουργούν εισόδημα γιατί αποτελούν αύξηση της συνολικής δαπάνης, οι εισαγωγές αποτελούν διαρροή από τη συνολική δαπάνη και δημιουργούν εισόδημα για τις χώρες από τις οποίες προέρχονται τα εισαγόμενα προϊόντα. Ο όγκος των εισαγωγών θεωρείται συνάρτηση δύο κυρίως βασικών μεταβλητών: του ύψους του εισοδήματος και του επιπέδου των τιμών των αγαθών αυτών στην εισάγουσα χώρα, σε σχέση με τις άλλες χώρες.

Στο εμπορικό ισοζύγιο αγαθών αποτυπώνεται η διαφορά μεταξύ των εξαγωγών εμπορευμάτων μιας χώρας και των αντίστοιχων εισαγωγών της. Συγκεκριμένα, αν οι εξαγωγές είναι λιγότερες από τις εισαγωγές, τότε παρουσιάζεται έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο. Αντίθετα, αν οι εξαγωγές είναι περισσότερες από τις εισαγωγές, τότε παρουσιάζεται περίσσειμα στο εμπορικό ισοζύγιο. Αν και το εμπορικό ισοζύγιο θεωρείται πολύ σημαντικό στοιχείο για μία χώρα, εντούτοις δεν είναι και το μοναδικό καθώς το εμπόριο αποτελεί μία μόνο από τις συνιστώσες του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών. Ορισμένοι παράγοντες που επηρεάζουν το εμπορικό ισοζύγιο είναι οι προτιμήσεις των ντόπιων και των ξένων καταναλωτών, οι τιμές των προϊόντων στις εγχώριες και τις ξένες αγορές, οι συναλλαγματικές ισοτιμίες, το εισόδημα των ντόπιων και ξένων καταναλωτών, το μεταφορικό κόστος και η εμπορική πολιτική των κυβερνήσεων.

Αποπληθωριστής του ΑΕΠ ή Δείκτης Τιμών του ΑΕΠ είναι ο αριθμοδείκτης που μετρά τις μεταβολές όλων των τιμών των αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται σε μια οικονομία, δηλαδή του ΑΕΠ. Ισούται με το λόγο του ονομαστικού ΑΕΠ στο έτος βάσης προς το ονομαστικό ΑΕΠ στο έτος που έχει επιλεγεί ως βάση επί εκατό.

Δημόσιο Χρέος είναι το σύνολο των οφειλών σε χρηματικές μονάδες του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Ο ευρύτερος δημόσιος τομέας συμπεριλαμβάνει όλα τα επίπεδα δημόσιας διοίκησης ενός κράτους: κυβέρνηση, νομαρχία, δήμος κ.λπ. Το δημόσιο χρέος αυξάνεται από έτος σε έτος κατά το ποσό που ο ετήσιος κρατικός προϋπολογισμός παρουσιάζει έλλειμμα, ή αντιστρόφως μειώνεται κατά το ποσό που παρουσιάζει πλεόνασμα. Καθώς η εκάστοτε κυβέρνηση αντλεί τα έσοδά της από το μεγαλύτερο μέρος των πολιτών του κράτους, δηλαδή των φορολογούμενων, το δημόσιο χρέος έμμεσα είναι χρέος των φορολογούμενων. Κάτοχοι του χρέους ως περιουσιακού στοιχείου (δηλαδή αυτοί στους οποίους είναι πληρωτέο) είναι οι ιδιώτες, οι τράπεζες και οποιοσδήποτε θεσμικός ή ιδιώτης επενδυτής έχει αγοράσει και κατέχει κρατικά ομόλογα. Το δημόσιο χρέος διακρίνεται σε "εσωτερικό χρέος", δηλαδή από πιστωτές που βρίσκονται εντός της συγκεκριμένης χώρας, και σε "εξωτερικό χρέος", δηλαδή από πιστωτές που εδρεύουν εκτός της χώρας, στο εξωτερικό. Η διάκριση αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία όταν μάλιστα το εξωτερικό χρέος αναφέρεται σε άλλο νόμισμα, έναντι του εσωτερικού που αναφέρεται στο εθνικό ή

εσωτερικό νόμισμα, (για τα κράτη μέλη της ΕΕ το κοινό νόμισμα θεωρείται εσωτερικό).

Οι κυβερνήσεις προκειμένου να καλύψουν τις δημόσιες δαπάνες χρηματοδοτούνται πρωτίστως με φορολογικά έσοδα, ένα μέρος όμως αυτών, αρκετά αξιόλογο καλύπτεται συνηθέστερα από δημόσιο δανεισμό, εκδίδοντας και πουλώντας ομόλογα ή άλλα αξιόγραφα. Κάθε προσφυγή σε δημόσιο δανεισμό για κάλυψη δημοσίων δαπανών επιφέρει αναγκαστικά είτε τη δημιουργία είτε την προσαύξηση του υφιστάμενου δημόσιου χρέους. Αυτό ουσιαστικά απεικονίζει και τη θέση του συνόλου των υποχρεώσεων του κράτους, σε δεδομένη στιγμή, έναντι των κάθε κατηγορίας δανειστών του.

Το εσωτερικό δημόσιο χρέος διακρίνεται επιμέρους ανάλογα της πηγής αλλά και της μορφής δανεισμού από την οποία έγινε η άντληση του προϊόντος του δανείου, που μπορεί να αφορά υποχρεώσεις σε φυσικά πρόσωπα, επιχειρήσεις, τράπεζες κ.λπ., μπορεί όμως να αναφέρεται και σε χρέος εντόκων γραμματίων, χρέος από κρατικά ομόλογα κ.λπ.

Μια ιδιαίτερα σπουδαία διάκριση που γίνεται επίσης, είναι αυτή ανάμεσα στο καταναλωτικό και παραγωγικό δημόσιο χρέος, που χαρακτηρίζεται από το σκοπό κάλυψης του δανείου, προκειμένου να καλυφθούν αντίστοιχα καταναλωτικές ή επενδυτικές δαπάνες του Δημοσίου. Έτσι, ο καταναλωτικός δανεισμός είναι ιδιαίτερα επικίνδυνος αφού διογκώνει το χρέος, χωρίς να διευρύνεται η παραγωγική δυνατότητα της οικονομίας και κατά επέκταση του εθνικού εισοδήματος, σε αντίθεση με το παραγωγικό δημόσιο χρέος όπου η τυχόν αύξησή του, ουσιαστικά, συμπορεύεται με τη βελτίωση της παραγωγικής δυνατότητας της οικονομίας. Επομένως, το "παραγωγικό δημόσιο χρέος είναι αυτοεξυπηρετούμενο" και μέσω αυτού αυξάνεται το εθνικό εισόδημα αφού επιταχύνοντας τις επενδύσεις χρηματοδότησης από το προϊόν του δανείου, παρέχεται η δυνατότητα στο Δημόσιο για εξεύρεση πρόσθετων πόρων αναγκαίων στην εξόφληση του δανείου.

Οι **HICP** είναι οικονομικοί δείκτες που μετρούν τις μεταβολές στο χρόνο των τιμών των καταναλωτικών αγαθών και υπηρεσιών που αγοράζουν τα νοικοκυριά. Οι HICP παρέχουν συγκρίσιμα μέτρα του πληθωρισμού στη ζώνη του ευρώ, την ΕΕ και τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, καθώς και για άλλες χώρες, συμπεριλαμβανομένων και των υποψήφιων για προσχώρηση χωρών. Υπολογίζονται σύμφωνα με μια εναρμονισμένη προσέγγιση και ένα ενιαίο σύνολο ορισμών και παρέχουν το επίσημο μέτρο του πληθωρισμού των τιμών καταναλωτή στη ζώνη του ευρώ.

Η **θεωρία της ισοτιμίας της αγοραστικής δύναμης (purchasing-power parity (PPP))** είναι μια θεωρία περί συναλλαγματικών ισοτιμιών σύμφωνα με την οποία μια μονάδα οποιουδήποτε νομίσματος θα πρέπει να αγοράζει την ίδια ποσότητα αγαθών σε κάθε χώρα. Η θεωρία PPP βασίζεται στην αρχή που ονομάζεται νόμος της μίας τιμής (law of one price), σύμφωνα με την οποία οποιοδήποτε αγαθό θα πρέπει να πωλείται στην ίδια τιμή σε όλους τους τόπους. Ο νόμος της μίας τιμής ισχύει καθώς σε αντίθετη περίπτωση θα υπήρχαν ανεκμετάλλευτες ευκαιρίες κέρδους. Η διαδικασία εκμετάλλευσης των διαφορών στις τιμές σε διαφορετικές αγορές ονομάζεται αρμπιτράζ (arbitrage). Η διαδικασία του αρμπιτράζ θα εξισώσει τελικά τις τιμές στις διάφορες αγορές. Σύμφωνα με την θεωρία PPP ένα νόμισμα

πρέπει να έχει την ίδια αγοραστική δύναμη σε όλες τις χώρες και οι συναλλαγματικές ισοτιμίες θα πρέπει να μεταβάλλονται έτσι ώστε να εγγυώνται ότι αυτό συμβαίνει. Όταν η Κεντρική Τράπεζα αυξάνει την προσφορά χρήματος, το νόμισμα χάνει την αξία του τόσο όσον αφορά τα αγαθά και υπηρεσίες που μπορεί να αγοράσει όσο και όσον αφορά την ποσότητα άλλων νομισμάτων που μπορεί να αγοράσει.

Η **κατανάλωση** έχει κρίσιμη σημασία σε μία οικονομία, λόγω του ρόλου της στην οικονομική μεγέθυνση. Η κατανόηση των προτύπων της κατανάλωσης των νοικοκυριών έγκειται στην κατανόηση της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Τα καταναλωτικά πρότυπα στην Ευρώπη είναι πολύ διαφορετικά από ό,τι πριν 50 χρόνια. Η κατανάλωση επηρεάζεται από παράγοντες όπως τα αυξημένα εισοδήματα, η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας, τα τεχνολογικά επιτεύγματα (όπως το Διαδίκτυο και τα κινητά τηλέφωνα), η μείωση του μεγέθους των νοικοκυριών και η γήρανση του πληθυσμού. Παράλληλα, ο αυξανόμενος όγκος αγαθών και υπηρεσιών συχνά αντισταθμίζει τα οφέλη ως προς την αποδοτικότητα π.χ. μέσω των βελτιωμένων τεχνολογιών και διαδικασιών παραγωγής.

Η **αγοραστική δύναμη** ή αγοραστική αξία του χρήματος ορίζεται ως το αντίστροφο του γενικού δείκτη τιμών. Δηλαδή $A.D.X. = 1/P$, όπου P ο δείκτης τιμών. Εκφράζει την ποσότητα προϊόντων που μπορεί κάποιος να αποκτήσει με μία χρηματική μονάδα σήμερα, σε σχέση με την ποσότητα που μπορούσε να αποκτήσει σε κάποιο παλιότερο έτος βάσης. Το επίπεδο ζωής και η αγοραστική δύναμη των ανθρώπων που ζουν στις χώρες της Ευρώπης παρουσιάζει εξαιρετικά μεγάλες διακυμάνσεις και ανισότητες.^{28,29,30}

²⁸ Mankiw Gregory. (2000). Μακροοικονομική Θεωρία. Α' τόμος. Εκδόσεις Gutenberg.

²⁹ Mankiw Gregory. (2000). Μακροοικονομική Θεωρία. Β' τόμος. Εκδόσεις Gutenberg.

³⁰ Λιανός Θ., Μπένου Θ. (1998). Μακροοικονομική Θεωρία και Πολιτική. Εκδόσεις Ευγ. Μπένου.

3.1. Διαχρονική πορεία βασικών μακροοικονομικών μεγεθών στην ΕΕ-27

Εικόνα 1: Η ΕΕ- 27

Στην Εικόνα 1 παρουσιάζεται η ΕΕ- 27. Με μωβ χρώμα διακρίνονται οι χώρες που είναι υποψήφιες προς ένταξη. Στη συνέχεια παρουσιάζεται η διαχρονική πορεία βασικών μακροοικονομικών μεγεθών στην ΕΕ- 27. Τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν έχουν αντληθεί από αντίστοιχα στοιχεία της Eurostat. Ενδεικτικά παρατίθενται οι παρακάτω Πίνακες για την παρουσίαση των στοιχείων που χρησιμοποιήθηκαν.

GEO/TIME	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
European Union (27 countries)	:	7,3	4,6	3,0	3,5	3,2	2,5	2,1	2,3	2,3	2,3	2,4	3,7	1,0	2,1
European Union (25 countries)	:	2,6	2,1	1,6	2,4	2,5	2,1	1,9	2,1	2,2	2,2	2,3	3,5	0,9	2,0
European Union (15 countries)	:	1,7	1,3	1,2	1,9	2,2	2,1	2,0	2,0	2,1	2,2	:	:	:	:
Euro area (17 countries)	:	1,7	1,2	1,2	2,2	2,4	2,3	2,1	2,2	2,2	2,2	2,1	3,3	0,3	1,6
Euro area (16 countries)	:	1,7	1,2	1,2	2,2	2,4	2,3	2,1	2,2	2,2	2,2	2,1	3,3	0,3	1,6
Euro area (15 countries)	:	1,7	1,2	1,1	2,2	2,4	2,3	2,1	2,1	2,2	2,2	2,1	3,3	0,3	1,6
Euro area (13 countries)	:	1,7	1,2	1,1	2,1	2,4	2,3	2,1	2,1	2,2	2,2	2,1	3,3	0,3	1,6
Euro area (12 countries)	:	1,7	1,2	1,1	2,1	2,4	2,3	2,1	2,1	2,2	2,2	2,1	3,3	0,3	1,6
Belgium	:	1,5	0,9	1,1	2,7	2,4	1,6	1,5	1,9	2,5	2,3	1,8	4,5	0,0	2,3
Bulgaria	:	:	18,7	2,6	10,3	7,4	5,8	2,3	6,1	6,0	7,4	7,6	12,0	2,5	3,0
Czech Republic	:	8,0	9,7	1,8	3,9	4,5	1,4	-0,1	2,6	1,6	2,1	3,0	6,3	0,6	1,2
Denmark	:	2,0	1,3	2,1	2,7	2,3	2,4	2,0	0,9	1,7	1,9	1,7	3,6	1,1	2,2
Germany (including former GDR from 1991)	:	1,5	0,6	0,6	1,4	1,9	1,4	1,0	1,8	1,9	1,8	2,3	2,8	0,2	1,2
Estonia	:	9,3	8,8	3,1	3,9	5,6	3,6	1,4	3,0	4,1	4,4	6,7	10,6	0,2	2,7
Ireland	:	1,3	2,1	2,5	5,3	4,0	4,7	4,0	2,3	2,2	2,7	2,9	3,1	-1,7	-1,6
Greece	:	5,4	4,5	2,1	2,9	3,7	3,9	3,4	3,0	3,5	3,3	3,0	4,2	1,3	4,7
Spain	:	1,9	1,8	2,2	3,5	2,8	3,6	3,1	3,1	3,4	3,6	2,8	4,1	-0,2	2,0
France	:	1,3	0,7	0,6	1,8	1,8	1,9	2,2	2,3	1,9	1,9	1,6	3,2	0,1	1,7
Italy	:	1,9	2,0	1,7	2,6	2,3	2,6	2,8	2,3	2,2	2,2	2,0	3,5	0,8	1,6
Cyprus	:	3,3	2,3	1,1	4,9	2,0	2,8	4,0	1,9	2,0	2,2	2,2	4,4	0,2	2,6
Latvia	:	8,1	4,3	2,1	2,6	2,5	2,0	2,9	6,2	6,9	6,6	10,1	15,3	3,3	-1,2
Lithuania	:	10,3	5,4	1,5	1,1	1,6	0,3	-1,1	1,2	2,7	3,8	5,8	11,1	4,2	1,2
Luxembourg	:	1,4	1,0	1,0	3,8	2,4	2,1	2,5	3,2	3,8	3,0	2,7	4,1	0,0	2,8
Hungary	:	18,5	14,2	10,0	10,0	9,1	5,2	4,7	6,8	3,5	4,0	7,9	6,0	4,0	4,7
Malta	:	3,9	3,7	2,3	3,0	2,5	2,6	1,9	2,7	2,5	2,6	0,7	4,7	1,8	2,0
Netherlands	:	1,9	1,8	2,0	2,3	5,1	3,9	2,2	1,4	1,5	1,7	1,6	2,2	1,0	0,9
Austria	:	1,2	0,8	0,5	2,0	2,3	1,7	1,3	2,0	2,1	1,7	2,2	3,2	0,4	1,7
Poland	:	15,0	11,8	7,2	10,1	5,3	1,9	0,7	3,6	2,2	1,3	2,6	4,2	4,0	2,7
Portugal	:	1,9	2,2	2,2	2,8	4,4	3,7	3,3	2,5	2,1	3,0	2,4	2,7	-0,9	1,4
Romania	:	154,8	59,1	45,8	45,7	34,5	22,5	15,3	11,9	9,1	6,6	4,9	7,9	5,6	6,1
Slovenia	:	8,3	7,9	6,1	8,9	8,6	7,5	5,7	3,7	2,5	2,5	3,8	5,5	0,9	2,1
Slovakia	:	6,0	6,7	10,4	12,2	7,2	3,5	8,4	7,5	2,8	4,3	1,9	3,9	0,9	0,7
Finland	:	1,2	1,3	1,3	2,9	2,7	2,0	1,3	0,1	0,8	1,3	1,6	3,9	1,6	1,7
Sweden	:	1,8	1,0	0,5	1,3	2,7	1,9	2,3	1,0	0,8	1,5	1,7	3,3	1,9	1,9
United Kingdom	:	1,8	1,6	1,3	0,8	1,2	1,3	1,4	1,3	2,1	2,3	2,3	3,6	2,2	3,3
European Economic Area (EEA18-2004, EEA28-2006, EEA30)	:	1,7	1,3	1,2	1,9	2,2	2,1	2,0	2,0	2,2	2,2	2,3	3,7	1,0	2,1
Iceland	:	1,8	1,3	2,1	4,4	6,6	5,3	1,4	2,3	1,4	4,6	3,6	12,8	16,3	7,5
Norway	:	2,6	2,0	2,1	3,0	2,7	0,8	2,0	0,6	1,5	2,5	0,7	3,4	2,3	2,3
Switzerland	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	1,0	0,8	2,3	-0,7	0,6
Croatia	:	:	:	3,7	4,5	4,3	2,5	2,4	2,1	3,0	3,3	2,7	5,8	2,2	1,1
Turkey	:	85,6	82,1	61,4	53,2	56,8	47,0	25,3	10,1	8,1	9,3	8,8	10,4	6,3	8,6
United States	:	:	:	2,0	3,4	2,4	0,9	2,3	2,7	3,7	3,2	2,6	4,4	-0,8	2,4

Πίνακας 2. Ετήσιος μέσος δείκτης ΗΙCΡ στην ΕΕ

GEO/TIME	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
European Union (27 countries)	:	:	-2,6	-1,9	-1,0	0,6	-1,4	-2,5	-3,1	-2,9	-2,5	-1,5	-0,9	-2,4	-6,8	-6,4
European Union (25 countries)	-5,2	-4,2	-2,6	-1,9	-1,0	0,6	-1,4	-2,5	-3,1	-2,9	-2,5	-1,5	-0,9	-2,3	-6,8	-6,4
Euro area (17 countries)	-5,0	-4,2	-2,7	-2,3	-1,4	0,0	-1,9	-2,6	-3,1	-2,9	-2,5	-1,4	-0,7	-2,0	-6,3	-6,0
Euro area (16 countries)	-5,0	-4,2	-2,7	-2,3	-1,4	0,0	-1,9	-2,6	-3,1	-2,9	-2,5	-1,4	-0,7	-2,0	-6,3	-6,0
Belgium	-4,5	-4,0	-2,3	-0,9	-0,6	0,0	0,4	-0,1	-0,1	-0,3	-2,7	0,1	-0,3	-1,3	-5,9	-4,1
Bulgaria	:	:	:	1,2	0,1	-0,5	1,1	-1,2	-0,4	1,8	1,0	1,9	1,1	1,7	-4,7	-3,2
Czech Republic	-13,4	-3,3	-3,8	-5,0	-3,7	-3,7	-5,6	-6,8	-6,6	-3,0	-3,6	-2,6	-0,7	-2,7	-5,9	-4,7
Denmark	-2,9	-2,0	-0,6	0,0	1,3	2,3	1,5	0,4	0,1	2,1	5,2	5,2	4,8	3,2	-2,7	-2,7
Germany (including former GDR from 1991)	:	-3,3	-2,6	-2,2	-1,5	1,3	-2,8	-3,7	-4,0	-3,8	-3,3	-1,6	0,3	0,1	-3,0	-3,3
Estonia	1,1	-0,3	2,2	-0,7	-3,5	-0,2	-0,1	0,3	1,7	1,6	1,6	2,4	2,5	-2,8	-1,7	0,1
Ireland	-2,1	-0,1	1,1	2,4	2,7	4,7	0,9	-0,4	0,4	1,4	1,6	2,9	0,1	-7,3	-14,3	-32,4
Greece	:	:	:	:	:	-3,7	-4,5	-4,8	-5,6	-7,5	-5,2	-5,7	-6,4	-9,8	-15,4	-10,5
Spain	-6,5	-4,8	-3,4	-3,2	-1,4	-1,0	-0,6	-0,5	-0,2	-0,3	1,0	2,0	1,9	-4,2	-11,1	-9,2
France	-5,5	-4,0	-3,3	-2,6	-1,8	-1,5	-1,5	-3,1	-4,1	-3,6	-2,9	-2,3	-2,7	-3,3	-7,5	-7,0
Italy	-7,4	-7,0	-2,7	-2,8	-1,7	-0,8	-3,1	-2,9	-3,5	-3,5	-4,3	-3,4	-1,5	-2,7	-5,4	-4,6
Cyprus	-0,8	-3,2	-5,0	-4,1	-4,3	-2,3	-2,2	-4,4	-6,5	-4,1	-2,4	-1,2	3,4	0,9	-6,0	-5,3
Latvia	-1,6	-0,4	1,5	0,0	-3,9	-2,8	-1,9	-2,3	-1,6	-1,0	-0,4	-0,5	-0,3	-4,2	-9,7	-7,7
Lithuania	-1,5	-3,2	-11,7	-3,0	-2,8	-3,2	-3,6	-1,9	-1,3	-1,5	-0,5	-0,4	-1,0	-3,3	-9,5	-7,1
Luxembourg	2,4	1,2	3,7	3,4	3,4	6,0	6,1	2,1	0,5	-1,1	0,0	1,4	3,7	3,0	-0,9	-1,7
Hungary	-8,7	-4,4	-5,9	-7,8	-5,4	-3,0	-4,0	-8,9	-7,2	-6,4	-7,9	-9,3	-5,0	-3,7	-4,5	-4,2
Malta	-4,2	-8,0	-7,7	-9,9	-7,7	-6,2	-6,4	-5,5	-9,9	-4,7	-2,9	-2,8	-2,4	-4,5	-3,7	-3,6
Netherlands	:	-1,9	-1,2	-0,9	0,4	2,0	-0,2	-2,1	-3,1	-1,7	-0,3	0,5	0,2	0,6	-5,5	-5,4
Austria	-5,8	-4,0	-1,8	-2,4	-2,3	-1,7	0,0	-0,7	-1,5	-4,5	-1,7	-1,6	-0,9	-0,9	-4,1	-4,6
Poland	-4,4	-4,9	-4,6	-4,3	-2,3	-3,0	-5,3	-5,0	-6,2	-5,4	-4,1	-3,6	-1,9	-3,7	-7,3	-7,9
Portugal	-5,0	-4,5	-3,4	-3,5	-2,7	-2,9	-4,3	-2,9	-3,0	-3,4	-5,9	-4,1	-3,1	-3,5	-10,1	-9,1
Romania	-2,0	-3,6	-4,4	-3,2	-4,4	-4,7	-3,5	-2,0	-1,5	-1,2	-1,2	-2,2	-2,6	-5,7	-8,5	-6,4
Slovenia	-8,4	-1,1	-2,4	-2,4	-3,0	-3,7	-4,0	-2,5	-2,7	-2,3	-1,5	-1,4	-0,1	-1,8	-6,0	-5,6
Slovakia	-3,4	-9,9	-6,3	-5,3	-7,4	-12,3	-6,5	-8,2	-2,8	-2,4	-2,8	-3,2	-1,8	-2,1	-8,0	-7,9
Finland	-6,2	-3,5	-1,4	1,5	1,6	6,8	5,0	4,0	2,4	2,3	2,7	4,0	5,2	4,2	-2,6	-2,5
Sweden	-7,4	-3,2	-1,5	0,7	0,9	3,6	1,5	-1,3	-1,0	0,6	2,2	2,3	3,6	2,2	-0,7	0,0
United Kingdom	-5,9	-4,3	-2,2	-0,1	0,9	3,6	0,5	-2,1	-3,4	-3,4	-3,4	-2,7	-2,7	-5,0	-11,4	-10,4
Iceland	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	4,9	6,3	5,4	-13,5	-9,9	-7,8
Norway	:	:	:	:	:	:	13,5	9,3	7,3	11,1	15,1	18,5	17,5	19,1	10,5	10,5
Croatia	:	:	:	:	:	:	:	-4,1	-4,5	-4,3	-4,0	-3,0	-2,5	-1,4	-4,1	:
Former Yugoslav Republic of Macedonia, the	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Turkey	:	:	:	:	:	:	-33,0	-12,9	-11,3	-4,5	-0,6	0,8	-1,0	-2,2	-6,7	:

Πίνακας 3. Δημοσιονομικά ελλείμματα στην ΕΕ- 27

GEO/TIME	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
European Union (27 countries)	8,9	9,1	9,2	9,0	8,3	7,2	7,1	9,0	9,7	9,6
Euro area (17 countries)	8,5	9,0	9,3	9,2	8,5	7,6	7,6	9,6	10,1	10,1
Belgium	7,5	8,2	8,4	8,5	8,3	7,5	7,0	7,9	8,3	7,2
Bulgaria	18,2	13,7	12,1	10,1	9,0	6,9	5,6	6,8	10,2	11,1
Czech Republic	7,3	7,8	8,3	7,9	7,2	5,3	4,4	6,7	7,3	6,8
Denmark	4,6	5,4	5,5	4,8	3,9	3,8	3,3	6,0	7,4	7,6
Germany (including former GDR from 1991)	8,7	9,8	10,5	11,3	10,3	8,7	7,5	7,8	7,1	5,9
Estonia	10,3	10,0	9,7	7,9	5,9	4,7	5,5	13,8	16,9	:
Ireland	4,5	4,6	4,5	4,4	4,5	4,6	6,3	11,9	13,7	14,3
Greece	10,3	9,7	10,5	9,9	8,9	8,3	7,7	9,5	12,6	:
Spain	11,4	11,4	10,9	9,2	8,5	8,3	11,3	18,0	20,1	21,6
France	8,3	8,9	9,3	9,3	9,2	8,4	7,8	9,5	9,8	9,7
Italy	8,5	8,4	8,0	7,7	6,8	6,1	6,7	7,8	8,4	:
Cyprus	3,5	4,1	4,6	5,3	4,6	3,9	3,7	5,3	6,2	7,7
Latvia	12,2	10,5	10,4	8,9	6,8	6,0	7,5	17,1	18,7	:
Lithuania	13,5	12,5	11,4	8,3	5,6	4,3	5,8	13,7	17,8	:
Luxembourg	2,6	3,8	5,0	4,6	4,6	4,2	4,9	5,1	4,6	4,8
Hungary	5,8	5,9	6,1	7,2	7,5	7,4	7,8	10,0	11,2	10,9
Malta	7,4	7,7	7,2	7,3	6,9	6,5	6,0	6,9	6,9	6,4
Netherlands	3,1	4,2	5,1	5,3	4,4	3,6	3,1	3,7	4,5	4,4
Austria	4,2	4,3	4,9	5,2	4,8	4,4	3,8	4,8	4,4	4,1
Poland	20,0	19,7	19,0	17,8	13,9	9,6	7,1	8,2	9,6	9,6
Portugal	5,7	7,1	7,5	8,6	8,6	8,9	8,5	10,6	12,0	12,7
Romania	7,5	6,8	8,0	7,2	7,3	6,4	5,8	6,9	7,3	7,3
Slovenia	6,3	6,7	6,3	6,5	6,0	4,9	4,4	5,9	7,3	8,1
Slovakia	18,7	17,6	18,2	16,3	13,4	11,1	9,5	12,0	14,4	13,4
Finland	9,1	9,0	8,8	8,4	7,7	6,9	6,4	8,2	8,4	7,8
Sweden	6,0	6,6	7,4	7,7	7,1	6,1	6,2	8,3	8,4	7,5
United Kingdom	5,1	5,0	4,7	4,8	5,4	5,3	5,6	7,6	7,8	:
Croatia	14,8	14,2	13,7	12,7	11,2	9,0	8,4	9,1	11,8	13,2
Turkey	:	:	:	9,2	8,7	8,8	9,7	12,5	10,7	:
Norway	3,7	4,2	4,3	4,5	3,4	2,5	2,5	3,1	3,5	:
United States	5,8	6,0	5,5	5,1	4,6	4,6	5,8	9,3	9,6	8,9
Japan	5,4	5,3	4,7	4,4	4,1	3,9	4,0	5,1	5,1	4,6

Πίνακας 4. Ποσοστό ανεργίας στην ΕΕ

GEO/TIME	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Euro area (12 countries)						5000	5200	5700	6100	6600	7900	8100	7900	7900	8600	9300	10400	11100	11500	9500	11000	
Belgium						13200	13400	14300	14800	15400	18500	18800	18500	18300	20000	22000	23700	25100	27300	22100	25400	
Bulgaria		200	200	500	400	600	500	600	600	900	1000	1100	1200	1400	1700	1700	2700	3200	3700	2600		
Czech Republic						2300	2600	2800	3000	3100	4000	4600	4900	5100	6100	6800	8100	9300	10300	8300		
Denmark	6800	7100	7100	7100	8100	8900	9100	10000	10500	10900	13200	13600	14200	13700	14800	16900	19700	20800	22100	17700	19000	
Germany (including former GDR fro		4800	4900	4700	5100	5500	5600	6100	6500	7000	8300	8400	8100	8300	8900	9700	11200	11800	12400	10500	12400	
Estonia				700	1100	1500	1900	2600	3000	2900	4000	4200	4500	4900	5700	7000	8300	9200	9100	6100	7700	
Ireland						9200	10500	13000	15900	18200	23400	25600	25500	23700	25300	27300	29000	31000	30100	26900	28900	
Greece										4800	5000	4900	5000	5400	5500	6300	7000	7600	6200	6000		
Spain		2200	2300	2100	2300	2600	2900	3200	3600	4100	5000	5200	5200	5300	5900	6500	7300	7900	7700	5900	6600	
France	3800	3900	3900	3800	4100	4400	4500	4800	5200	5500	6600	6600	6400	6300	6800	7400	8000	8400	8800	7400		
Italy	3000	3000	3200	2800	3000	3300	3500	4000	4200	4500	5500	5600	5600	5600	5900	6300	7200	7600	7700	6100	7300	
Cyprus						5400	6000	6300	6400	6700	7900	8300	8200	7900	8600	9200	9800	11000	12200	9600	10100	
Latvia			300	400	500	700	1000	1200	1500	1400	1700	2000	2100	2300	2900	3500	4700	5800	5700	3700	4400	
Lithuania			100	600	600	800	1100	1500	1600	1400	1800	2200	2500	2700	3100	4000	4900	5700	6900	4400	5800	
Luxembourg	22900	25400	25300	27900	30500	33000	35600	40400	45200	53100	65000	66000	65099	64800	76900	84900	99900	112200	118500	103100	116200	
Hungary		600	500	1100	1200	1500	1700	2200	2600	3000	3800	4200	4500	4800	5400	6000	7000	8000	8600	6700	7800	
Malta						7000	6900	7100	7400	8300	11100	9500	9300	9200	9300	9800	11600	12500	12700	11100	12500	
Netherlands	8200	8600	8800	9000	9800	11100	11500	12600	13300	14400	16900	17200	16600	16700	17800	19200	21500	23000	24800	21500	25000	
Austria	6200	6600	6800	6700	7500	8200	8600	9200	9600	10200	11600	12200	12000	12400	13700	14900	16100	17600	18100	15100	17100	
Poland						600	800	1000	1200	1200	1600	1700	1800	1800	2100	2400	3000	3600	4200	3200		
Portugal						3000	3300	3600	4000	4400	5000	5000	4900	4700	5200	5400	6000	6400	6900	5600	6200	
Romania						400	500	500	500	700	800	800	900	1000	1300	1600	2000	2500	2800	2000	2300	
Slovenia		3500	2700	3100	3500	4200	4300	4700	5200	5400	6200	6400	6600	7000	8100	9000	10400	12200	13000	9900	11100	
Slovakia				1300	1300	1600	2000	2300	2600	2300	3000	3500	3800	4300	4900	5800	7300	8900	10200	8300	9900	
Finland	5300	4600	4200	4000	4900	5700	6000	6600	6900	7000	8800	8600	8600	8900	9700	11300	12800	13800	14900	11300	12200	
Sweden	6700	6400	6300	5700	6600	7200	7900	8700	9300	10000	12100	11300	11200	11400	12200	13400	15100	16400	16900	13100	16300	
United Kingdom	3600	3500	3600	3800	4100	4300	4800	5800	6100	6600	8000	8200	8300	7700	8300	9100	10200	10000	9400	7600	8900	
Iceland	6400	6900	6300	5900	6100	6400	7600	8600	10600	11300	13700	12300	11800	12500	14500	19500	21900	21700	15200	12000		
Liechtenstein																						
Norway	7400	7300	7200	7400	7800	8300	9200	10500	10900	10700	12000	12200	12500	11900	12900	14800	16300	18300	18900	15600	18100	
Switzerland	9600	9400	9000	9200	10000	10600	10800	11500	12300	12900	15300	16200	15400	14700	15600	17000	18400	19300	20200	18700		
Croatia						1500	1700	2200	2100	2000	2400	2700	3100	3400	3700	4000	4500	4900	5400	4100	4000	
Former Yugoslav Republic of Macec								800	900	900	1200	1100	1200	1100	1300	1400	1700	2100	2500			
Turkey	400	400	400	500	400	500	700	800	800	700	1000	800	900	1000	1200	1400	1700	1800	2000	1500	2000	
United States	2000	2000	2000	2400	2600	2600	2800	3400	3600	4200	5700	5500	5200	4700	4900	5500	6000	5700	5700	4600	5700	
Japan	1800	1900	1800	2100	2300	2500	2700	2900	2500	2800	3800	3600	3300	3000	3300	3700	4000	4000				

Πίνακας 5. Εισαγωγές ανά κάτοικο

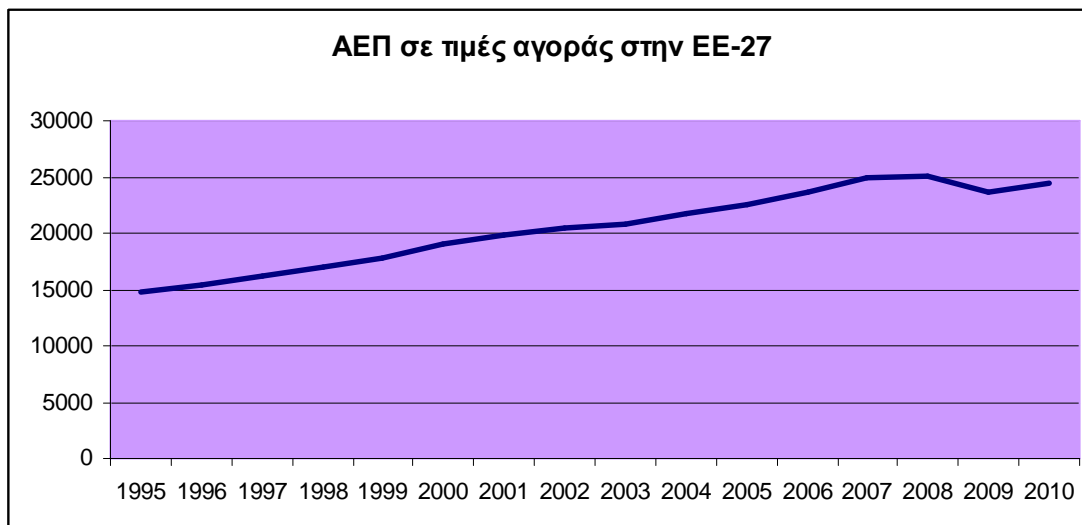
GEO/TIME	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Euro area (12 countries)	5300	5600	6100	6500	6900	8100	8400	8500	8400	9100	9700	10700	11500	11800	9900	11300
Belgium	14000	14000	15100	15600	16300	19300	19700	20000	19800	21400	23200	24800	26300	27600	22900	26400
Bulgaria	500	500	600	600	800	900	1000	1000	1100	1400	1200	2100	2400	2700	2200	:
Czech Republic	2100	2300	2500	2900	3000	3800	4400	4700	4900	6100	7100	8500	9900	10900	9000	:
Denmark	10000	10400	11000	11200	12500	15100	15800	16200	15800	16500	18700	20900	21800	23400	19300	21300
Germany (including former GDR from 1991)	5700	5800	6400	6800	7200	8400	8900	9300	9300	10300	11200	12800	13900	14300	12000	14000
Estonia	1400	1600	2300	2700	2700	3800	4100	4100	4400	5200	6400	7200	8000	8600	6700	8500
Ireland	10900	12400	15600	18400	21500	27100	30300	31200	29300	30800	31900	33000	34900	33800	32400	35400
Greece	:	:	:	:	:	3100	3200	3000	3100	3700	3900	4300	4600	4900	3900	4300
Spain	2600	2900	3400	3600	3900	4500	4800	4800	4900	5100	5400	5900	6300	6300	5400	6100
France	4600	4800	5400	5700	5900	6800	6900	6800	6600	6800	7100	7600	7900	8100	6800	:
Italy	3900	4300	4700	4800	4800	5700	5900	5800	5700	6100	6300	7000	7500	7500	6000	6900
Cyprus	5400	5700	6100	6300	6900	8000	8600	8000	7700	8200	8700	9100	9800	9900	8500	8700
Latvia	600	800	1000	1200	1200	1500	1600	1700	1800	2100	2700	3100	3900	4400	3600	4300
Lithuania	700	900	1300	1300	1100	1600	1900	2300	2400	2800	3500	4200	4600	5800	4300	5700
Luxembourg	41200	43500	47100	51900	62000	75600	75000	75600	78400	91400	101500	122000	137500	144900	128300	145100
Hungary	1500	1700	2200	2600	2900	3700	4200	4400	4500	5100	5800	6900	8100	8600	7200	8500
Malta	6100	5900	6400	7000	7800	10000	9000	9600	9000	8900	9200	10800	12000	12200	11000	12800
Netherlands	12300	12600	13800	14300	15400	18400	18800	18500	18500	20000	21900	24100	25900	27800	24000	27900
Austria	8000	8200	9000	9800	10500	12000	12800	13300	13400	14800	16100	17700	19400	20100	16600	18800
Poland	600	700	800	1000	1000	1300	1500	1600	1700	2000	2400	2900	3300	3800	3200	:
Portugal	2400	2600	2800	3000	3200	3600	3700	3700	3800	4000	4000	4700	5100	5300	4400	5000
Romania	:	300	400	400	400	600	700	800	800	1000	1200	1500	1700	2000	1700	2000
Slovenia	4000	4200	4700	5000	5000	5800	6300	6800	7000	7900	8900	10300	11900	12400	10100	11200
Slovakia	1600	1700	2000	2200	2200	2900	3200	3400	4200	4700	5400	7000	8800	9900	8200	9800
Finland	7100	7300	8200	8700	9200	11100	11100	11200	10800	11600	12500	14300	15600	16300	12000	13100
Sweden	8700	9500	10600	11000	11800	14100	13200	13300	13600	14900	16000	17900	19200	19300	15100	18400
United Kingdom	4300	4800	5900	5900	6300	7500	7500	7500	7100	7500	8000	9200	9000	8700	7100	8000
Iceland	7100	7800	8800	9400	9900	11300	12000	12300	11500	12400	14100	14100	16600	14300	14400	:
Liechtenstein	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Norway	9900	11700	13100	11400	13200	18900	19400	18500	17600	19100	23500	26700	27600	31200	23900	26800
Switzerland	12300	12400	13200	13900	14800	17500	18100	18000	17300	18300	19700	21900	23600	25300	23700	:
Croatia	1200	1500	1600	1800	1700	2200	2500	2600	2900	3200	3400	3800	4100	4500	3700	4000
Former Yugoslav Republic of Macedonia, the	:	:	600	700	700	900	800	800	800	900	1000	1200	1500	1700	:	:
Turkey	400	500	700	800	700	900	900	900	900	1100	1200	1400	1500	1700	1400	1600
United States	2300	2500	3100	3100	3300	4200	4000	3700	3200	3200	3500	3900	4000	4100	3700	4500
Japan	2900	2900	3200	3000	3300	4400	3800	3700	3500	3900	4100	4400	4400	:	:	:

Πίνακας 6. Εξαγωγές ανά κάτοικο

GEO/TIME	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
European Union (27 countries)	:	:	:	:	65,7	61,9	61,0	60,4	61,8	62,2	62,8	61,5	59,0	62,3	74,4	80,0
European Union (25 countries)	:	:	:	:	65,9	62,0	61,2	60,6	62,1	62,5	63,2	62,0	59,6	63,0	75,1	80,7
Euro area (17 countries)	:	:	:	:	71,6	69,1	68,1	67,9	69,0	69,5	70,0	68,4	66,2	69,9	79,3	85,1
Euro area (16 countries)	72,1	73,8	73,3	72,9	71,7	69,2	68,2	68,0	69,1	69,5	70,1	68,5	66,3	70,0	79,4	85,3
Belgium	130,4	127,3	122,7	117,4	113,7	107,9	106,6	103,5	98,5	94,2	92,1	88,1	84,2	89,6	96,2	96,8
Bulgaria	:	:	108,3	77,6	77,6	72,5	66,0	52,4	44,4	37,0	27,5	21,6	17,2	13,7	14,6	16,2
Czech Republic	14,6	12,5	13,1	15,0	16,4	18,5	24,9	28,2	29,8	30,1	29,7	29,4	29,0	30,0	35,3	38,5
Denmark	72,6	69,4	65,4	61,4	58,1	52,4	49,6	49,5	47,2	45,1	37,8	32,1	27,5	34,5	41,8	43,6
Germany (including former GDR from 1991)	55,6	58,4	59,7	60,3	60,9	59,7	58,8	60,4	63,9	65,8	68,0	67,6	64,9	66,3	73,5	83,2
Estonia	8,2	7,6	7,0	6,0	6,5	5,1	4,8	5,7	5,6	5,0	4,6	4,4	3,7	4,6	7,2	6,6
Ireland	82,0	73,4	64,3	53,6	48,5	37,8	35,5	32,1	30,9	29,6	27,4	24,8	25,0	44,4	65,6	96,2
Greece	97,0	99,4	96,6	94,5	94,0	103,4	103,7	101,7	97,4	98,6	100,0	106,1	105,4	110,7	127,1	142,8
Spain	63,3	67,4	66,1	64,1	62,3	59,3	55,5	52,5	48,7	46,2	43,0	39,6	36,1	39,8	53,3	60,1
France	55,5	58,0	59,2	59,4	58,9	57,3	56,9	58,8	62,9	64,9	66,4	63,7	63,9	67,7	78,3	81,7
Italy	121,5	120,9	118,1	114,9	113,7	109,2	108,8	105,7	104,4	103,9	105,9	106,6	103,6	106,3	116,1	119,0
Cyprus	51,4	52,6	56,9	58,6	58,9	58,8	60,7	64,6	68,9	70,2	69,1	64,6	58,3	48,3	58,0	60,8
Latvia	15,1	13,9	11,1	9,6	12,5	12,3	14,0	13,5	14,6	14,9	12,4	10,7	9,0	19,7	36,7	44,7
Lithuania	11,5	13,8	15,4	16,5	22,7	23,7	23,1	22,3	21,1	19,4	18,4	18,0	16,9	15,6	29,5	38,2
Luxembourg	7,4	7,4	7,4	7,1	6,4	6,2	6,3	6,3	6,1	6,3	6,1	6,7	6,7	13,6	14,6	18,4
Hungary	85,4	71,4	62,0	59,9	59,8	54,9	52,0	55,6	58,3	59,1	61,8	65,7	66,1	72,3	78,4	80,2
Malta	35,3	40,1	48,4	53,4	57,1	55,9	62,1	60,1	69,3	72,4	69,6	64,2	62,0	61,5	67,6	68,0
Netherlands	76,1	74,1	68,2	65,7	61,1	53,8	50,7	50,5	52,0	52,4	51,8	47,4	45,3	58,2	60,8	62,7
Austria	68,3	68,3	64,4	64,8	67,3	66,5	67,3	66,7	65,8	65,2	64,6	62,8	60,7	63,8	69,6	72,3
Poland	49,0	43,4	42,9	38,9	39,6	36,8	37,6	42,2	47,1	45,7	47,1	47,7	45,0	47,1	50,9	55,0
Portugal	59,2	58,3	54,4	50,4	49,6	48,5	51,2	53,8	55,9	57,6	62,8	63,9	68,3	71,6	83,0	93,0
Romania	6,6	10,6	15,0	16,8	21,7	22,5	25,7	24,9	21,5	18,7	15,8	12,4	12,6	13,4	23,6	30,8
Slovenia	:	:	:	:	:	:	26,7	27,9	27,3	27,4	26,7	26,4	23,1	21,9	35,2	38,0
Slovakia	22,1	31,1	33,8	34,5	47,9	50,3	48,9	43,4	42,4	41,5	34,2	30,5	29,6	27,8	35,4	41,0
Finland	56,6	57,0	53,9	48,4	45,7	43,8	42,5	41,5	44,5	44,4	41,7	39,7	35,2	34,1	43,8	48,4
Sweden	72,8	73,3	71,2	69,9	64,3	53,9	54,7	52,5	51,7	50,3	50,4	45,0	40,2	38,8	42,8	39,8
United Kingdom	51,2	51,3	49,8	46,7	43,7	41,0	37,7	37,5	39,0	40,9	42,5	43,4	44,5	54,4	69,6	80,0
Iceland	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	26,0	27,9	28,5	70,5	87,8	:
Norway	:	:	:	:	:	:	29,2	36,1	44,3	45,6	44,5	55,4	51,5	49,1	43,1	44,7
Croatia	:	:	:	:	:	:	:	40,0	40,9	43,2	43,7	35,5	32,9	28,9	35,3	:
Former Yugoslav Republic of Macedonia, the	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Turkey	:	:	:	:	:	:	104,4	93,0	85,1	59,2	52,3	46,1	39,4	39,5	45,4	:

Πίνακας 7. Χρέος στην ΕΕ

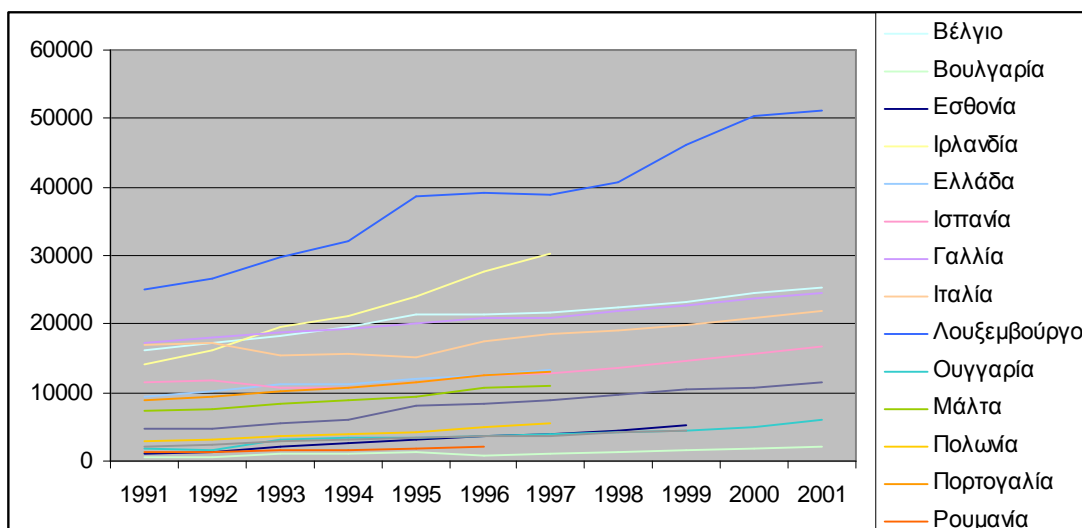
Στο Διάγραμμα 1 παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη του ΑΕΠ για την ΕΕ- 27.

Διάγραμμα 1. ΑΕΠ σε τιμές αγοράς στην ΕΕ-27

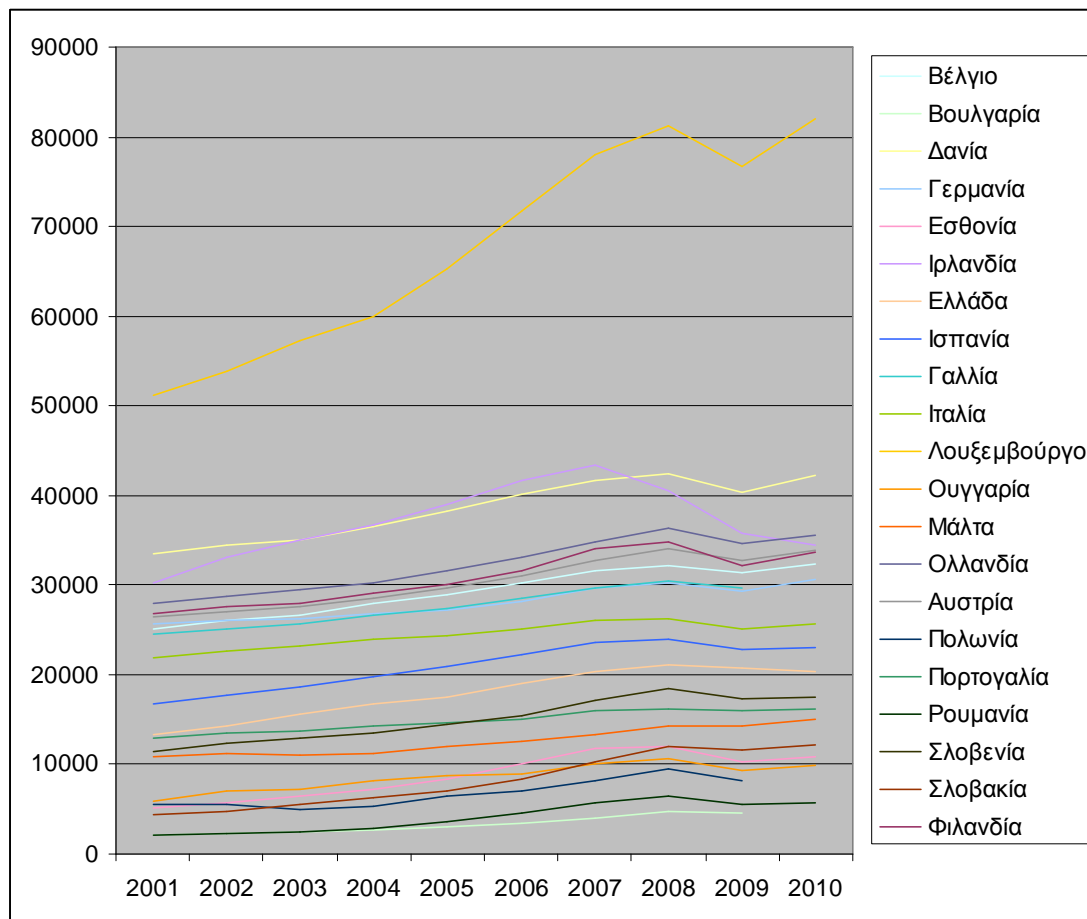
Κατά την περίοδο 1991- 2001 παρατηρείται άνοδος του επιπέδου του ΑΕΠ στην ΕΕ- 27. Από το 2001 έως το 2008 παρατηρείται επίσης άνοδος του ΑΕΠ, η οποία όμως αρχίζει και φθίνει από το 2008 έως το 2009, ενώ ύστερα από το 2009 παρατηρείται αύξηση του ΑΕΠ.

Στο Διάγραμμα 2 παρουσιάζεται το ΑΕΠ για τα έτη 1991- 2001. Το Λουξεμβούργο παρουσιάζει το μεγαλύτερο ΑΕΠ από όλες τις χώρες της Ε.Ε.. Αρκετά υψηλό ΑΕΠ παρουσιάζουν και η Ιρλανδία, το Βέλγιο και η Ιταλία, ενώ το χαμηλότερο ΑΕΠ παράγεται στις χώρες Βουλγαρία, Ρουμανία και η Ουγγαρία. Στο μέσο όρο του ΑΕΠ της ΕΕ- 27 βρίσκονται οι υπόλοιπες χώρες.

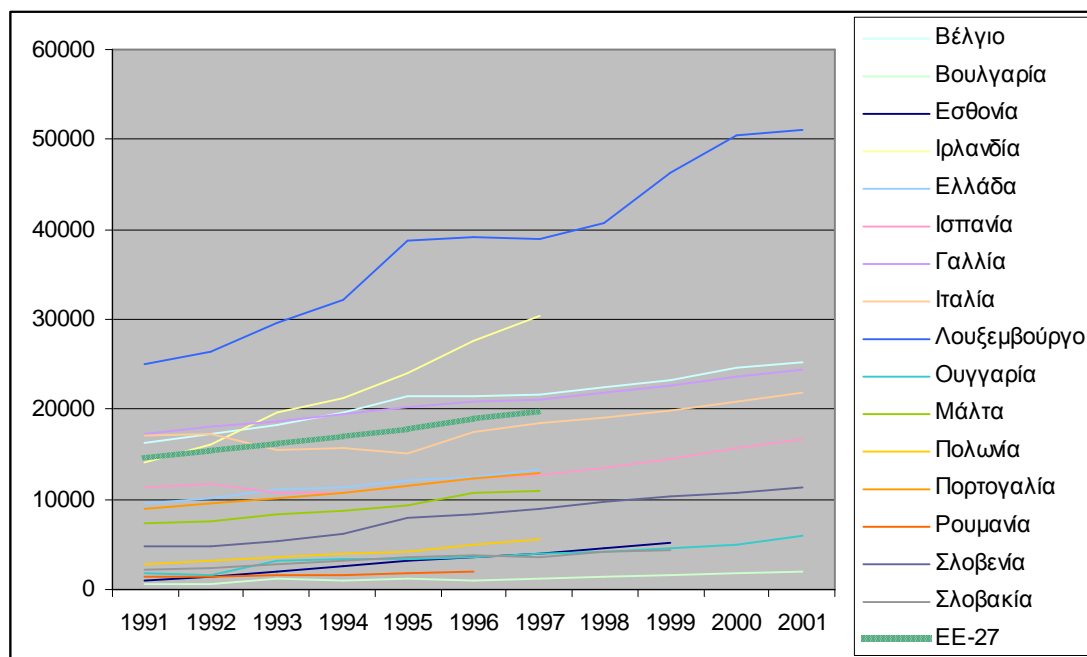
Διάγραμμα 2: ΑΕΠ στην ΕΕ- 27 για τα έτη 1991- 2001

Στο Διάγραμμα 3 παρουσιάζεται το ΑΕΠ συγκεκριμένων χωρών της ΕΕ- 27 για τα έτη 2001- 2011. Το Λουξεμβούργο συνεχίζει να έχει το υψηλότερο ΑΕΠ, όπως και η Ιρλανδία, το Βέλγιο και η Ιταλία. Οι χώρες με το χαμηλότερο ΑΕΠ παραμένουν η Βουλγαρία και η Ρουμανία. Η Εσθονία παρουσιάζει και αυτή χαμηλό ΑΕΠ.

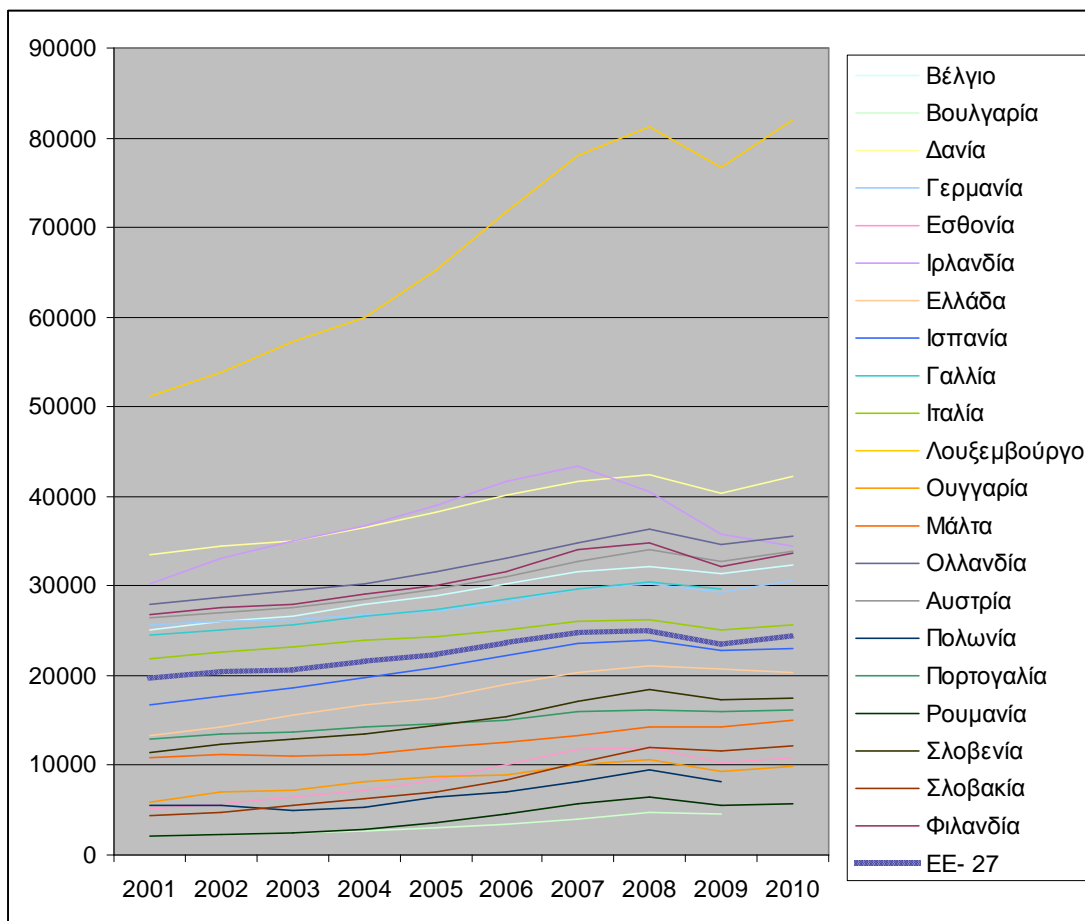
Διάγραμμα 3: ΑΕΠ- 27 για τα έτη 2001- 2010

Στο Διάγραμμα 4 παρουσιάζεται το ΑΕΠ της ΕΕ- 27 για τα έτη 1991- 2001 σε σύγκριση με το ΑΕΠ κάποιων χωρών. Το Λουξεμβούργο, η Δανία και η Ιρλανδία βρίσκονται σε αρκετά υψηλότερη θέση από το μέσο όρο του ΑΕΠ της ΕΕ- 27. Αρκετά χαμηλότερο από το ΑΕΠ της ΕΕ- 27 είναι το ΑΕΠ της Βουλγαρίας, της Εσθονίας και της Ρουμανίας.

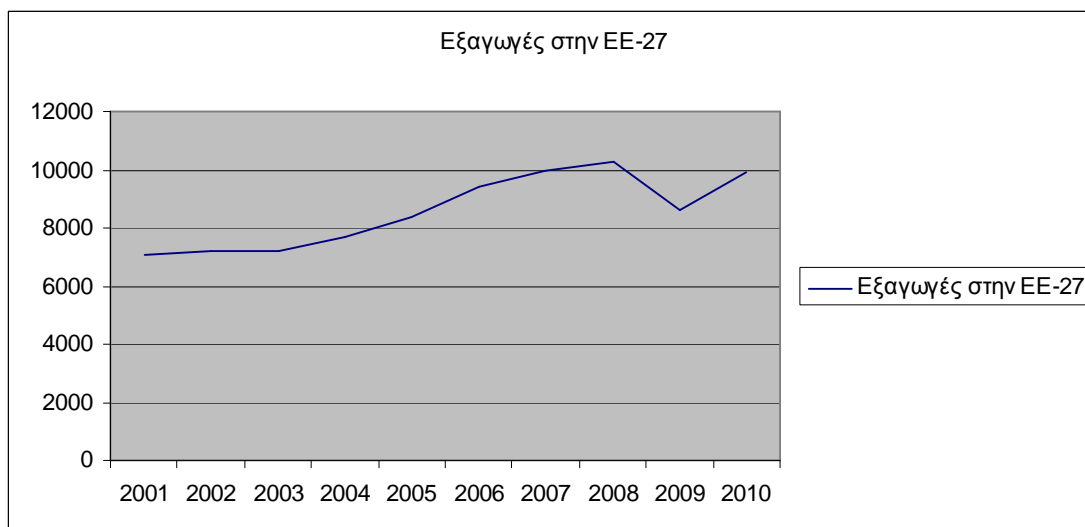
Διάγραμμα 4: ΑΕΠ- 27 για τα έτη 1991-2001 σε σύγκριση με την ΕΕ- 27

Στο Διάγραμμα 5 παρουσιάζονται συγκριτικά στοιχεία για το ΑΕΠ των χωρών της Ε.Ε. σε σχέση με το ΑΕΠ της Ε.Ε.- 27 για τα έτη 2001- 2010. Το Λουξεμβούργο συνεχίζει να έχει το υψηλότερο ΑΕΠ, όπως και η Ιρλανδία, το Βέλγιο και η Ιταλία, ενώ οι χώρες με το χαμηλότερο ΑΕΠ παραμένουν η Βουλγαρία και η Ρουμανία. Η Εσθονία παρουσιάζει και αυτή χαμηλό ΑΕΠ.

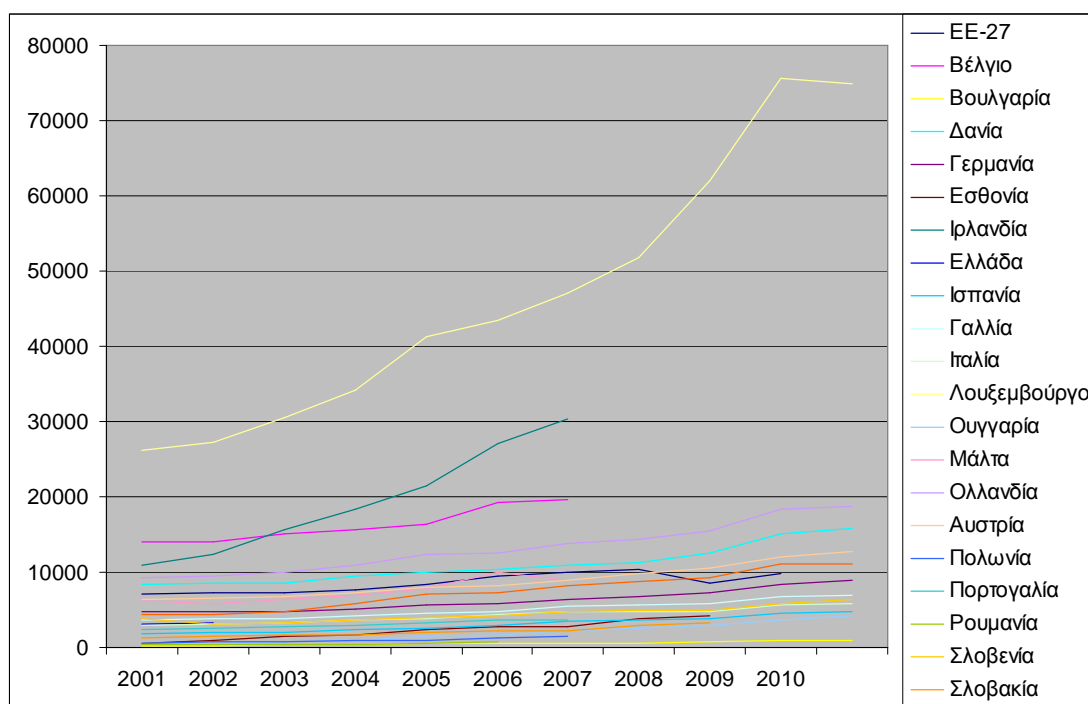
Διάγραμμα 5: ΑΕΠ- 27 για τα έτη 2001- 2010 σε σύγκριση με την ΕΕ- 27

Αναφορικά με τις εξαγωγές των χωρών της ΕΕ- 27 κατά τη δεκαετία 2001- 2010, στο Διάγραμμα 6 παρουσιάζεται αρχικά σταθερή και στη συνέχεια αυξητική η πορεία αυτών, η οποία κορυφώνεται στο τέλος του 2008 και στη συνέχεια φθίνει μέχρι το τέλος του 2009. Στο τέλος του 2009 αρχίζει και πάλι την ανοδική του πορεία.

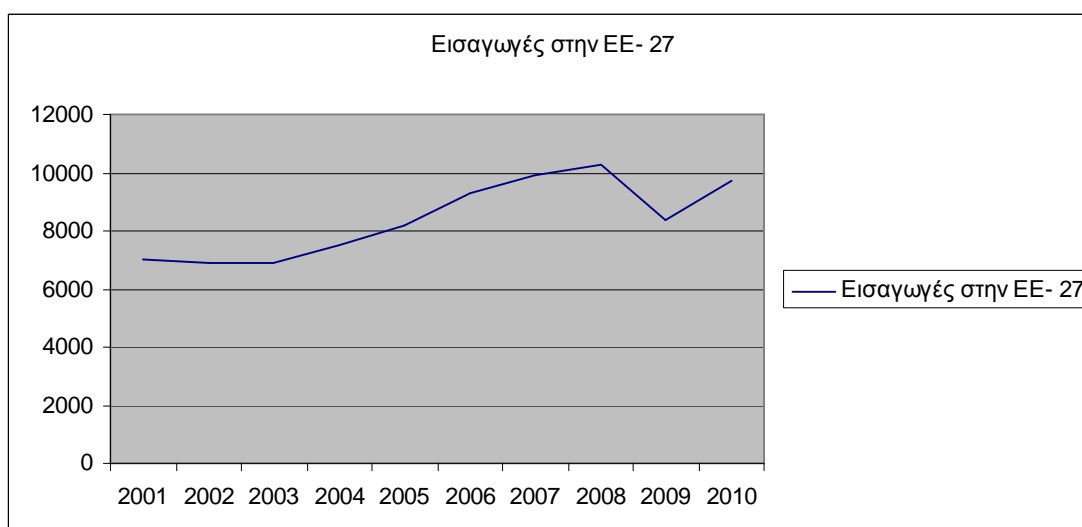
Διάγραμμα 6: Εξαγωγές ανά κάτοικο στις ΕΕ- 27 τη δεκαετία 2001- 2010

Με μεγαλύτερη λεπτομέρεια, στο Διάγραμμα 7 παρουσιάζονται οι εξαγωγές για την ίδια περίοδο ανά χώρα. Το Λουξεμβούργο έχει τις περισσότερες εξαγωγές ανά κάτοικο και ακολουθούν οι Ιρλανδία και το Βέλγιο. Χαμηλότερες εξαγωγές παρατηρούνται στις χώρες Βουλγαρία, Ουγγαρία, Πολωνία και Σλοβακία.

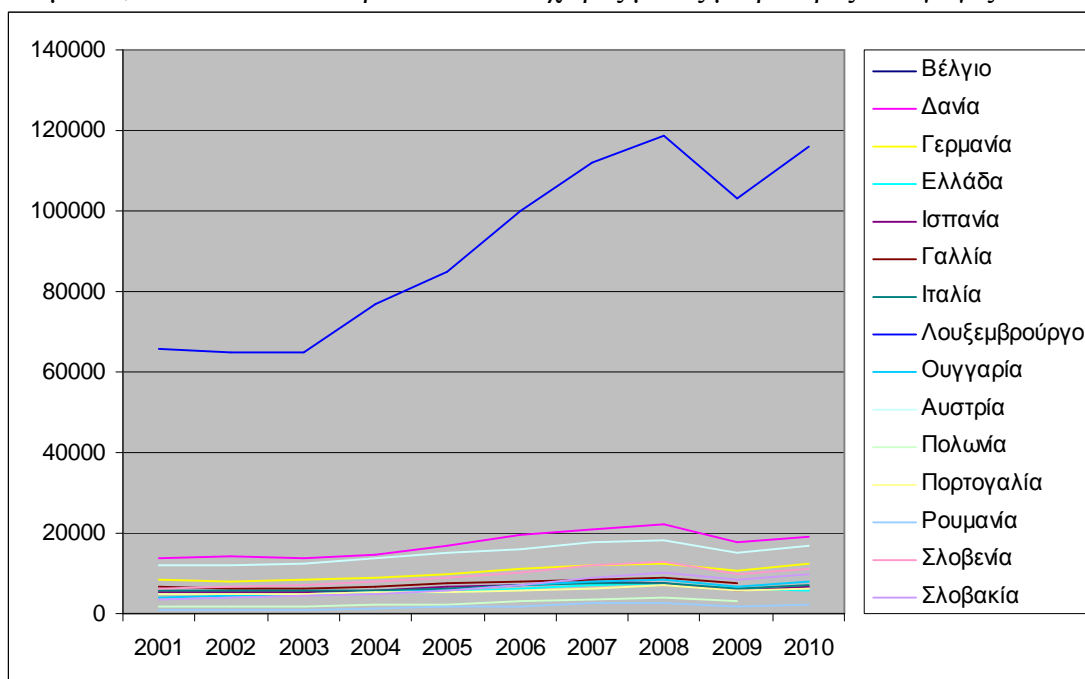
Διάγραμμα 7: Εξαγωγές ανά κάτοικο στις ΕΕ- 27 τη δεκαετία 2001- 2010 ανά χώρα

Στο Διάγραμμα 8 παρουσιάζονται οι εισαγωγές στην ΕΕ- 27 ανά κάτοικο. Παρατηρείται μία σταθερή τάση από το 2001 έως το 2003. Το 2004 ξεκινά πάλι να αυξάνεται και κορυφώνεται έως το 2008. Για το διάστημα 2008- 2009 οι εισαγωγές μειώνονται ξανά ενώ το 2010 ξεκινούν πάλι να αυξάνονται. Επίσης, διαφαίνεται καθαρά ότι στο διάστημα 2001- 2010 η αύξηση των εισαγωγών ανά κάτοικο είναι εντονότερη από αυτή του διαστήματος 1995- 2001.

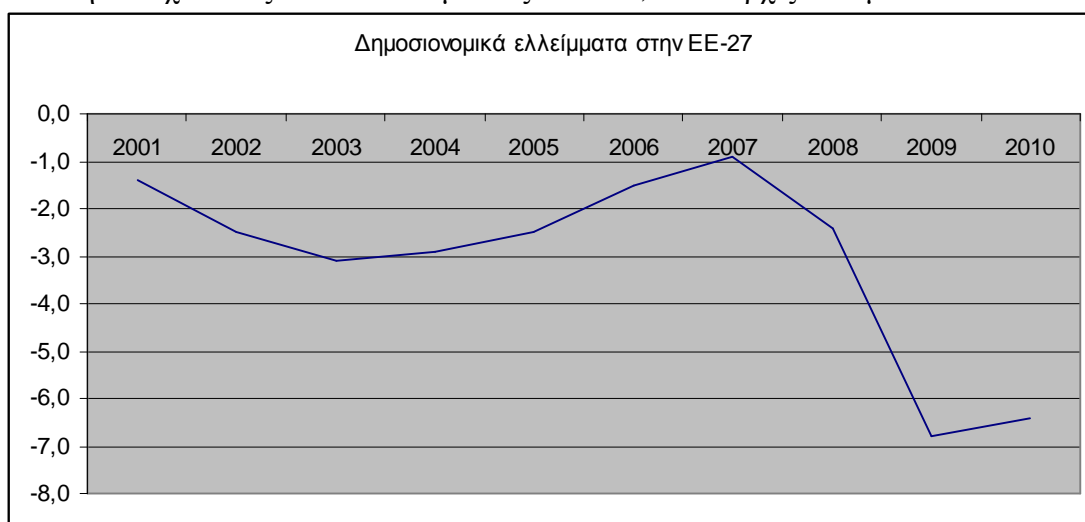
Διάγραμμα 8: Εισαγωγές ανά κάτοικο στις ΕΕ- 27

Στο Διάγραμμα 9 παρουσιάζονται οι εισαγωγές ανά κάτοικο στην ΕΕ- 27 ανά χώρα. Το Λουξεμβούργο παρουσιάζει πολλαπλάσιες εισαγωγές σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες. Η Δανία και η Αυστρία παρουσιάζουν αυξημένες εισαγωγές, ενώ η Ρουμανία, Πολωνία και Σλοβακία είναι οι χώρες με τις μικρότερες εισαγωγές.

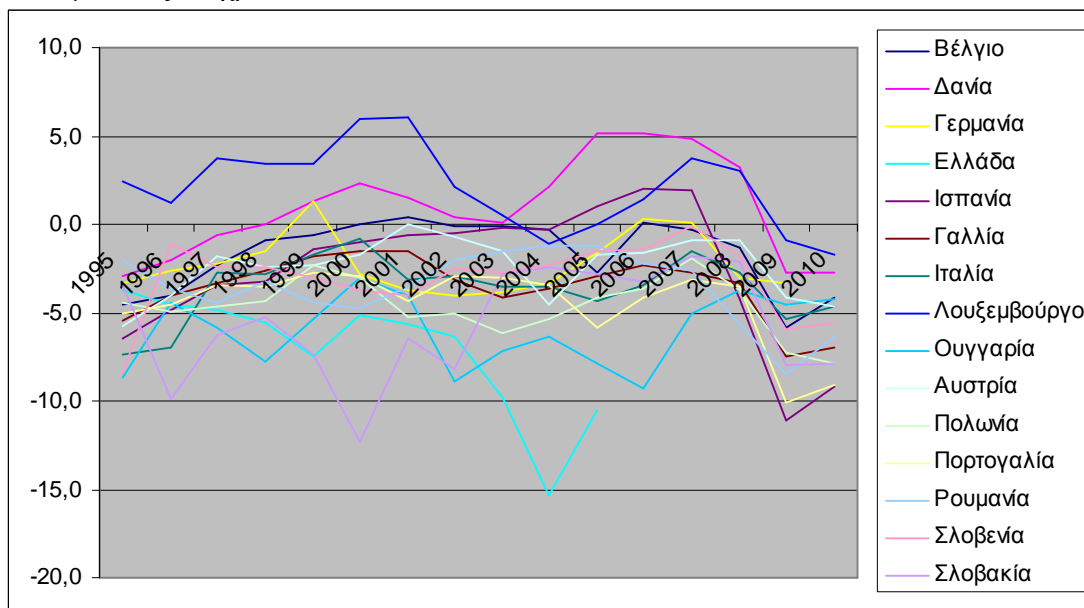
Διάγραμμα 9: Εισαγωγές ανά κάτοικο στην ΕΕ- 27 ανά χώρα

Στο Διάγραμμα 10 παρουσιάζονται τα δημοσιονομικά ελλείμματα στην ΕΕ-27. Ο λόγος καθαρή χορήγηση προς καθαρή λήψη παρουσιάζεται αρνητικός κατά τη διάρκεια 2001- 2010. Συγκεκριμένα, στο διάστημα 2001- 2002 το έλλειμμα αυξάνεται, αρχίζει να μειώνεται το 2004 φθάνοντας σε ένα ελάχιστο σημείο το 2007 και στη συνέχεια αυξάνεται απότομα έως το 2009, όπου αρχίζει να μειώνεται.

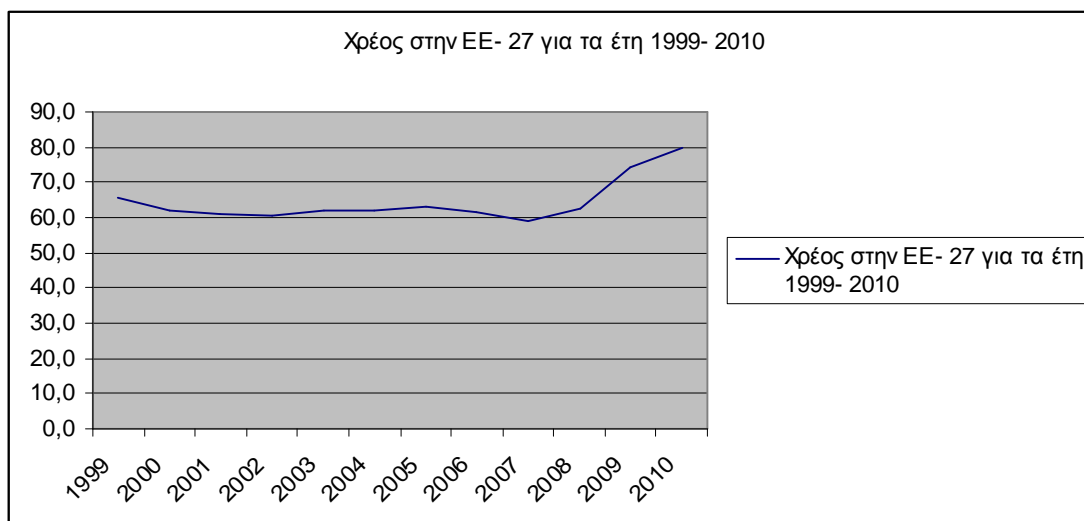
Διάγραμμα 10: Δημοσιονομικά ελλείμματα στην ΕΕ-27

Συγκεκριμένα για κάθε χώρα της ΕΕ, στο Διάγραμμα 11 παρουσιάζονται τα ελλείμματα. Η Σλοβακία και η Ελλάδα παρουσιάζουν το μεγαλύτερο έλλειμμα, ενώ το Λουξεμβούργο και η Δανία το μικρότερο. Χαρακτηριστικές είναι οι μεγάλες διακυμάνσεις διαχρονικά.

Διάγραμμα 11: Δημοσιονομικά ελλείμματα στην ΕΕ-27 ανά χώρα

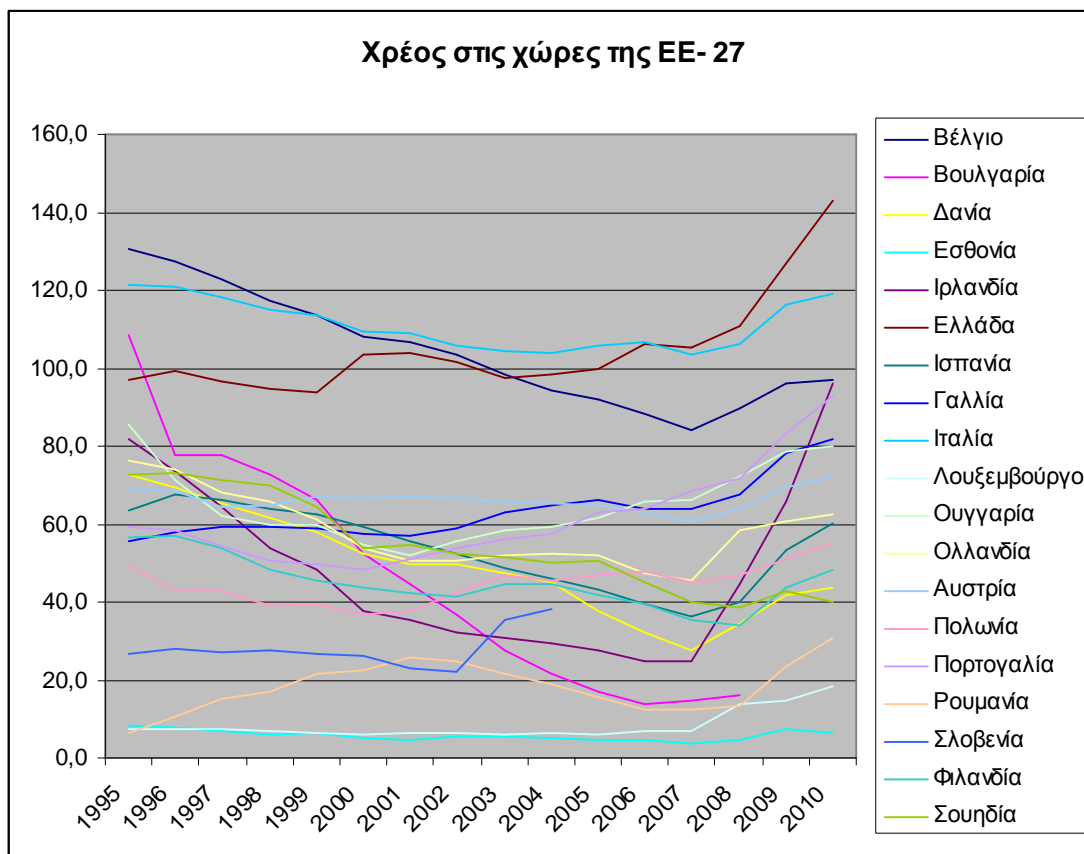
Το Διάγραμμα 12 απεικονίζει το Χρέος στην ΕΕ- 27 για τα έτη 1999 έως 2010. Ενώ το 1999 μειώνεται, εμφανής είναι η γενική σταθερότητα του χρέους κατά το διάστημα 2001 έως 2007. Από το 2008 και μέχρι το 2010 η αύξηση του χρέους είναι σημαντική και έντονη.

Διάγραμμα 12: Κυβερνητικό ενοποιημένο ακαθάριστο χρέος στην ΕΕ- 27

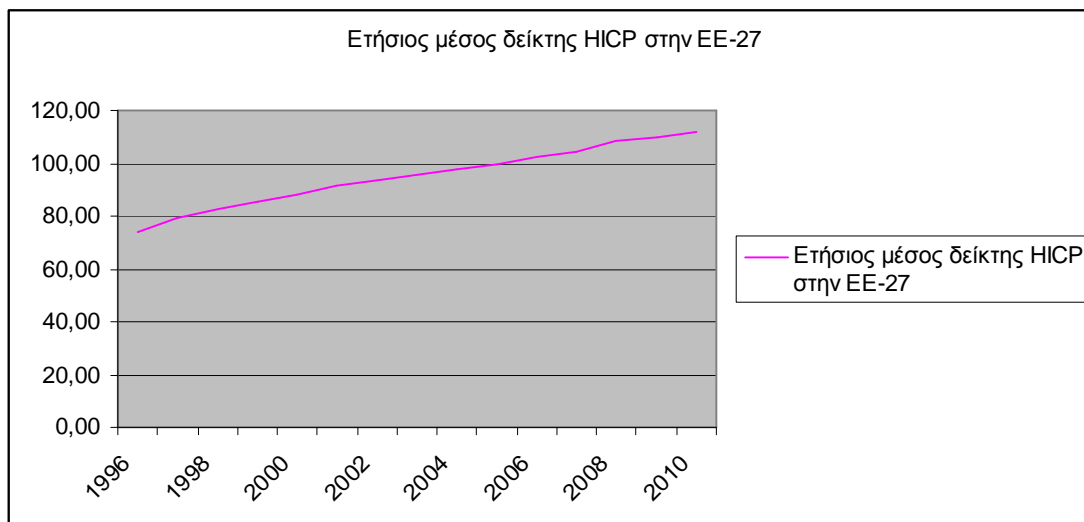
Στο Διάγραμμα 13 παρουσιάζεται το ενοποιημένο ακαθάριστο χρέος των χωρών της ΕΕ- 27 σε ποσοστό του ΑΕΠ. Το μεγαλύτερο χρέος παρουσιάζουν οι χώρες Ελλάδα και Ιταλία. Ακολουθεί το Βέλγιο, του οποίου όμως το χρέος φθίνει με την πάροδο του χρόνου. Η Εσθονία και το Λουξεμβούργο παρουσιάζουν το χαμηλότερο χρέος διαχρονικά και ακολουθούν η Ρουμανία και η Σλοβενία.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι όλες οι χώρες αύξησαν το χρέος τους μετά το 2007.

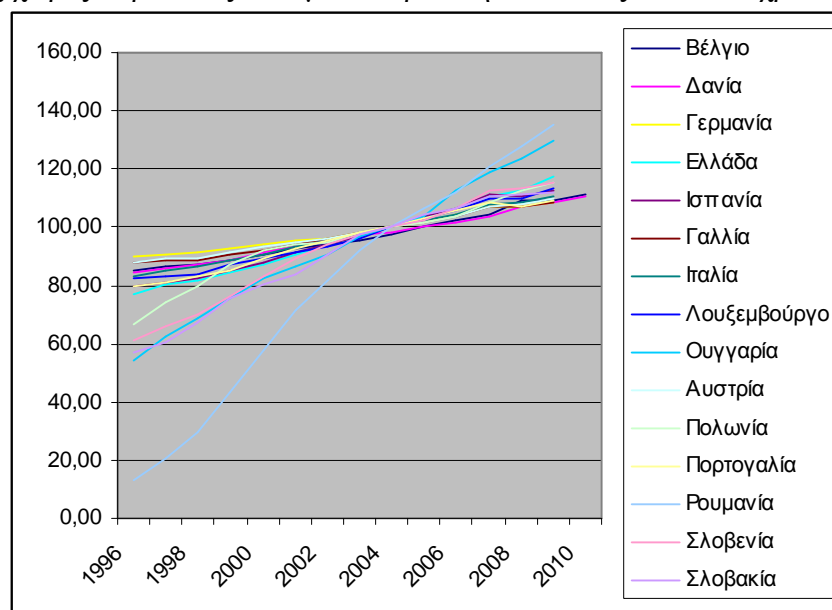
Διάγραμμα 13: Κυβερνητικό ενοποιημένο ακαθάριστο χρέος στις χώρες της ΕΕ- 27

Στο Διάγραμμα 14 παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη του δείκτη ΗΙCΡ στο διάστημα 1996- 2010. Ο δείκτης αυξάνεται σταθερά σε όλο το διάστημα.

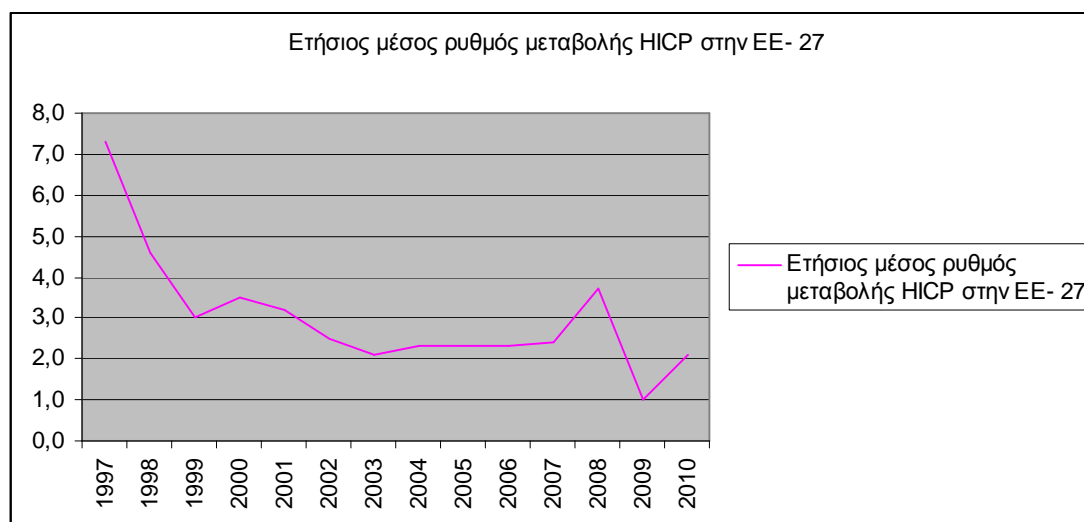
Διάγραμμα 14: Ετήσιος μέσος δείκτης ΗΙCΡ στην ΕΕ- 27

Στο Διάγραμμα 15 απεικονίζεται η πορεία του δείκτη ΗΙCΡ στο ίδιο διάστημα ανά χώρα. Η Ρουμανία φαίνεται να αποκλίνει σημαντικά από το μέσο όρο. Οι υπόλοιπες χώρες παρουσιάζουν όμοια πορεία, η οποία αυξάνεται διαχρονικά.

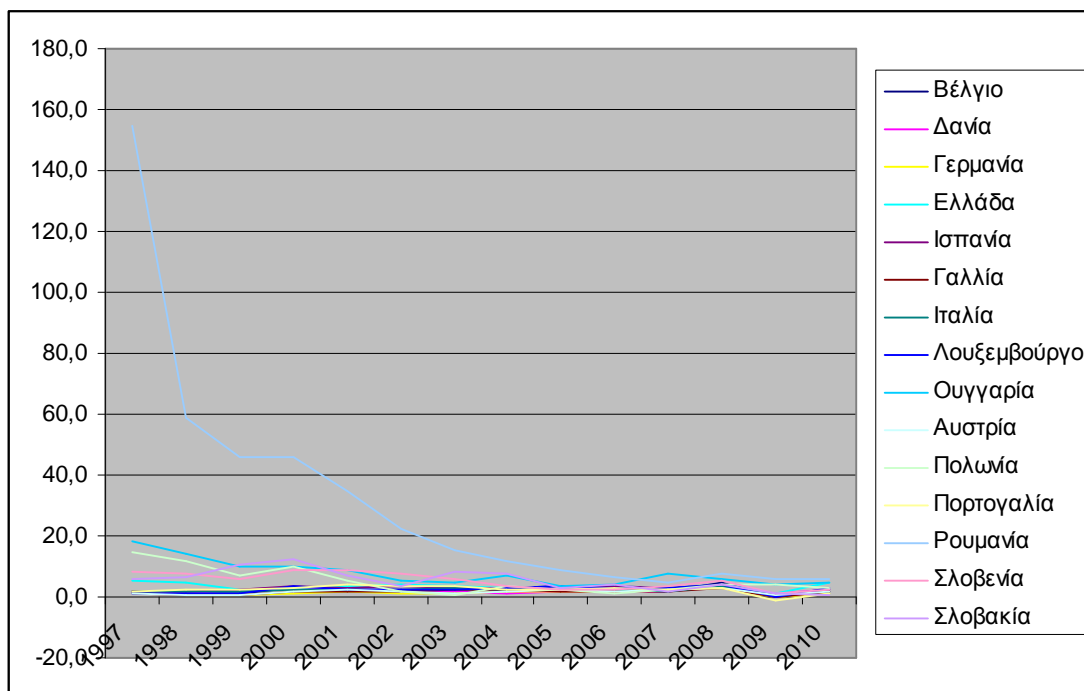
Διάγραμμα 15: Ετήσιος μέσος δείκτης ΗΙCΡ στην ΕΕ- 27 ανά χώρα

Ωστόσο, ο ετήσιος μέσος ρυθμός μεταβολής του ΗΙCΡ που παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 16 δεν παραμένει σταθερός. Τα έτη 1997- 1999 μειώνεται, κατά το 1999 αυξάνεται και στη συνέχεια μειώνεται μέχρι το 2003. Στη συνέχεια παραμένει σταθερός μέχρι το 2007, αυξάνεται και αμέσως μειώνεται για την επόμενη διετία και το 2009 αυξάνεται ξανά.

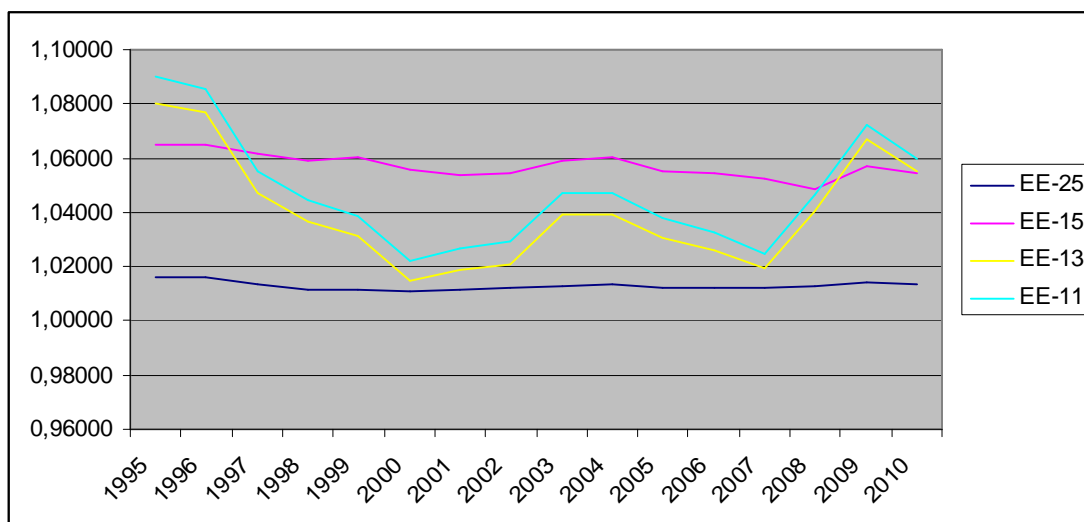
Διάγραμμα 16: Ετήσιος μέσος ρυθμός μεταβολής ΗΙCΡ στην ΕΕ- 27

Στο Διάγραμμα 17 παρουσιάζεται η πορεία του Ετήσιου μέσου ρυθμού μεταβολής ΗΙCΡ στην ΕΕ-27. Αρχικά, η Ρουμανία παρουσιάζει το μεγαλύτερο ρυθμό μεταβολής, ο οποίος μειώνεται και πλησιάζει τελικά το μέσο όρο των υπολοίπων χωρών. Από τις υπόλοιπες χώρες, η Πολωνία και η Ουγγαρία έχουν τον υψηλότερο ρυθμό μεταβολής, ενώ το μικρότερο έχουν η Γερμανία και η Αυστρία.

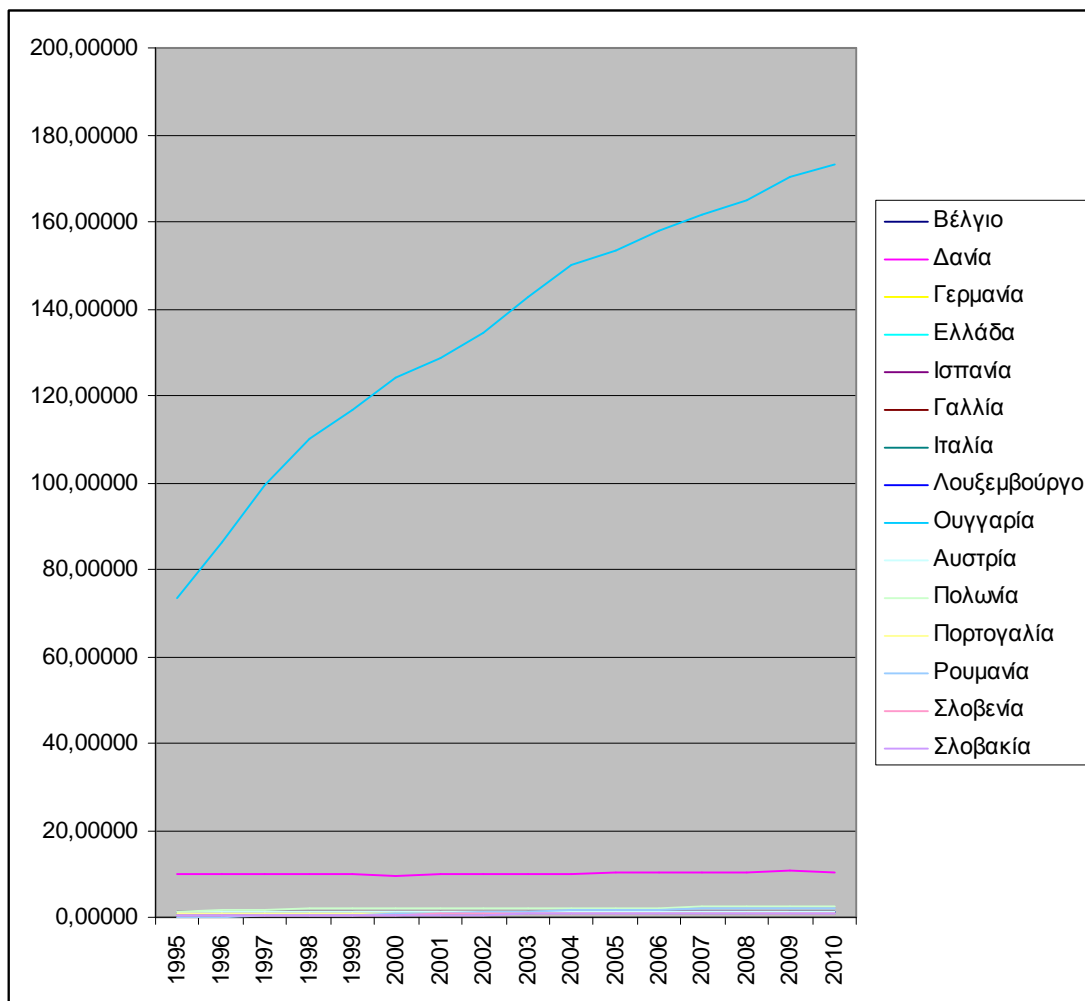
Διάγραμμα 17: Ετήσιος μέσος ρυθμός μεταβολής HICP στην ΕΕ- 27 ανά χώρα

Στο Διάγραμμα 18 απεικονίζονται οι ισοτιμίες αγοραστικής δύναμης στις ΕΕ-25, ΕΕ-15, ΕΕ-13 και ΕΕ-11 σε σχέση με αυτές της ΕΕ- 27. Οι ισοτιμίες των ΕΕ- 15 και ΕΕ-25 παρουσιάζουν σταθερή πορεία, ενώ αυτές των ΕΕ-11 και ΕΕ-13 μειώνονται και αυξάνονται κατά διαστήματα.

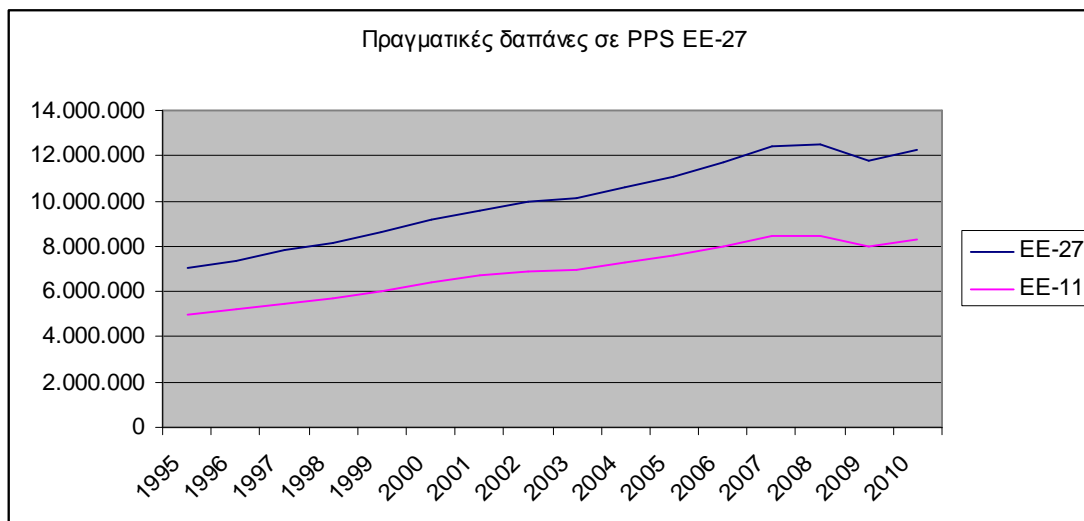
Διάγραμμα 18: Ισοτιμίες αγοραστικής δύναμης

Στο Διάγραμμα 19 παρουσιάζονται οι ισοτιμίες αγοραστικής δύναμης ανά χώρα. Με εξαίρεση την Ουγγαρία και τη Δανία που απέχουν από τις άλλες χώρες σημαντικά, οι υπόλοιπες κινούνται γύρω από το μέσο όρο, μεταξύ 0 και 10 μονάδων.

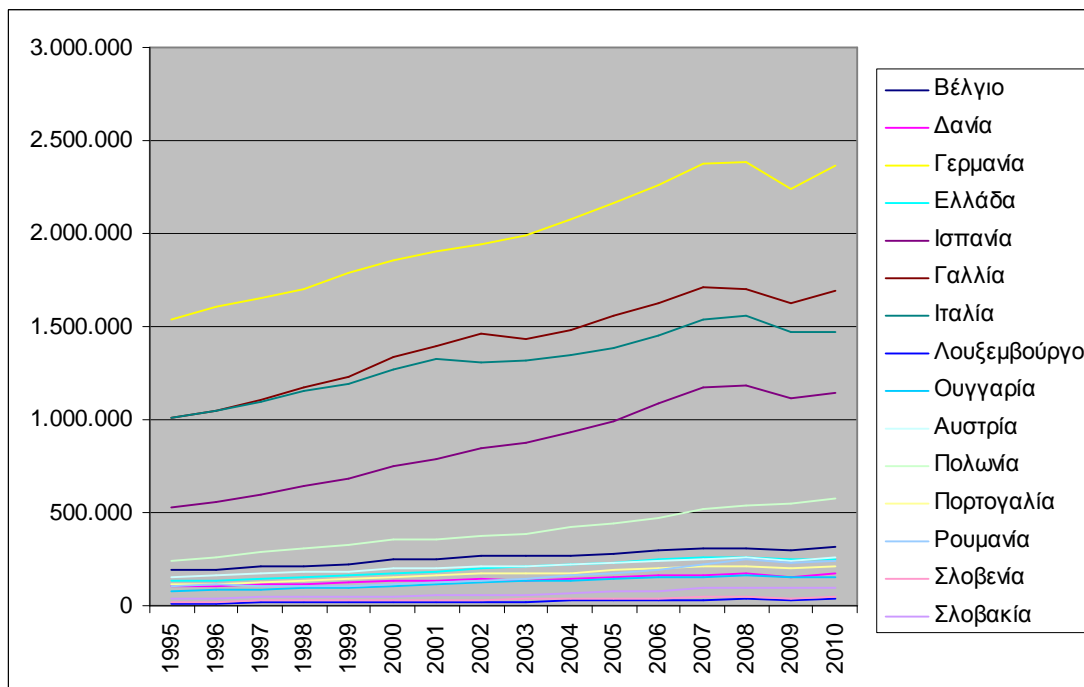
Διάγραμμα 19: Ισοτιμίες αγοραστικής δύναμης ανά χώρα

Στο Διάγραμμα 20 παρουσιάζονται οι πραγματικές δαπάνες στις ΕΕ- 27 και ΕΕ- 11 σε ισοτιμίες αγοραστικής δύναμης. Οι δαπάνες της ΕΕ- 27 είναι σαφώς μεγαλύτερες από αυτές της ΕΕ- 11, αλλά η πορεία των δαπανών τους είναι όμοια. Επίσης, η διαφορά των δύο αυξάνεται με το πέρασμα του χρόνου.

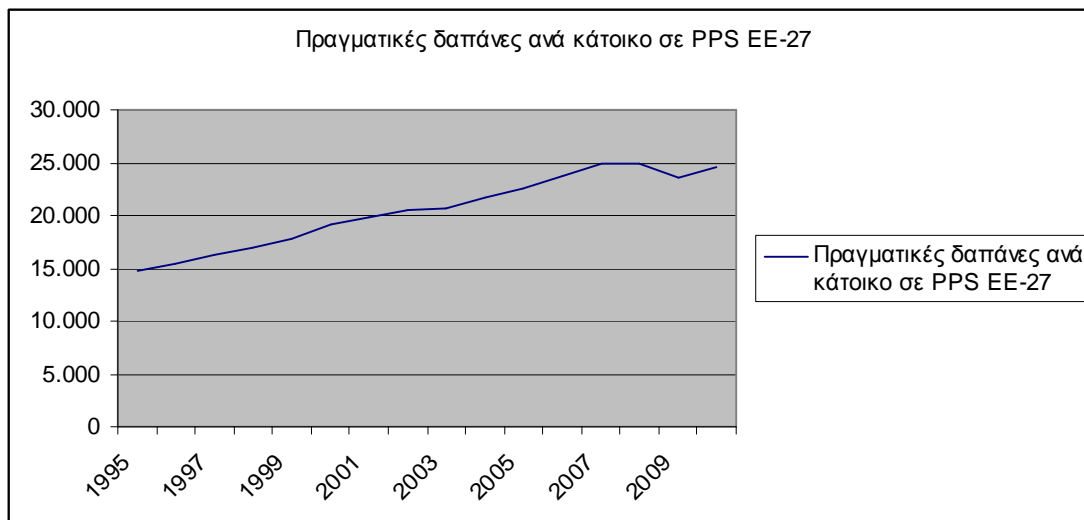
Διάγραμμα 20: Πραγματικές δαπάνες σε ισοτιμίες αγοραστικής δύναμης

Στο Διάγραμμα 21 παρουσιάζονται οι πραγματικές δαπάνες σε ισοτιμίες αγοραστικής δύναμης ανά χώρα. Τις μεγαλύτερες δαπάνες παρουσιάζει η Γερμανία και ακολουθούν η Γαλλία, η Ιταλία και η Ισπανία. Το Λουξεμβούργο και η Σλοβενία είναι τελευταίες χώρες στην κατάταξη.

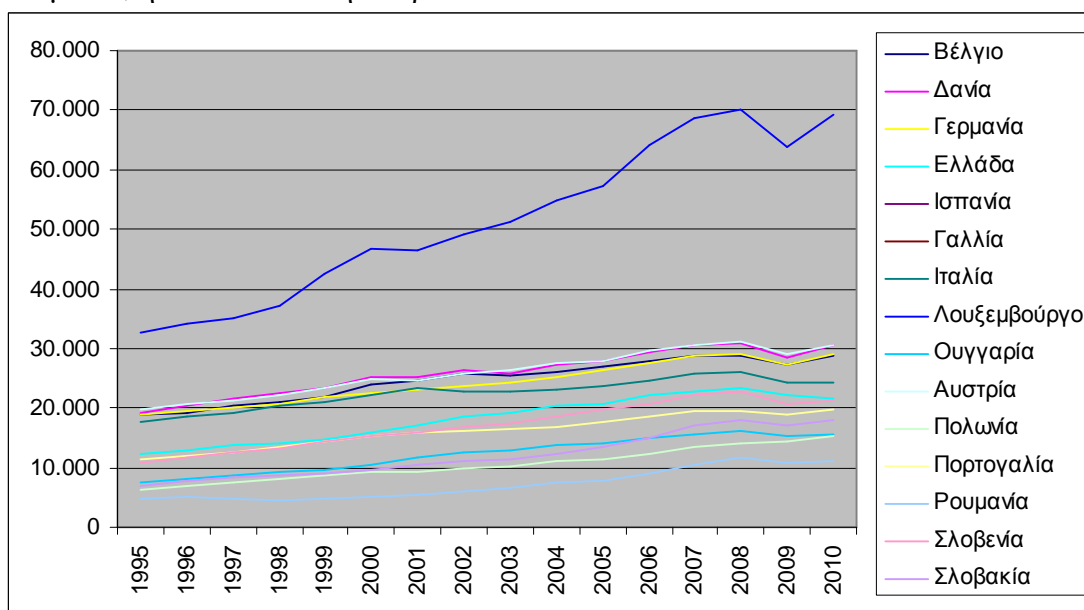
Διάγραμμα 21: Πραγματικές δαπάνες σε ισοτιμίες αγοραστικής δύναμης ανά χώρα

Οι πραγματικές δαπάνες ανά κάτοικο της ΕΕ- 27 σε ισοτιμίες αγοραστικής δύναμης παρουσιάζονται στο Διάγραμμα 22 αυξητικές για τα έτη 1996- 2007, μειώνονται κατά το 2008 και αυξάνονται από το 2009.

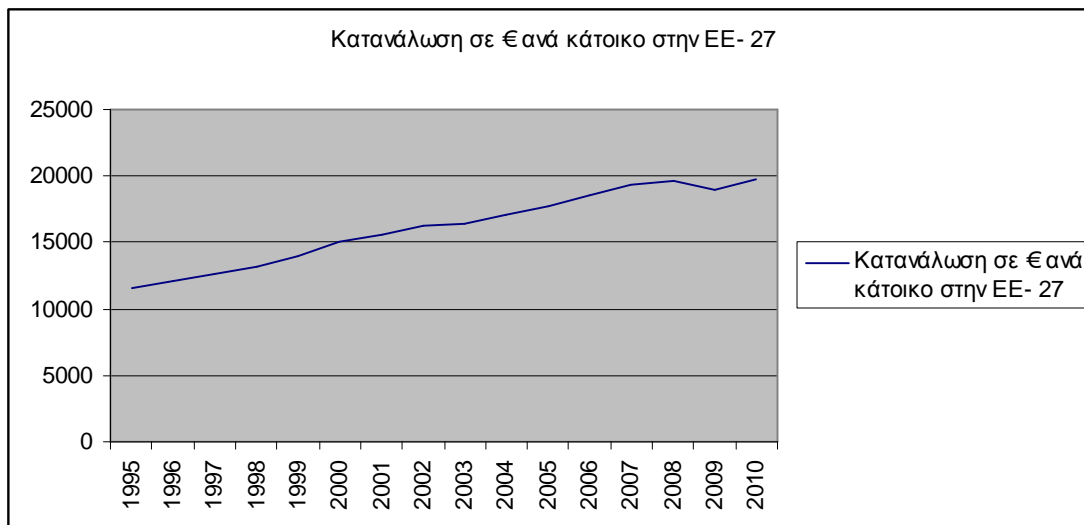
Διάγραμμα 22: Πραγματικές δαπάνες ανά κάτοικο σε ισοτιμίες αγοραστικής δύναμης στην ΕΕ- 27

Στο Διάγραμμα 23 παρουσιάζονται οι πραγματικές δαπάνες ανά κάτοικο σε ισοτιμίες αγοραστικής δύναμης στην ΕΕ- 27 ανά χώρα. Τις περισσότερες δαπάνες πραγματοποιεί με διαφορά από τις άλλες χώρες το Λουξεμβούργο. Ακολουθούν η Δανία, η Αυστρία και η Ιταλία, ενώ τις μικρότερες δαπάνες πραγματοποιούν η Ρουμανία, η Πολωνία και η Σλοβακία.

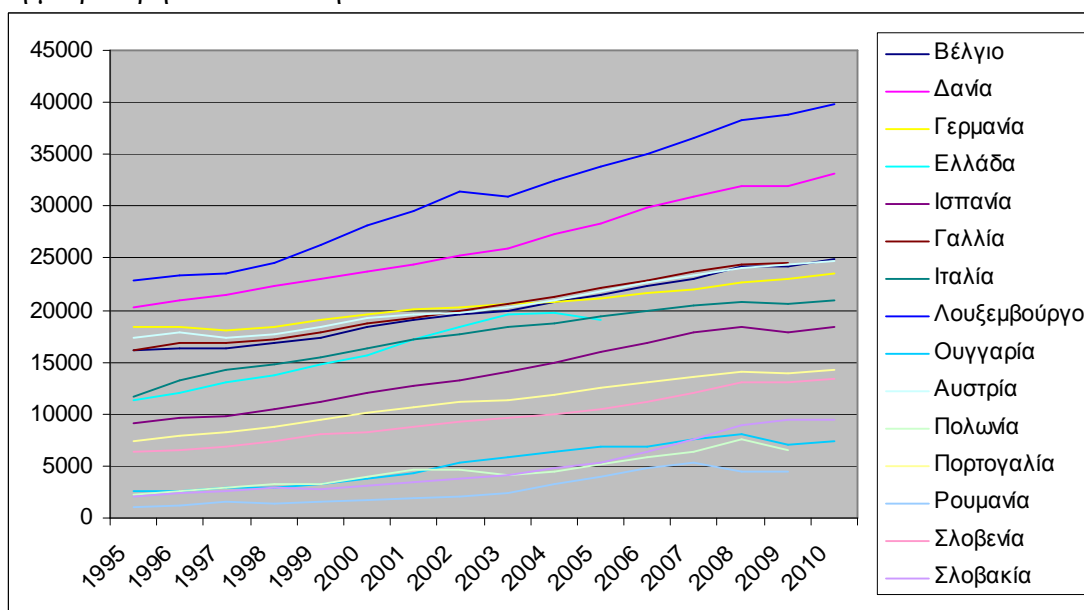
Διάγραμμα 23: Πραγματικές δαπάνες ανά κάτοικο σε ισοτιμίες αγοραστικής δύναμης στην ΕΕ- 27 ανά χώρα

Στο Διάγραμμα 24 παρουσιάζεται η κατανάλωση σε ευρώ ανά κάτοικο στην ΕΕ- 27. Η κατανάλωση έχει αυξητική πορεία για όλο το διάστημα, εκτός από το 2009, όπου μειώνεται ελάχιστα.

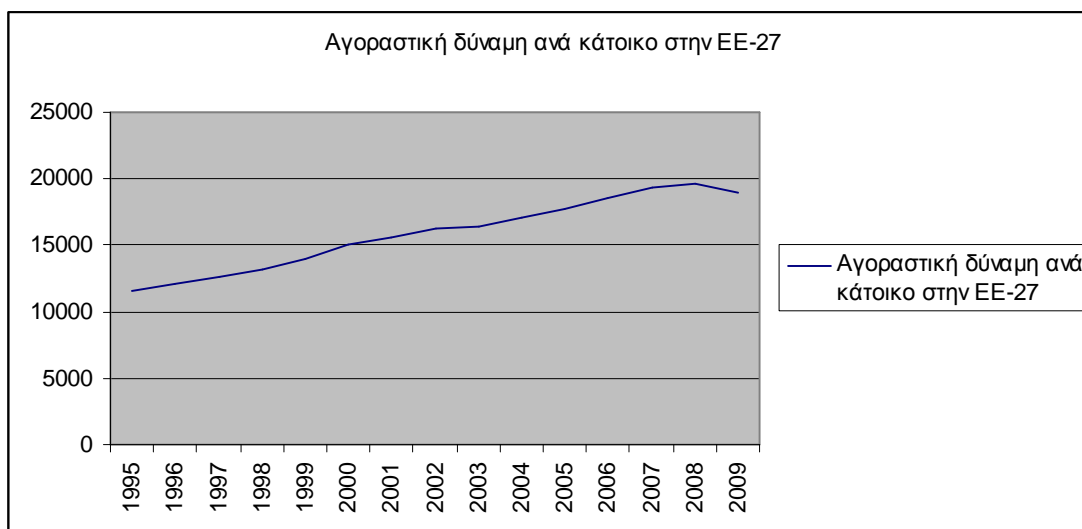
Διάγραμμα 24: Κατανάλωση σε € ανά κάτοικο στην ΕΕ- 27

Συγκεκριμένα, ανά χώρα, στο Διάγραμμα 25 παρουσιάζεται η κατανάλωση σε ευρώ ανά κάτοικο. Το Λουξεμβούργο, η Δανία και η Αυστρία παρουσιάζουν αυξημένη κατανάλωση, ενώ η Ρουμανία, η Σλοβακία και η Πολωνία παρουσιάζουν τη μικρότερη κατανάλωση.

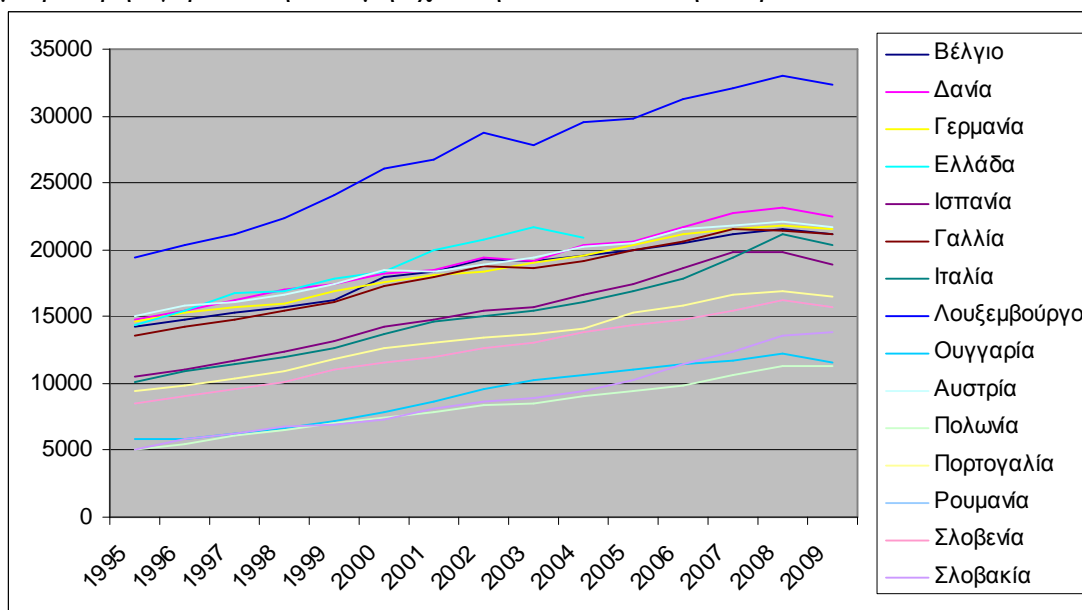
Διάγραμμα 25: Κατανάλωση σε € ανά κάτοικο στην ΕΕ- 27 ανά χώρα

Όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 26, η αγοραστική δύναμη ανά κάτοικο στην ΕΕ- 27 αυξάνεται καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου 1995- 2008, ενώ το 2009 παρουσιάζει φθίνουσα πορεία.

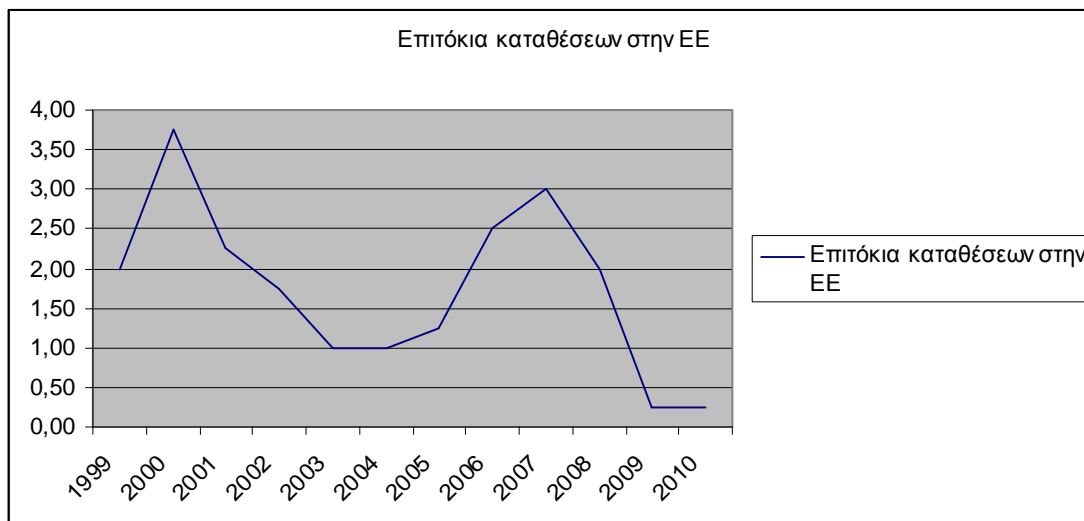
Διάγραμμα 26: Αγοραστική δύναμη ανά κάτοικο στην ΕΕ- 27

Στο Διάγραμμα 27 παρουσιάζεται η αγοραστική δύναμη ανά κάτοικο αναλυτικά για τις χώρες της ΕΕ. Συγκεκριμένα, το Λουξεμβούργο παρουσιάζει τη μεγαλύτερη αγοραστική δύναμη και ακολουθούν η Ελλάδα και η Δανία. Τη μικρότερη αγοραστική δύναμη έχουν η Πολωνία και η Σλοβακία.

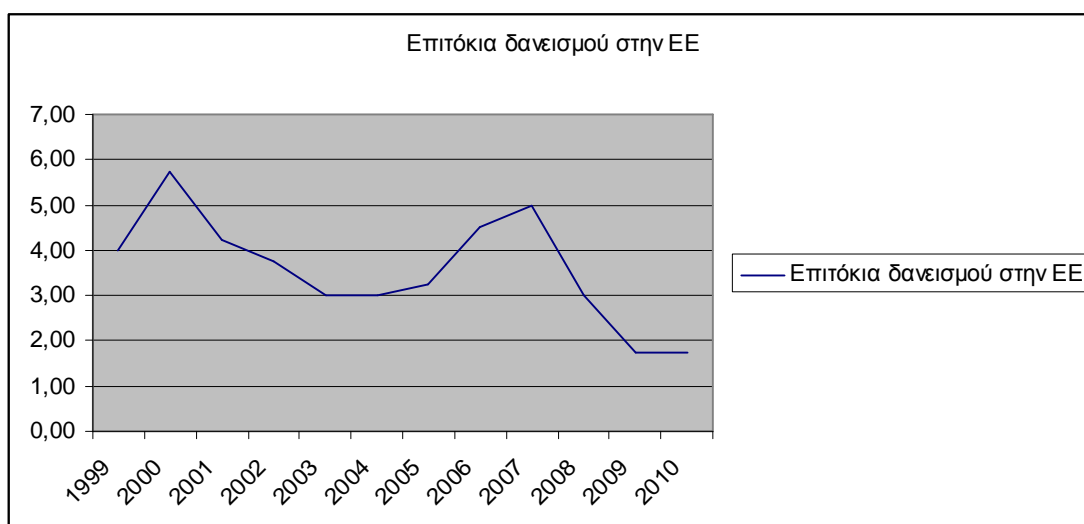
Διάγραμμα 27: Αγοραστική δύναμη ανά κάτοικο στην ΕΕ- 27 ανά χώρα

Στο Διάγραμμα 28 παρουσιάζονται τα επιτόκια καταθέσεων στην Ε.Ε. η πορεία τους είναι ανερχόμενη κατά τα έτη 1999 και 2000, ενώ στο τέλος του 2000 ξεκινά απότομα η φθίνουσα πορεία τους, η οποία διαρκεί μέχρι το 2003. Για τον επόμενο χρόνο τα επιτόκια καταθέσεων παραμένουν σταθερά, ενώ το 2005 αρχίζουν να αυξάνονται έως το 2007. Τότε φθάνουν στο μέγιστο σημείο και στη συνέχεια αρχίζουν να μειώνονται απότομα. Στα μέσα του 2009 και για τον επόμενο χρόνο παραμένουν σταθερά.

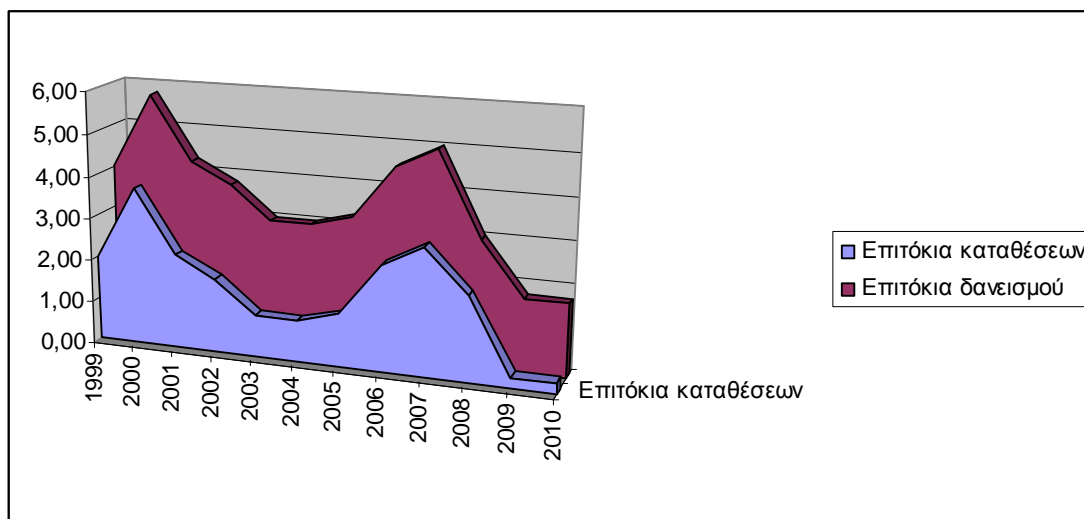
Διάγραμμα 28: Επιτόκια καταθέσεων στην ΕΕ

Όμοια πορεία με τα επιτόκια καταθέσεων ακολουθούν και τα επιτόκια δανεισμού στην Ε.Ε., όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 29. Ωστόσο, τα επιτόκια δανεισμού είναι αυξημένα κατά 2 περίπου ποσοστιαίες μονάδες.

Διάγραμμα 29: Επιτόκια δανεισμού στην ΕΕ

Η διαφορά αυτή μεταξύ των επιτοκίων καταθέσεων και δανεισμού στην Ε.Ε. αντικατοπτρίζεται στο Διάγραμμα 30. Ενώ αρχικά τα επιτόκια δανεισμού είναι αυξημένα κατά σχεδόν 2 μονάδες από τα επιτόκια καταθέσεων μέχρι το 2007, από τότε και ύστερα αρχίζει να μειώνεται η διαφορά τους.

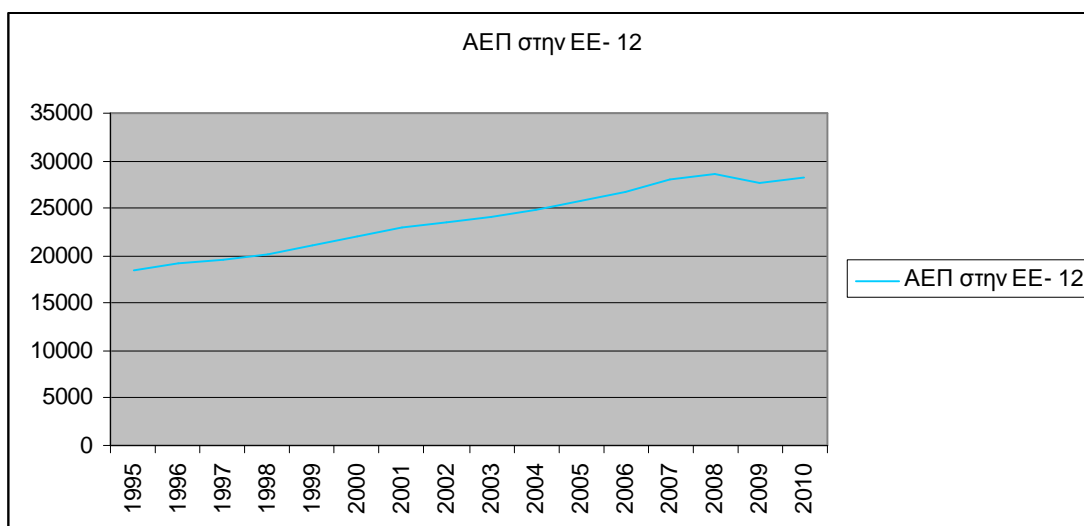

Διάγραμμα 30: Διαφορά μεταξύ επιτοκίων καταθέσεων και δανεισμού στην ΕΕ

Η κερδοφορία της τράπεζας βασίζεται στην λεγόμενη "ψαλίδα", δηλαδή τη διαφορά ανάμεσα στο επιτόκιο δανεισμού και στο επιτόκιο καταθέσεων. Βέβαια οι τράπεζες αποκομίζουν και από άλλου χρήματα όπως από προμήθειες ή από συμμετοχές και επενδύσεις. Ωστόσο η κύρια λειτουργία της έγκειται στον δανεισμό (χορηγήσεις και καταθέσεις).

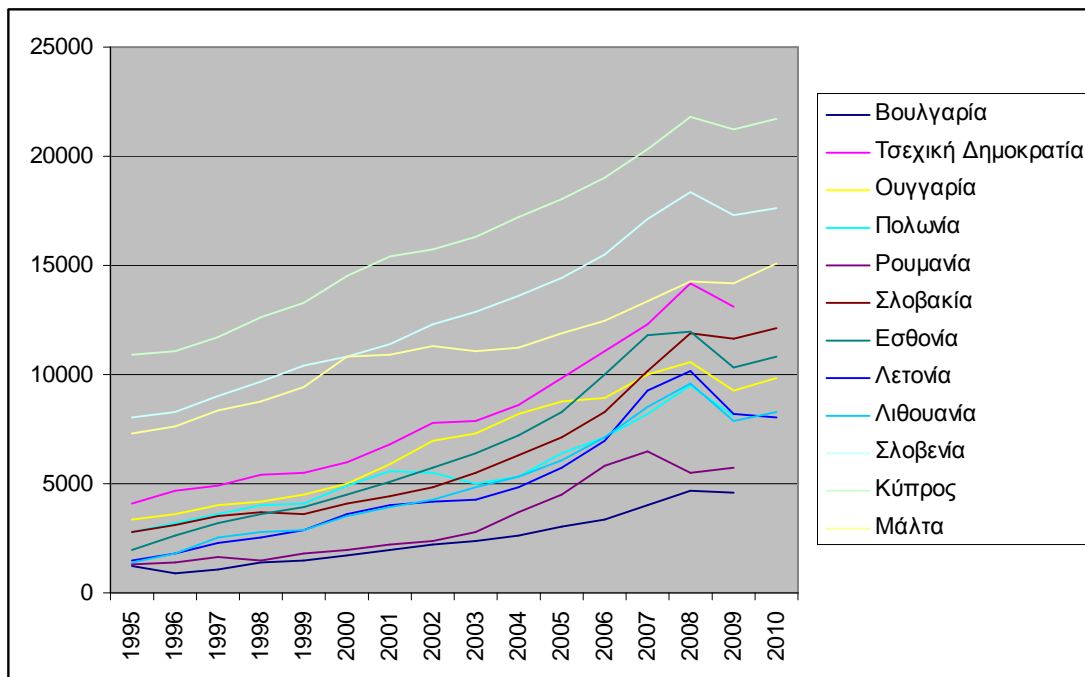
3.2. Διαχρονική πορεία βασικών μακροοικονομικών μεγεθών στην ΕΕ-12

Στο Διάγραμμα 31 παρουσιάζεται το ΑΕΠ της ΕΕ- 12. Κατά τη χρονική διάρκεια 1995- 2001 το ΑΕΠ παρουσιάζει αύξουσα πορεία. Το ίδιο ισχύει και για την περίοδο 2001- 2010, με μόνη εξαίρεση το 2009 που παρουσιάζει μείωση.

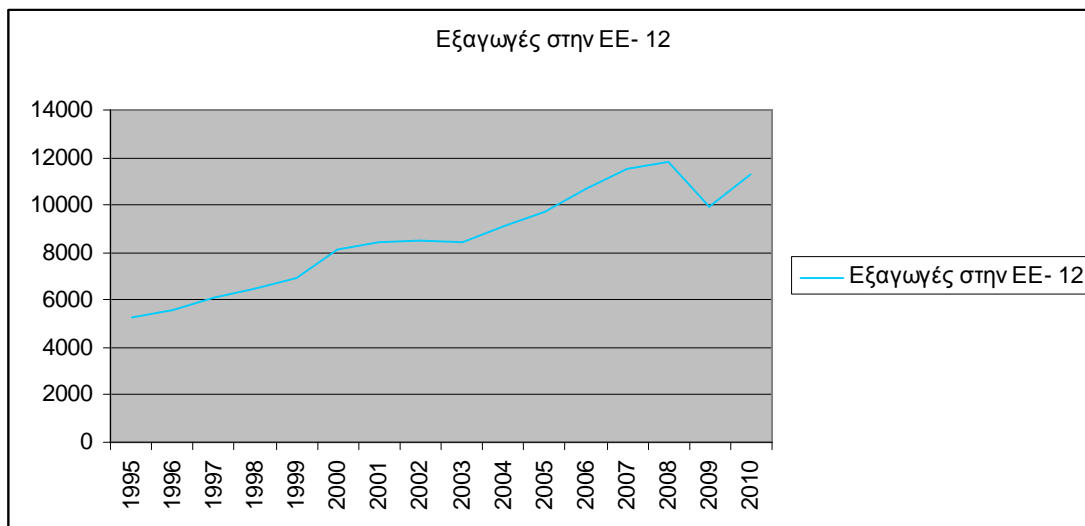
Διάγραμμα 31: ΑΕΠ στην ΕΕ- 12

Στο Διάγραμμα 32 παρουσιάζεται το ΑΕΠ των χωρών της ΕΕ-12. Η Κύπρος, η Σλοβενία και η Μάλτα παρουσιάζουν το υψηλότερο ΑΕΠ, ενώ το χαμηλότερο παρουσιάζουν η Βουλγαρία, η Ρουμανία και η Λετονία.

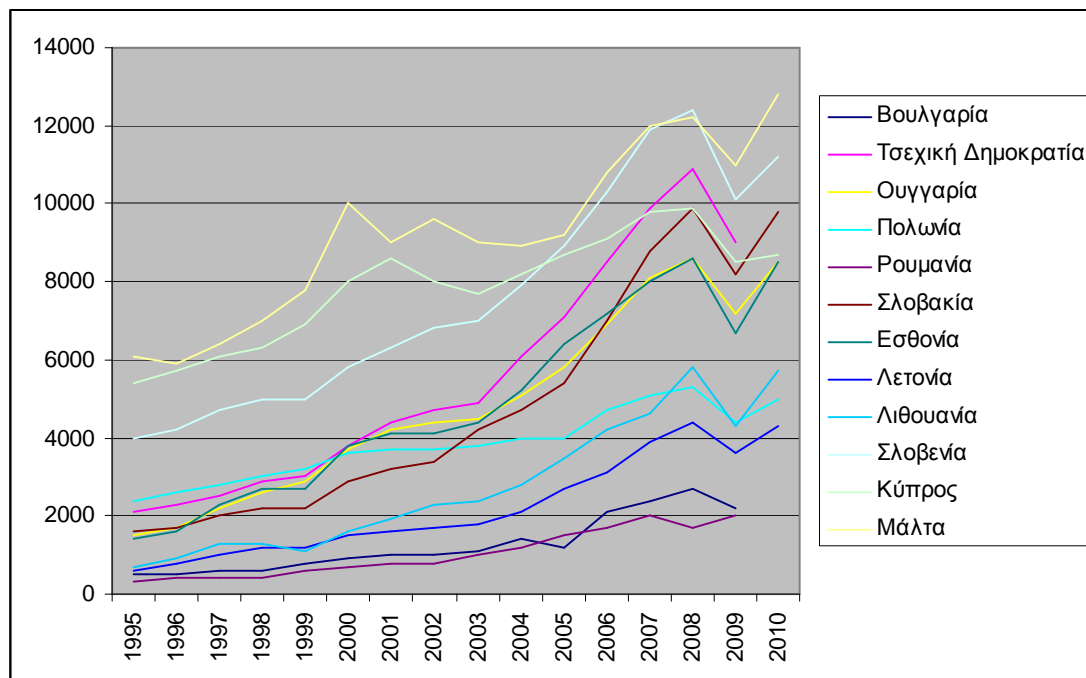
Διάγραμμα 32: ΑΕΠ στην ΕΕ- 12 ανά χώρα

Στο Διάγραμμα 33 παρουσιάζονται οι εξαγωγές στην ΕΕ- 12, κατά την περίοδο 1995- 2000 παρουσιάζουν αυξητική πορεία, ενώ στο διάστημα 2000- 2003 παραμένουν σταθερές. Η αύξουσα πορεία των εξαγωγών συνεχίζεται το 2004- 2008, ενώ το 2009 παρουσιάζουν απότομη μείωση. Η αύξηση των εξαγωγών επανέρχεται το 2010.

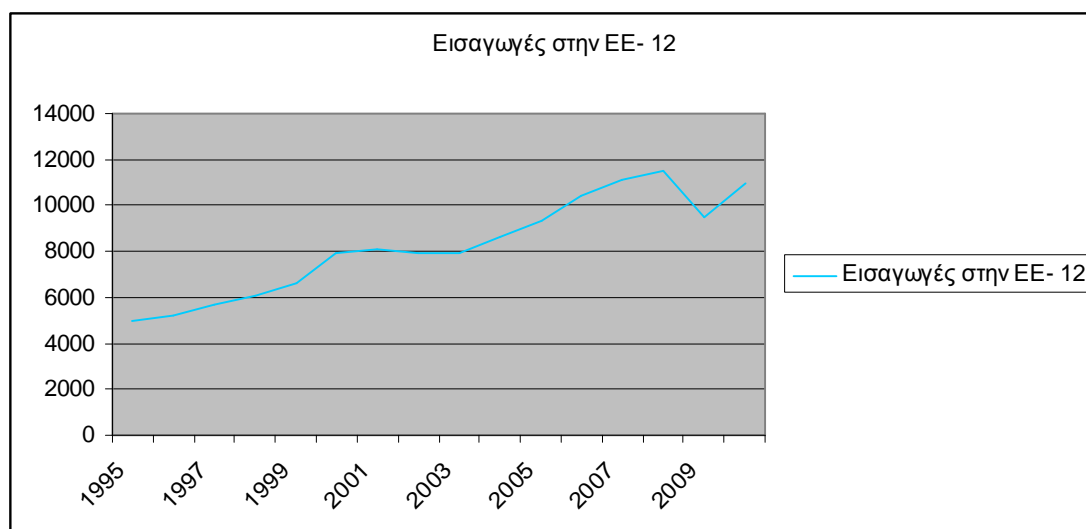
Διάγραμμα 33: Εξαγωγές στην ΕΕ- 12

Συγκεκριμένα για τις εξαγωγές στην ΕΕ-12 ανά χώρα, στο Διάγραμμα 34 Η Μάλτα, η Κύπρος και η Σλοβενία έχουν τις μεγαλύτερες εξαγωγές, ενώ η Ρουμανία και η Βουλγαρία τις μικρότερες.

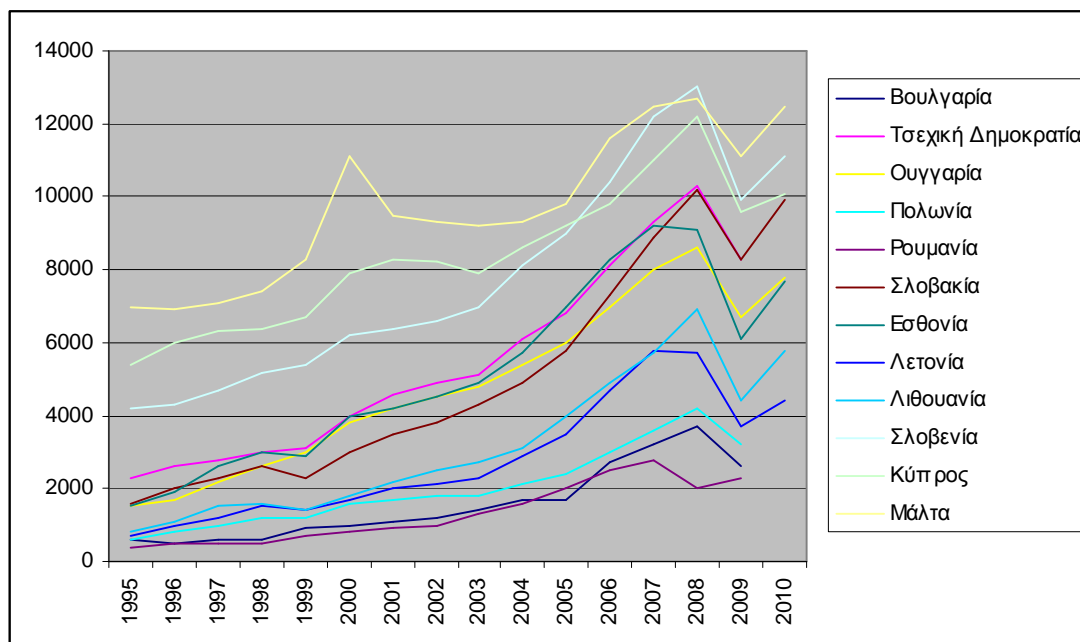
Διάγραμμα 34: Εξαγωγές στην ΕΕ- 12 ανά χώρα

Οι εισαγωγές στην ΕΕ- 12, όπως παρουσιάζονται στο Διάγραμμα 35, παρουσιάζουν αύξουσα πορεία κατά το διάστημα 1995- 2001. Στη συνέχεια παραμένουν σταθερές έως το 2003 και από το 2004 αυξάνονται σταθερά φθάνοντας στο μέγιστο σημείο τους το 2008. Παρατηρείται μία πτώση των εισαγωγών κατά το 2009, η οποία όμως μεταβάλλεται στο τέλος του 2009, όπου αυξάνονται οι εισαγωγές.

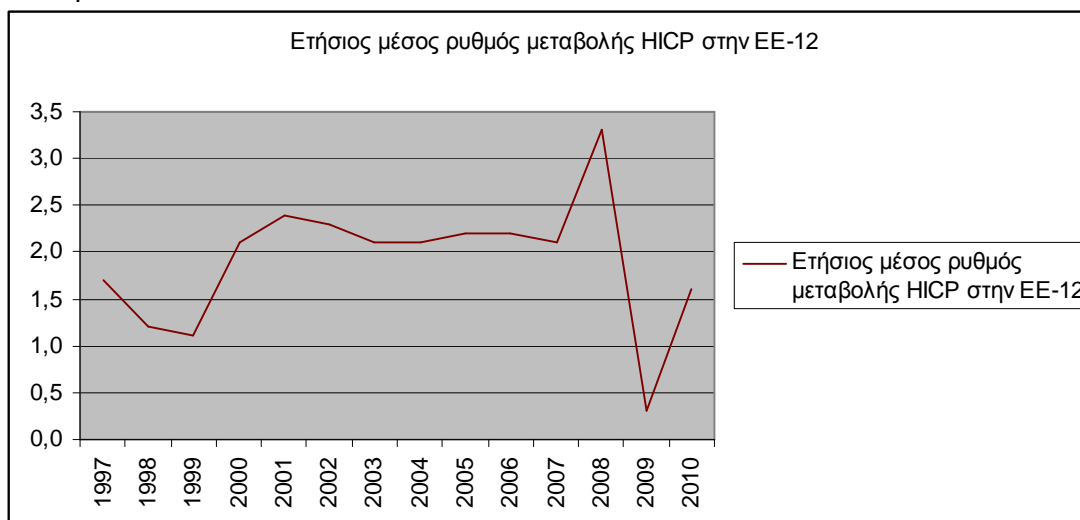
Διάγραμμα 35: Εισαγωγές στην ΕΕ- 12

Συγκεκριμένα ανά χώρα, το Διάγραμμα 36 παρουσιάζεται η Μάλτα και η Κύπρος να έχουν τις μεγαλύτερες εισαγωγές, ενώ η Ρουμανία και η Βουλγαρία τις μικρότερες. Στο μέσο όρο των εισαγωγών βρίσκεται η Ουγγαρία και η Εσθονία.

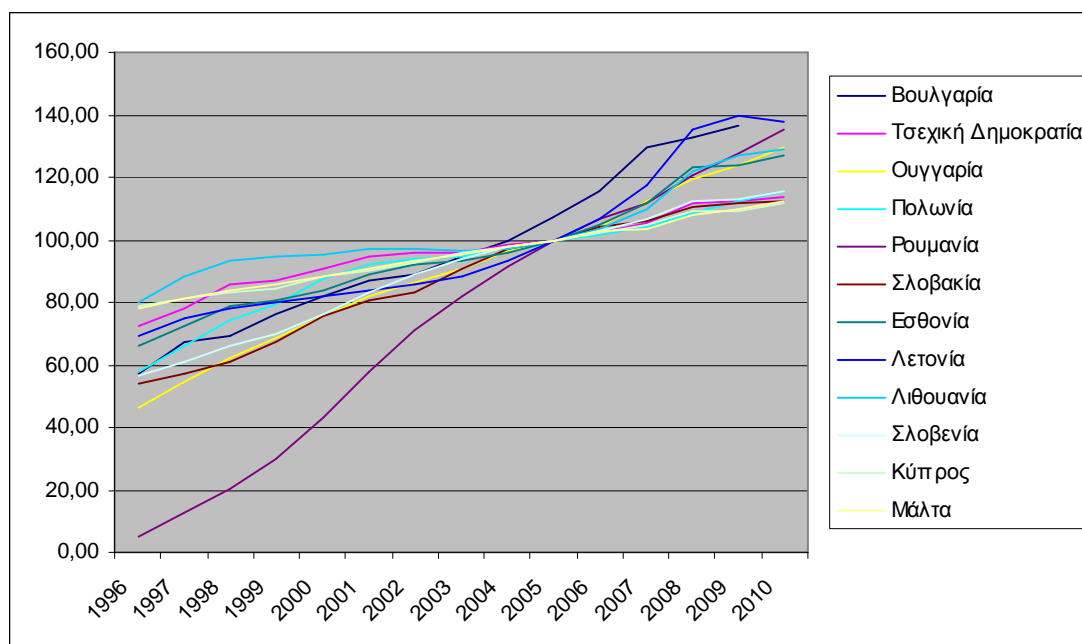
Διάγραμμα 36: Εισαγωγές στην ΕΕ- 12 ανά χώρα

Στο Διάγραμμα 37, ο ετήσιος μέσος ρυθμός μεταβολής ΗΙCΡ στην ΕΕ- 12 παρουσιάζει διακυμάνσεις. Κατά το διάστημα 1997- 2001 ο ΗΙCΡ αρχικά μειώνεται και μετά το 1999 αυξάνεται σταθερά. Η αυξητική του πορεία διακόπτεται το 2001 και μετατρέπεται σε σταθερή έως το 2007. Στις αρχές του 2008 αυξάνεται και το 2009 μειώνεται απότομα μέσα στο ίδιο έτος. Στα μέσα του 2009 και το 2010 αυξάνεται σταθερά.

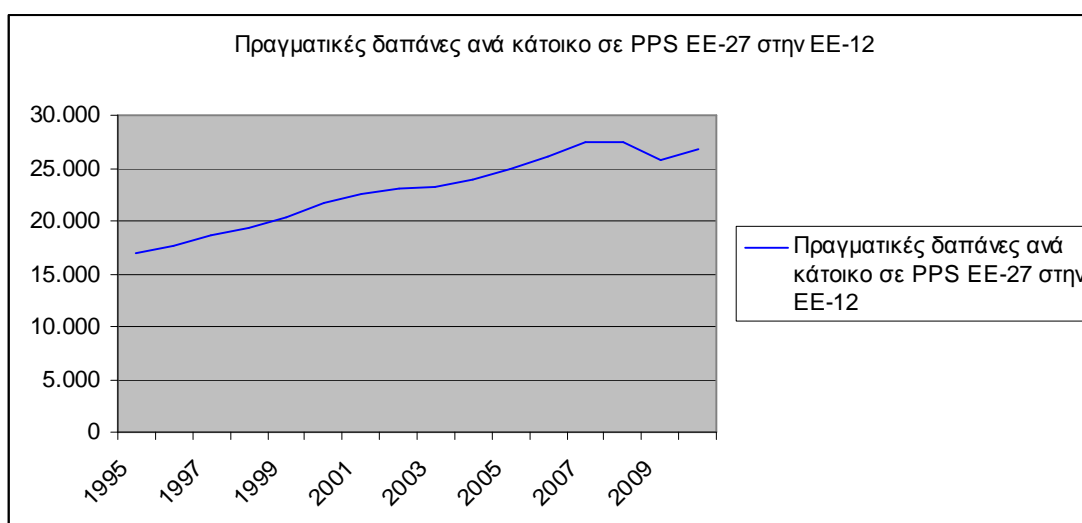
Διάγραμμα 37: Ετήσιος μέσος ρυθμός μεταβολής ΗΙCΡ στην ΕΕ- 12

Στο Διάγραμμα 38 παρουσιάζεται ο ετήσιος μέσος ρυθμός μεταβολής ΗΙCΡ στην ΕΕ- 12 ανά χώρα. Μέχρι το 2003 η Λιθουανία και η Τσεχική Δημοκρατία έχουν τον υψηλότερο ετήσιο μέσο ρυθμό μεταβολής ΗΙCΡ, ενώ η Ρουμανία και η Ουγγαρία το μικρότερο. Αξιοσημείωτη είναι η πορεία της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας που ενώ έχουν χαμηλό ρυθμό, μετά το 2004 αυξάνεται σημαντικά ο ρυθμός μεταβολής ΗΙCΡ.

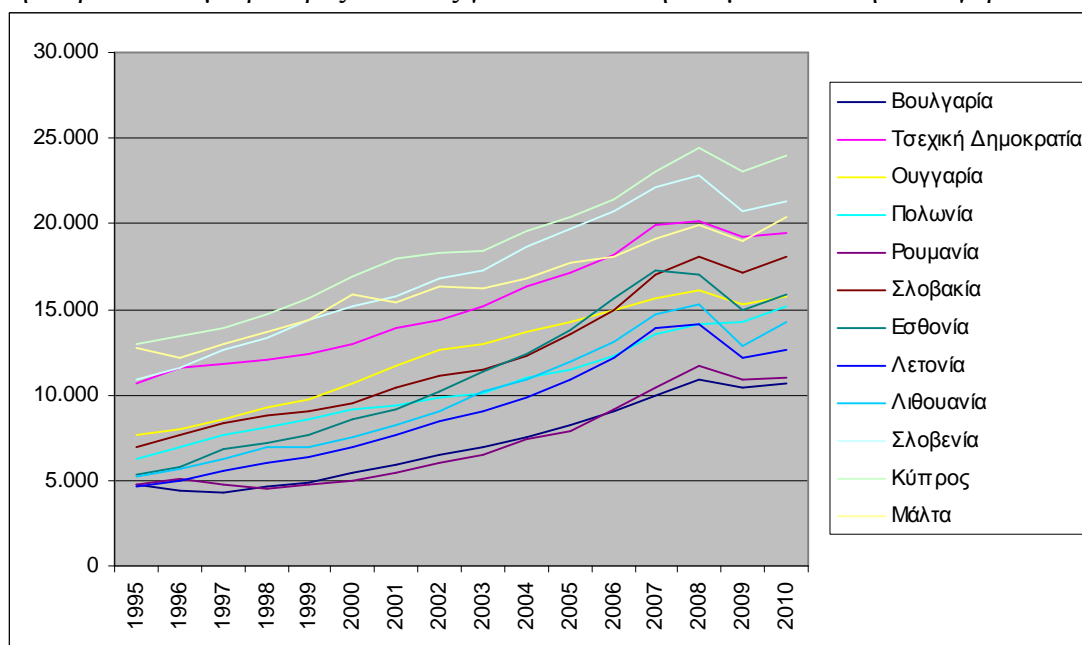
Διάγραμμα 38: Ετήσιος μέσος ρυθμός μεταβολής ΗΙCΡ στην ΕΕ- 12 ανά χώρα

Οι πραγματικές δαπάνες ανά κάτοικο σε PPS για την ΕΕ- 12 αυξάνονται σταθερά στο διάστημα 1995- 2001, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 39. Στο διάστημα 2001- 2010 συνεχίζουν να αυξάνονται, με εξαίρεση το διάστημα 2007- 2009 όπου παραμένουν σταθερές και ύστερα μειώνονται. Το 2010 αυξάνονται.

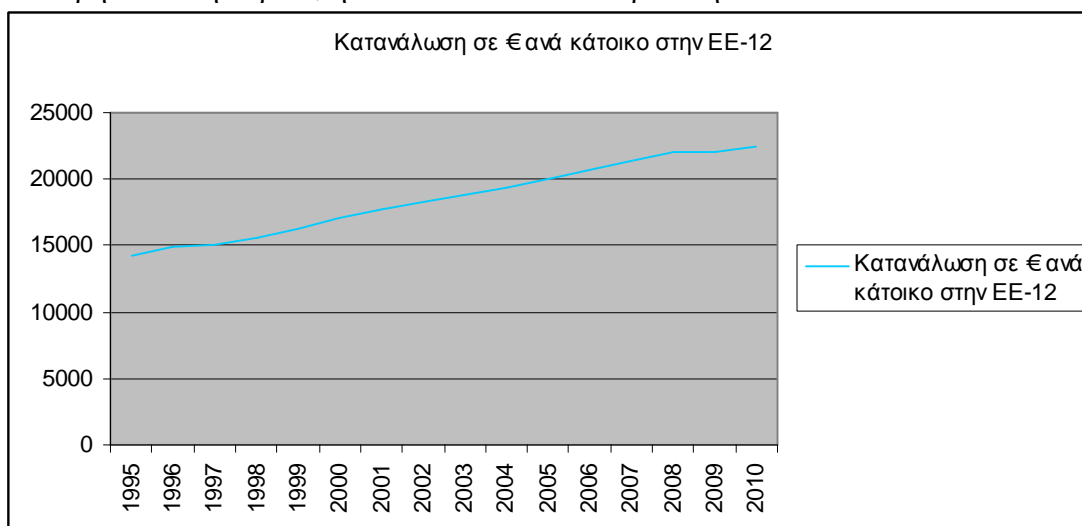
Διάγραμμα 39: Πραγματικές δαπάνες ανά κάτοικο σε PPS στην ΕΕ- 12

Συγκεκριμένα, στο Διάγραμμα 40 παρουσιάζονται οι πραγματικές δαπάνες ανά κάτοικο σε PPS ανά χώρα της ΕΕ-12. Όπως διαφαίνεται από το διάγραμμα, η Κύπρος, η Σλοβενία και η Μάλτα πραγματοποιούν τις μεγαλύτερες δαπάνες καθ' όλη τη διάρκεια. Οι μικρότερες δαπάνες γίνονται από τη Ρουμανία και τη Βουλγαρία.

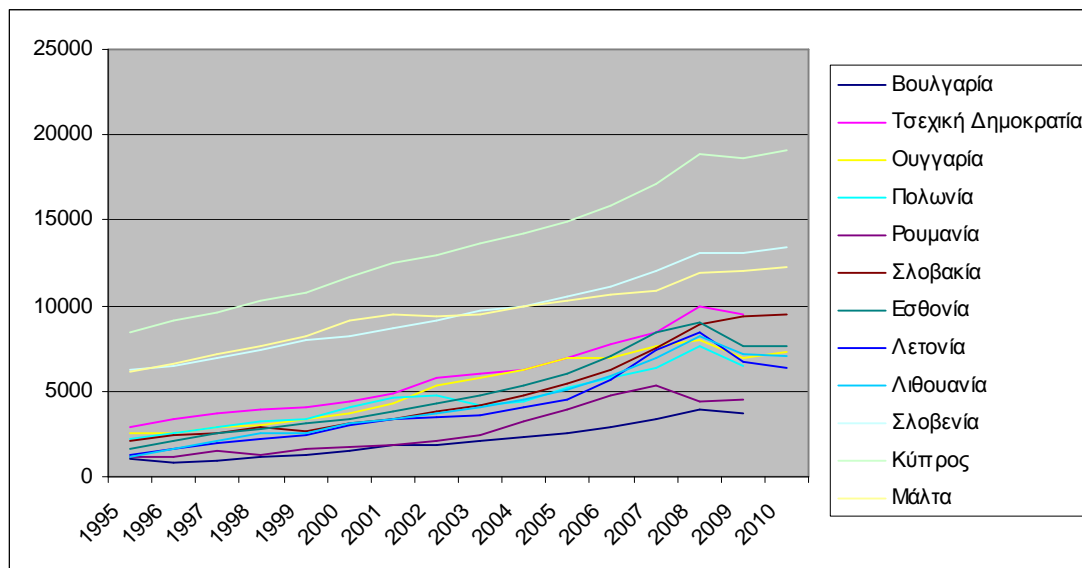
Διάγραμμα 40: Πραγματικές δαπάνες ανά κάτοικο σε PPS στην ΕΕ- 12 ανά χώρα

Η κατανάλωση ανά κάτοικο στην ΕΕ- 12 στο Διάγραμμα 41 παρουσιάζει σταθερή ανοδική πορεία, η οποία τείνει να σταθεροποιηθεί το 2008- 2010.

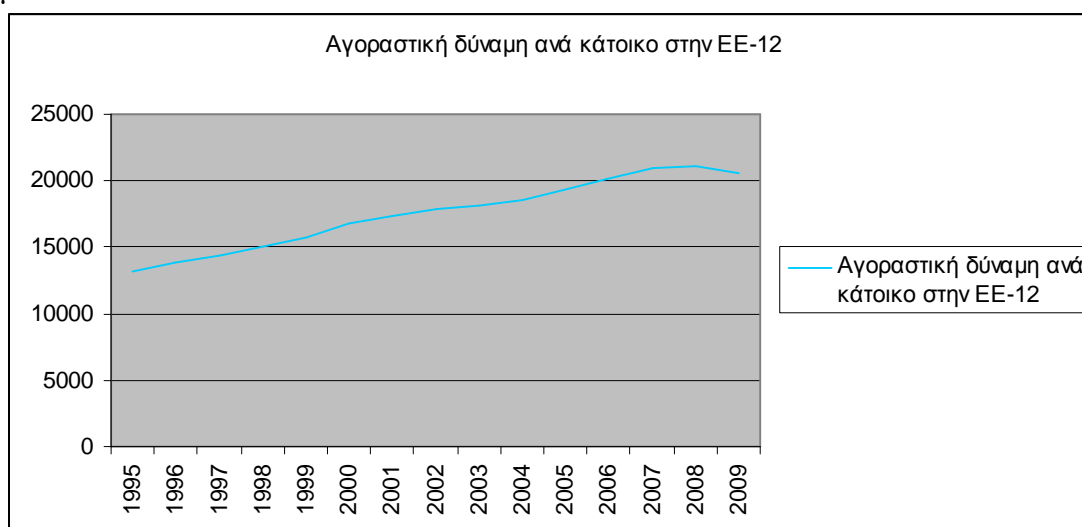
Διάγραμμα 41: Κατανάλωση σε € στην ΕΕ- 12

Συγκεκριμένα για την κατανάλωση των χωρών της ΕΕ-12, στο Διάγραμμα 42 παρατηρείται ότι η Κύπρος, η Μάλτα και η Σλοβενία παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη κατανάλωση. Η Βουλγαρία και η Ρουμανία παρουσιάζουν τη μικρότερη κατανάλωση στην ΕΕ-12.

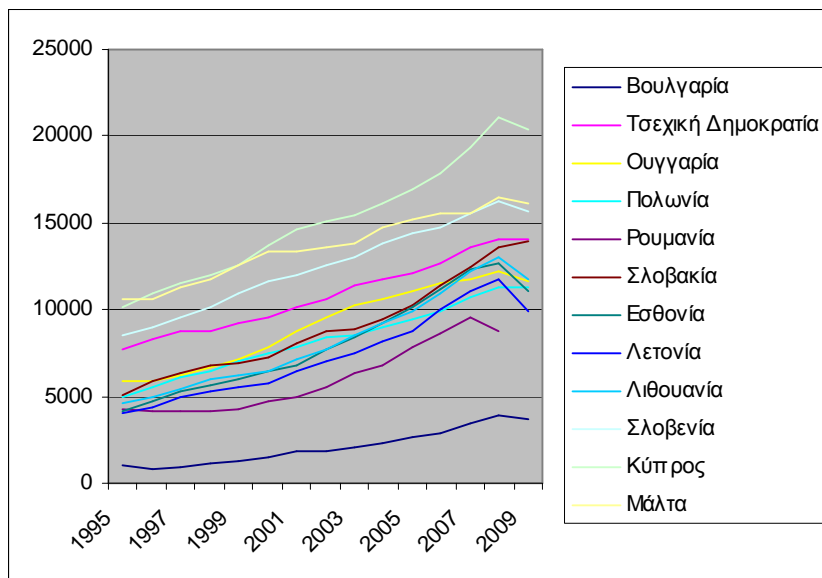
Διάγραμμα 42: Κατανάλωση σε € στην ΕΕ- 12 ανά χώρα

Η αγοραστική δύναμη ανά κάτοικο στην ΕΕ- 12, όπως παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 43, παρουσιάζει επίσης σταθερή αυξητική πορεία έως το 2007, η οποία μειώνεται το 2009.

Διάγραμμα 43: Αγοραστική δύναμη ανά κάτοικο στην ΕΕ- 12

Συγκεκριμένα για τις χώρες της ΕΕ-12, στο Διάγραμμα 44, η Κύπρος, η Μάλτα και η Σλοβενία έχουν τη μεγαλύτερη αγοραστική δύναμη, ενώ η Βουλγαρία και η Ρουμανία τη μικρότερη. Η Ουγγαρία και η Σλοβακία βρίσκονται στο μέσο όρο της αγοραστικής δύναμης.

Διάγραμμα 44: Αγοραστική δύναμη ανά κάτοικο στην ΕΕ- 12 ανά χώρα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ευρωπαϊκή ήπειρος αποτελεί κομμάτι ενός κόσμου που μεταβάλλεται με ταχύτατους ρυθμούς και αναζητά μια νέα σταθερότητα. Η Ευρώπη επηρεάζεται από γεγονότα που συμβαίνουν σε άλλες ηπείρους, είτε πρόκειται για τις σχέσεις της με τον ισλαμικό κόσμο, για τις ασθένειες ή την πείνα στην Αφρική, για τις δράσεις των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής, για τη δυναμική οικονομική ανάπτυξη στην Ασία ή για τη μετεγκατάσταση βιομηχανιών και θέσεων εργασίας σε όλο τον κόσμο.

Επομένως, η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) πρέπει να δώσει έμφαση στην ανάπτυξή της, αλλά ταυτόχρονα να συμμετάσχει στην παγκοσμιοποίηση. Τα όργανα της Ε.Ε. έχουν σημαντική αξία, αλλά θα πρέπει να προσαρμοστούν για να αντιμετωπίσουν τη διεύρυνση της Ε.Ε. και τα αυξημένα καθήκοντά της, δεδομένου ότι όσο περισσότερα είναι τα κράτη μέλη, τόσο μεγαλύτερες είναι οι δυνάμεις που την απειλούν. Οποιαδήποτε οριστική αλλαγή του σημερινού συστήματος πρέπει να διασφαλίζει την πολυμορφία και να σέβεται τις διαφορές που αποτελούν τα πολυτιμότερα περιουσιακά στοιχεία των ευρωπαϊκών εθνών. Οι μεταρρυθμίσεις θα πρέπει επίσης να επικεντρώνονται στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Το μόνο σύστημα που μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά είναι ένα πολιτικό και νομικό σύστημα που θα βασίζεται στη λήψη αποφάσεων με πλειοψηφία και θα ελέγχεται από εσωτερικούς μηχανισμούς ελέγχου.

Ωστόσο, η σημερινή κρίση του ευρώ αποτελεί καμπή για το μέλλον της Ε.Ε. Όταν προέκυψε η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, η αδύναμη υποδομή της ΟΝΕ άρχισε να κλονίζεται. Η σταθερότητά της, μέσω της τυπικής δημοσιονομικής εποπτείας και της εφαρμογής του «Σύμφωνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης» δοκιμάστηκε. Οι περισσότερες χώρες της Ευρωζώνης μη εξαιρουμένης και της πανίσχυρης Γερμανίας έχουν υπερβεί το όριο του ελλείμματος 3%. Οι χώρες του ευρωπαϊκού νότου, ωθούνται σε συνθήκες εξαθλίωσης. Πολλά κράτη -η Ελλάδα, η Πορτογαλία, η Ιρλανδία, η Ισπανία, η Ιταλία βιώνουν συνθήκες φτώχειας και πανικού, που επιδρά αρνητικά στην ψυχολογία των πολιτών.

Επομένως, κρίνεται αναγκαίος ένας πιο αξιόπιστος συντονισμός των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών της ευρωζώνης, προκειμένου να ανακάμψει η οικονομική δραστηριότητα και να σταθεροποιηθεί το ευρώ. Βασικός στόχος κρίνεται η τόνωση της ζήτησης, έτσι ώστε να αυξηθούν η κερδοφορία των επιχειρήσεων, η απασχόληση, το εισόδημα και η κάλυψη των ελλειμμάτων. Αντιθέτως, η αυστηρή λιτότητα και οι επιπλέον φόροι πλήττουν την κατανάλωση και δεν επιφέρουν θετικά αποτελέσματα.

Επιπρόσθετα, επιτακτική ανάγκη αποτελεί η μεταβολή του Συμφώνου Σταθερότητας σε ένα νέο, που θα δημιουργήσει συνθήκες συνοχής και αλληλεγγύης στην ευρωζώνη. Μερικά από τα βασικά σημεία του θα μπορούσαν να είναι:

- η δημιουργία Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ταμείου που θα διασφαλίζει τη ρευστότητα των ευρωπαϊκών τραπεζών αλλά και των κρατών της Ευρωζώνης.
- η μεταρρύθμιση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), ώστε να αποτελεί τον τελικό πιστωτή κάθε δημόσιου χρέους.
- η θεσμοθέτηση Ανεξάρτητης Ευρωπαϊκής Αρχής αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των κρατών και των πιστωτικών ιδρυμάτων.

- η στήριξη αποτελεσματικά κοινών πολιτικών σε κρίσιμους τομείς, που θα προωθήσουν τη κοινωνική συνοχή και την οικονομική σύγκλιση στην ένωση, όπως ενέργεια, κλιματική αλλαγή, δημοσιονομική προσαρμογή, οικονομική σύγκλιση, κοινωνική προστασία, προστασία του περιβάλλοντος.³¹

Αποτέλεσμα των παραπάνω θα ήταν να συμβάλει στη δημιουργία καλύτερων όρων λειτουργίας της παγκόσμιας οικονομίας και της διεθνούς ανταγωνιστικότητας, σε συνθήκες ισότιμης συνεργασίας και βελτίωσης των διεθνών οικονομικών και εμπορικών σχέσεων των ανεπτυγμένων με τις αναδυόμενες νέες ισχυρές οικονομικές δυνάμεις και τις υπό ανάπτυξη χώρες.

³¹ Δικτυακός τόπος www.monde-diplomatique.gr

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Βερναρδάκης Χ. (2007). «Ευρωπαϊσμός και Ευρωσκεπτικισμός στην Ελλάδα: Ιδεολογικές Διαστάσεις και Πολιτικές Εκπροσωπήσεις». Δικτυακός τόπος www.vernardakis.gr
2. Γιαννακούρου, Γ. (2008). Η χωροταξία στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Εκδόσεις Παπαζήσης.
3. Δικτυακός τόπος www.europa.eu
4. Δικτυακός τόπος el.wikipedia.org
5. Δικτυακός τόπος eur-lex.europa.eu
6. Δικτυακός τόπος e-edc.eu
7. Δικτυακός τόπος www.ecb.int
8. Δικτυακός τόπος www.monde-diplomatique.gr
9. Δικτυακός τόπος ec.europa.eu
10. Δικτυακός τόπος www1.mfa.gr
11. Eurostat
12. Ιωακειμίδης Π. (1995). Ευρωπαϊκή πολιτική ένωση Θεωρία-διαπραγμάτευση, θεσμοί και πολιτικές: Η συνθήκη του Maastricht και η Ελλάδα. Εκδόσεις Θεμέλιο.
13. Κανελλόπουλος Π. (2010). Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και η Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε.
14. Κότιος Α. Η Ελλάδα η ΟΝΕ και η Κρίση. (2011). Σειρά ερευνητικών εργασιών 17(1):1-20. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Πολυτεχνική Σχολή, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης.
15. Κότιος, Λιαργκόβας, Κορρές. (2010). Οικονομική της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε.
16. Λιανός Θ., Μπένου Θ. (1998). Μακροοικονομική Θεωρία και Πολιτική. Εκδόσεις Ευγ. Μπένου.
17. Mankiw N. Gregory. (2002). Μακροοικονομική Θεωρία. Εκδόσεις Gutenberg.
18. Mankiw Gregory. (2000). Μακροοικονομική Θεωρία. Α' τόμος. Εκδόσεις Gutenberg.
19. Μαραβέγιας Ν. (2008). Η Ελλάδα στην Ευρωπαϊκή Ένωση Παρελθόν, παρόν, μέλλον. Εκδόσεις Θεμέλιο
20. Mitsopoulos M. & Pelagidis Th. (2009), Economic and Social Turbulence in Greece: the Product Markets are a No-Brainer, the Labour Market is Not, Intereconomics, July/August, pp. 246-254.
21. Μούσης Ν. (2005). Ευρωπαϊκή Ένωση: Δίκαιο, οικονομία, πολιτική. Εκδόσεις Παπαζήσης.
22. Σακελλαρόπουλος Θ. (2011). Η κοινωνική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εκδόσεις Διόνικος.
23. Σιάκαρης Κ. (2006). Από την ΕΟΚ στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Εκδόσεις Gutenberg.
24. Σπηλιόπουλος Ο. (2010). Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οικονομική ολοκλήρωση. Εκδόσεις Διόνικος.
25. Στεφάνου Κ. (2002). Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση. Εκδόσεις Σάκκουλας Αντ.
26. Χυτοπούλου - Παππά, Ε. (2007). Ο απολογισμός μιας κοινής πορείας: Ελλάδα και Ευρωπαϊκή Ένωση 1981 – 2006. Εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε.
27. Μαζί με την εργασία κατατίθεται cd με τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν.